

№4 (41) ДЕКАБРЬ/ЖЕЛТОҚСАН 2018

ҚАРЖЫ - ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖУРНАЛ
ФИНАНСОВО - ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
FINANCIAL - ECONOMIC JOURNAL

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ

МЕМЛЕКЕТТІК Аудит

Нөмір тақырыбы:

ШЕТЕЛДІК, КОНСАЛТИНГТІК ЖӘНЕ ЗАҢ
КОМПАНИЯЛАРЫН ТАРТУҒА БАҒЫТТАЛҒАН
ҚАРАЖАТТЫ ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Тема номера:

ВОПРОСЫ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СРЕДСТВ,
НАПРАВЛЕННЫХ НА ПРИВЛЕЧЕНИЕ ИНОСТРАННЫХ,
КОНСАЛТИНГОВЫХ И ЮРИДИЧЕСКИХ КОМПАНИЙ

МАЗМҰНЫ СОДЕРЖАНИЕ

НОВОСТИ/ЖАҢАЛЫҚТАР 3

ТЕМА НОМЕРА/НӨМІР ТАҚЫРЫБЫ

Вопросы эффективности использования средств, направленных на привлечение иностранных, консалтинговых и юридических компаний

Бергенев А.С. 20

СЧЕТНЫЙ КОМИТЕТ/ЕСЕП КОМИТЕТІ

МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТ – МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУДА

Б.Т. Әлікұлов 26

ПУБЛИКАЦИИ ЗАРУБЕЖНЫХ АВТОРОВ

ШЕТЕЛДІК АВТОРЛАРДЫҢ ЖАРИЯЛЫМДАРЫ

УЧЕТ РЕАГЕНТОВ ДЛИТЕЛЬНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ

Никифорова Е. В.,

Никифорова О. А. 28

РГП “ЦИФН”/“ҚБЗО” РМК

Совершенствование методик аудита эффективности квазигосударственного сектора

Алпысбаев Т.А. 32

Халықаралық ынтымақтастық аясында кезекті семинар өткізілді 36

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АУДИТ/МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТ

Мемлекеттік қаржылық бақылаудың әлемдік тәжірибесі:

Румыния Есеп сотының жоғары қаржылық бақылау органдарында халықаралық стандарттарды енгізу тәжірибесі

М.Қ. Жәмкеева, Г.К. Камат 38

Қазақстан Республикасында мемлекеттік аудиттің пайда болу ерекшеліктері

М.Қ. Жәмкеева, А. Бақыт 42

Оценка эффективности реализации Государственной программы развития образования за 2016-2019 годы

Абишева Т.Б. 46

Председатель Счетного комитета Наталья Годунова отметила, что Послание Президента «Рост благосостояния казахстанцев: повышение доходов и качество жизни» – масштабный программный документ, отражающий стратегическое видение дальнейшего развития страны.

«Глава государства обозначил беспрецедентные меры в основных сферах, определяющих социальное самочувствие населения, и конкретные пути их реализации. Увеличение минимального размера оплаты труда, повышение расходов на образование, здравоохранение, реформирование ЖКХ, обеспечение комфортного и безопасного проживания, поддержка предпринимателей и другие вопросы – все это принципиально важно для каждого человека», – сказала Н. Годунова.

По словам Председателя Счетного комитета, все прозвучавшие в Послании инициативы подтверждены конкретными фактами, цифрами, подкреплены необходимыми финансовыми ресурсами, общая сумма которых составит более 1,5 триллиона тенге.

«Поэтому первостепенное внимание при реализации стратегических направлений должно быть уделено эффективности использования выделяемых на данные цели бюджетных средств, обеспечению максимальной отдачи от каждого вложенного тенге. Особая роль в этих вопросах отводится органам государственного аудита», – подчеркнула она.

Наталья Годунова отметила, что инициативы Главы государства по решению социально чувствительных вопросов станут приоритетными при планировании и проведении дальнейшей аудиторской и экспертно-аналитической работы высшего органа государственного аудита.

По итогам обсуждения Председателем дан ряд конкретных поручений членам Счетного комитета и работникам аппарата по качественному и своевременному исполнению поручений Президента, в том числе обозначенных в рамках Послания.

Пресс-служба Счетного комитета.

Есеп комитетінің ұжымы Мемлекет басшысының «Қазақстандықтардың әл-ауқатының өсуі: табыс пен тұрмыс сапасын арттыру» атты Қазақстан халқына Жолдауын талқылады

Есеп комитетінің Төрайымы Наталья Годунова Президенттің «Қазақстандықтардың әл-ауқатының өсуі: табыс пен тұрмыс сапасын арттыру» атты Жолдауы еліміздің одан әрі дамуының стратегиялық бағытын көрсететінауқымды бағдарламалыққұжат болып табылатынын атап өтті.

«Мемлекет басшысы халықтың әлеуметтік әл-ауқатын айқындайтын негізгі салалардағы теңдесі жоқ шаралармен оларды іске асырудың нақты жолдарын белгілеп берді. Ең төменгі жалақыны көтеру, білім беру, денсаулық сақтау, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылықты реформалау, жайлы және қауіпсіз өмір сүруді қамтамасыз ету, кәсіпкерлерді қолдауға және басқа да мәселелерге байланысты шығыстардың артуы әрбір адам үшін өте маңызды», - деді Н. Годунова.

Есеп комитеті Төрайымының айтуынша, Жолдауда айтылған барлық бастамалар нақты фактілермен, цифрлармен расталады, қажетті қаржылық ресурстармен бекітілген, олардың жалпы сомасы 1,5 трлн. теңгеден асады.

«Сондықтан, стратегиялық бағыттарды іске асыру кезінде басты назар осы мақсаттарға бөлінген бюджет қаражатының тиімді жұмсалыуына, салынған әрбір тиыннан барынша қайтарым алынуын қамтамасыз етуге аударылуы тиіс. Бұл мәселелерде мемлекеттік аудит органдары ерекше рөл атқарады», - деді ол.

Наталья Годунова Мемлекет басшысының

әлеуметтік маңызды мәселелерді шешу жөніндегі бастамалары жоғары мемлекеттік аудиторлық органның одан кейінгі аудиторлық және сараптамалық-талдау жұмысын жоспарлау мен жүргізу кезінде басымдыққа ие болатынын атап өтті.

Талқылаудың қорытындысы бойынша Төрайым Есеп комитетінің мүшелері мен қызметкерлеріне Президенттің тапсырмаларын, соның ішінде Жолдауда белгіленген міндеттерді сапалы және уақтылы орындау бойынша нақты тапсырмалар берді.

Есеп комитетінің баспасөз қызметі.

15.10.2018

Қазақстанның Есеп комитетінің мүшесі Әділғазы Бергенев басқарған делегация Тренингтік комитеттің 18-ші отырысына және ЭКОСАИ-дың Басқарма Кеңесінің (Жоғары аудит органдарының экономикалық ынтымақтастық ұйымы) 23-ші отырысына қатысты

Баку қаласында (Өзербайжан Республикасы) өткен іс-шараға Ауғанстанның, Өзербайжанның, Пәкістанның және Түркия Республикасының жоғары аудит органдарының (ЖАО) өкілдері қатысты.

Жақын болашақта ұйымды дамытудың негізгі басымдықтары, алдағы кезеңге арналған жоспарлар, сондай-ақ бірлескен және қатар аудиторлық іс-шаралар жүргізудің перспективалары талқыланды.

ЭКОСАИ-дың Бас хатшысы - Пәкістанның бас аудитору Джавад Джехангир 2017 жылы атқарылған жұмыстардың нәтижелері туралы хабарлады. Бұдан басқа, ЭКОСАИ-дың оқу іс-шараларын өткізу үшін Ислам даму банкінен қаржылай көмек ретінде алынған қаражаттың пайдаланылуы туралы есеп қаралды.

Есеп комитетінің мүшесі Әділғазы Бергенев Басқарма кеңесінің 23-ші отырысында сөз сөйледі. Өз сөзінде ол ұйым шеңберінде үздіксіз білім мен тәжірибе алмасу қатысушы елдердің мемлекеттік аудит жүйесін жетілдіруге ықпал ететінін

атап өтті.

Сонымен бірге, ол осы кезеңде ЭКОСАИ-ға мүше мемлекеттердің ЖАО-ларының, соның ішінде бірлескен аудит, біліктілікті арттыру семинарларымен курстарын өткізу арқылы ынтымақтастығын кеңейту өзекті болып табылатынын айтты. Әділғазы Бергенев, бұл - жұмысты сапалы жаңа деңгейге шығаруға, мемлекеттік аудитті жүргізудің нысандары мен әдістерін жақсартуға, сондай-ақ аудиторлардың кәсіби деңгейін арттыруға қызмет етеді деп атап өтті.

Анықтама үшін:

ЭКОСАИ - жоғары аудит органдарының экономикалық ынтымақтастық ұйымы. ЭКОСАИ-дың мүшелері - Ауғанстан, Өзербайжан, Иран, Қазақстан, Қырғызстан, Пәкістан, Тәжікстан, Түрікменстан, Түркия, Өзбекстанның ЖАО-лары. Есеп комитеті 2004 жылы ЭКОСАИ-ға мүше болды, 2016 жылы ЭКОСАИ-дың Басқарма Кеңесінің құрамына кірді.

Есеп комитетінің баспасөз қызметі.

Делегация во главе с членом Счетного комитета Казахстана Адылгазы Бергеневым приняла участие в 18-м заседании Тренингового комитета и 23-м заседании Совета Правления ЭКОСАИ (Организации экономического сотрудничества высших органов аудита)

В мероприятиях, прошедших в г. Баку (Азербайджанская Республика), также приняли участие представители высших органов аудита (ВОА) Афганистана, Азербайджана, Пакистана и Турецкой Республики.

Обсуждены основные приоритеты развития организации на ближайшую перспективу, планы на предстоящий период, а также перспективы проведения совместных и параллельных аудиторских мероприятий.

Генеральный секретарь ЭКОСАИ-Генеральный аудитор Пакистана Джавад Джехангир проинформировал о результатах работы, проведенной в 2017 году. Кроме того, рассмотрен отчет об использовании средств, полученных в качестве финансовой помощи от Исламского банка развития для проведения учебных мероприятий ЭКОСАИ.

Член Счетного комитета Адылгазы Бергенев выступил на 23-м заседании Совета Правления. В

ходе своего выступления он отметил, что интенсивный обмен опытом и знаниями в рамках организации способствует совершенствованию систем государственного аудита стран-участниц.

Вместе с тем, им также было отмечено, что на данном этапе актуальным является расширение сотрудничества ВОА государств-членов ЭКОСАИ, в том числе посредством проведения совместных аудитов, семинаров и курсов повышения квалификации. Это, подчеркнул Адылгазы Бергенев, послужит выведению работы на качественно новый уровень, улучшению форм и методов проведения государственного аудита, а также повышению профессионального уровня аудиторов.

Справочно:

ЭКОСАИ – организация экономического сотрудничества высших органов аудита. Членами ЭКОСАИ являются ВОА Афганистана, Азербайджана, Ирана, Казахстана, Кыргызстана, Пакистана, Таджикистана, Туркменистана, Турции, Узбекистана. Счетный комитет стал членом ЭКОСАИ в 2004 году, в 2016 году вошел в состав Совета Правления ЭКОСАИ.

Пресс-служба Счетного комитета.

Состоялось заседание Национальной комиссии по сертификации лиц, претендующих на присвоение квалификации государственного аудитора

19.10.2018

В Счетном комитете под председательством Натальи Годуновой состоялось заседание Национальной комиссии по сертификации лиц, претендующих на присвоение квалификации государственного аудитора.

Членами Национальной комиссии дана оценка их профессиональных и этических качеств.

Собеседования проведены с 14 кандидатами из числа работников Комитета внутреннего государственного аудита, Комитета государственных доходов, Комитета государственного имущества и приватизации Министерства финансов, ряда их территориальных подразделений, Отдела жилищно-коммунального хозяйства, пассажирского транспорта и автомобильных дорог Жалагашского района Кызылординской области, Отдела образования города Усть-Каменогорска, РГП на ПХВ «Казарнаульэкспорт» (Казспецэкспорт) Министерства оборонной и аэрокосмической промышленности, городской детской инфекционной больницы акимата г.Астаны, ТОО «Энергохолдинг-А» и физических лиц.

По итогам заседания квалификация «государственный аудитор» присвоена 10 кандидатам, отказано 4.

Кроме того, членами Национальной комиссии в соответствии с пунктом 8 статьи 39 Закона «О государственном аудите и финансовом контроле» принято решение об отзыве сертификата государственного аудитора у 4 работников Комитета внутреннего государственного аудита Министер-

ства финансов и ряда его территориальных подразделений за несоблюдение требований профессиональной этики, признанных виновными в совершении правонарушений, предусмотренных Уголовным и Уголовно-процессуальным кодексами, в том числе с пожизненным лишением права занимать должности на государственной службе.

Справочно:

Сертификация проводится Национальной комиссией по сертификации лиц, претендующих на присвоение квалификации государственного аудитора, в состав которой входят: один представитель от Администрации Президента Республики Казахстан, один представитель от Правительства Республики Казахстан, пять представителей от Счетного комитета, пять представителей от уполномоченного органа по внутреннему государственному аудиту, депутаты Парламента Республики Казахстан (по согласованию).

Рабочим органом Национальной комиссии является Счетный комитет, который утверждает персональный состав комиссии в количестве не менее четырнадцати человек на основании представленных предложений.

Сертификация лиц, претендующих на присвоение квалификации государственного аудитора, включает подтверждение их знаний и собеседование в порядке, определяемом правилами сертификации лиц, претендующих на присвоение квалификации государственного аудитора.

Пресс-служба Счетного комитета.

Мемлекеттік аудитор біліктілігін иеленуге үміткер адамдарды сертификаттау жөніндегі ұлттық комиссияның отырысы өтті

Есеп комитетінде Наталья Годунованың төрағалық етуімен Мемлекеттік аудитор біліктілігін иеленуге үміткер адамдарды сертификаттау жөніндегі ұлттық комиссияның отырысы өтті.

Ұлттық комиссияның мүшелері олардың кәсіптік және әдептілік қасиеттеріне баға берді.

Әңгімелесу Қаржы министрлігінің Ішкі мемлекеттік аудит комитеті, Мемлекеттік кірістер комитеті, Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті және олардың бірқатар аумақтық бөлімшелері, Қызылорда облысы Жалағаш ауданының тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары бөлімі, Өскемен қаласы білім бөлімі, Қорғаныс және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігінің «Қазарнаулыэкспорт» (Казспецэкспорт) ШЖК РМК, Астана қаласы әкімдігінің қалалық балалар жұқпалы аурулар ауруханасы, «Энергохолдинг-А» ЖШС қызметкерлерінің және жеке тұлғалардың ішінен 14 кандидатпен өткізілді.

Отырыстың қорытындысы бойынша «мемлекеттік аудитор» біліктілігі 10 кандидатқа беріліп, 4 кандидатқа беруден бас тартылды.

Бұдан басқа, Ұлттық комиссияның мүшелері «Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» Заңның 39-бабының 8-тармағына сәйкес Қаржы министрлігі Ішкі мемлекеттік аудит коми-

тетінің және оның бірқатар аумақтық бөлімшелерінің кәсіби әдеп нормаларының талаптарын сақтамаған, Қылмыстық және Қылмыстық-процестік кодекстерде көзделген құқық бұзушылық жасағаны үшін кінәлі деп танылған, соның ішінде өмір бойына мемлекеттік қызметте жұмыс істеу құқығынан айырылған 4 жұмыскерінен мемлекеттік аудитор сертификатын қайтарып алу туралы шешім қабылдады.

Анықтама үшін:

Сертификаттауды Мемлекеттік аудитор біліктілігін иеленуге үміткер адамдарды сертификаттау жөніндегі ұлттық комиссия жүргізеді, оның құрамына Қазақстан Республикасы Президентінің Әкімшілігінен бір өкіл, Қазақстан Республикасының Үкіметінен бір өкіл, Есеп комитетінен бес өкіл, ішкі мемлекеттік аудит жөніндегі уәкілетті органнан бес өкіл, Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары (келісу бойынша) кіреді.

Есеп комитеті Ұлттық комиссияның жұмыс органы болып табылады, ол берілген ұсыныстар негізінде саны кемінде он төрт адам болатын комиссияның дербес құрамын бекітеді.

Мемлекеттік аудитор біліктілігін иеленуге үміткер адамдарды сертификаттау олардың білімін растауды және мемлекеттік аудитор біліктілігін иеленуге үміткер адамдарды сертификаттау қағидаларында айқындалатын тәртіппен әңгімелесу жүргізуді қамтиды.

Есеп комитетінің баспасөз қызметі.

02.11.2018

Эксперты Офиса государственного аудита Эстонии посетили Астану для завершения проверки деятельности Счетного комитета Казахстана

В соответствии с принципом независимости Счетный комитет как высший орган государственного аудита не может быть подвергнут проверке национальными государственными органами – объектами аудита.

Вместе с тем в международной практике применяется один из эффективных механизмов оценки результатов работы высших органов аудита (ВОА) – проверка равными по положению. Проверка равными по положению – это экспертная оценка деятельности ВОА одной страны ВОА-партнером другой страны.

Проверка равными по положению была инициирована Счетным комитетом в целях обеспечения соответствия деятельности требованиям международных стандартов. Для получения объективной внешней оценки Счетный комитет обратился к Офису государственного аудита Эстонии, эксперты которого начали проверку в апреле текущего года.

В рамках завершающего этапа эстонские коллеги обсудили с членами и руководителями структурных подразделений Счетного комитета основные положения предварительного отчета об итогах проведенной проверки.

В частности, вопросы выполнения задач, стоящих перед Счетным комитетом, в том числе проведения аудита эффективности, методологического обеспечения, предоставления отчетно-

сти Президенту, Парламенту, международного сотрудничества, профессионального развития работников, обеспечения гласности, а также независимости деятельности высшего органа государственного аудита.

Отчет содержит ряд рекомендаций, реализация которых будет содействовать совершенствованию деятельности Счетного комитета в соответствии с лучшей мировой практикой, а также повышению эффективности управления государственными ресурсами Казахстана.

Итоги проверки равными по положению планируются подвести в конце текущего года на совместном заседании высших органов аудита Эстонии и Казахстана в г. Таллине.

Справочно:

Проверка равными по положению – один из эффективных механизмов оценки результатов работы, применяемых в мировом сообществе высших органов аудита, позволяющих следовать принципу обеспечения прозрачности деятельности при сохранении независимости, поскольку проверяющие выступают по отношению друг другу партнерами с равным статусом и полномочиями.

Пресс-служба Счетного комитета.

Эстонияның Мемлекеттік аудит офисінің сарапшылары Қазақстанның Есеп комитетінің қызметін тексеруді аяқтау үшін Астанаға келді

Тәуелсіздік қағидатына сәйкес, жоғары мемлекеттік аудит органы болғандықтан, Есеп комитетінің ұлттық мемлекеттік органдар - аудит объектілері тексерілмейді.

Сонымен бірге, халықаралық практикада жоғары аудит органдарының (ЖАО) жұмысының нәтижелерін бағалаудың тиімді тетіктерінің бірі - дәрежесі бойынша тең тексеру қолданылады. Дәрежесі бойынша тең тексеру - бұл бір елдің ЖАО-ның қызметін басқа елдің әріптес ЖАО-ның сарапшылық бағалауы.

Есеп комитеті қызметінің халықаралық стандарттар талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету мақсатында дәрежесі бойынша тең тексеру жүргізуге бастамашылық жасаған болатын. Объективті сыртқы бағалауды алу үшін Есеп комитеті Эстонияның Мемлекеттік аудит офисіне өтініш жасап, оның сарапшылары осы жылдың сәуір айында тексеруді бастады.

Қорытынды кезең аясында эстониялық әріптестер Есеп комитетінің мүшелерімен және құрылымдық бөлімшелерінің басшыларымен жүргізілген тексерудің қорытындылары туралы алдында есеп берудің негізгі ережелерін талқылады.

Атап айтқанда, Есеп комитетінің алдында тұрған міндеттердің орындалуы, соның ішінде тиімді аудитін жүргізу, әдіснамалық қамтамасыз ету, Президентке, Парламентке пәтер беру, халықаралық ынтымақтастық, қызметкерлердің кәсіби дамуы, жоғары мемлекеттік аудит органы қызметінің жариялылығын және тәуелсіздігін қамтамасыз ету мәселелері.

Алдын ала есепте бір қатар ұсы-

нымдар қамтылған, оларды іске асыру Есеп комитетінің қызметін үздік әлемдік практикаға сәйкес жетілдіруге, сондай-ақ Қазақстанның мемлекеттік ресурстарының басқарылу тиімділігін арттыруға ықпал ететін болады.

Дәрежесі бойынша тең тексерудің қорытындысы осы жылдың соңында Эстония мен Қазақстан Республикасының жоғары мемлекеттік аудит органдарының Таллиндегі бірлескен отырысында шығару жоспарланып отыр.

Анықтама ретінде:

Дәрежесі бойынша тең тексеру - жоғары аудит органдарының әлемдік қоғамдастығында қолданылатын, тексерушілер бір-біріне қатынасы бойынша мәртебесі мен өкілеттіктері тең әріптестер болып табылатындықтан, тәуелсіздікті сақтай отырып қызметтің ашықтығын қамтамасыз ету қағидатын ұстануға мүмкіндік беретін жұмыс нәтижелерін бағалаудың тиімді тетіктерінің бірі.

Есеп комитетінің баспасөз қызметі.

Состоялось заседание Национальной комиссии по сертификации лиц, претендующих на присвоение квалификации государственного аудитора

05.11.2018

В Счетном комитете состоялось заседание Национальной комиссии по сертификации лиц, претендующих на присвоение квалификации государственного аудитора.

Членами Национальной комиссии дана оценка их профессиональных и этических качеств.

Собеседования проведены с 14 кандидатами из числа работников Счетного комитета, Ревизионной комиссии по Южно-Казахстанской области, департаментов внутреннего государственного аудита по Алматинской и Атырауской областям Комитета внутреннего государственного аудита Министерства финансов, Комитета государственных доходов Министерства финансов, ряда его территориальных подразделений, Главной финансовой инспекции Министерства обороны, аппарата Акима Восточно-Казахстанской области.

По итогам заседания квалификация «государственный аудитор» присвоена 9 кандидатам, отказано 5.

Справочно:

Сертификация проводится Национальной

комиссией по сертификации лиц, претендующих на присвоение квалификации государственного аудитора, в состав которой входят: один представитель от Администрации Президента Республики Казахстан, один представитель от Правительства Республики Казахстан, пять представителей от Счетного комитета, пять представителей от уполномоченного органа по внутреннему государственному аудиту, депутаты Парламента Республики Казахстан (по согласованию).

Рабочим органом Национальной комиссии является Счетный комитет, который утверждает персональный состав комиссии в количестве не менее четырнадцати человек на основании представленных предложений.

Сертификация лиц, претендующих на присвоение квалификации государственного аудитора, включает подтверждение их знаний и собеседование в порядке, определяемом правилами сертификации лиц, претендующих на присвоение квалификации государственного аудитора.

Пресс-служба Счетного комитета.

Мемлекеттік аудитор біліктілігін иеленуге үміткер адамдарды сертификаттау жөніндегі ұлттық комиссияның отырысы өтті

Есеп комитетінде Мемлекеттік аудитор біліктілігін иеленуге үміткер адамдарды сертификаттау жөніндегі ұлттық комиссияның отырысы өтті.

Ұлттық комиссияның мүшелері олардың кәсіптік және әдептілік қасиеттеріне баға берді.

Әңгімелесу Есеп комитетінің, Оңтүстік Қазақстан облысы бойынша тексеру комиссиясының, Қаржы министрлігі Ішкі мемлекеттік аудит комитетінің Алматы және Атырау облыстары бойынша ішкі мемлекеттік аудит департаменттерінің, Қаржы министрлігі Мемлекеттік кірістер комитеті және оның бірқатар аумақтық бөлімшелерінің, Қорғаныс министрлігі Бас қаржы инспекциясының, Шығыс Қазақстан облысының әкімі аппаратының қызметкерлері қатарынан 14 кандидатпен өткізілді.

Отырыстың қорытындысы бойынша «мемлекеттік аудитор» біліктілігі 9 кандидатқа беріліп, 5 кандидатқа беруден бас тартылды.

Анықтама үшін:

Сертификаттауды Мемлекеттік аудитор біліктілігін иеленуге үміткер адамдарды сертификаттау жөніндегі ұлттық комиссия жүргізеді, оның құрамына Қазақстан Республикасы Президентінің Әкімшілігінен бір өкіл, Қазақстан Республикасының Үкіметінен бір өкіл, Есеп комитетінен бес өкіл, ішкі мемлекеттік аудит жөніндегі уәкілетті органнан бес өкіл, Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары (келісу бойынша) кіреді.

Есеп комитеті Ұлттық комиссияның жұмыс органы болып табылады, ол берілген ұсыныстар негізінде саны кемінде он төрт адам болатын комиссияның дербес құрамын бекітеді.

Мемлекеттік аудитор біліктілігін иеленуге үміткер адамдарды сертификаттау олардың білімін растауды және мемлекеттік аудитор біліктілігін иеленуге үміткер адамдарды сертификаттау қағидаларында айқындалатын тәртіппен әңгімелесу жүргізуді қамтиды.

Есеп комитетінің баспасөз қызметі.

22.11.2018

Подведены итоги государственного аудита эффективности реализации Стратегического плана Министерства национальной экономики Республики Казахстан на 2014-2018 годы и Программы по развитию сферы услуг в Республике Казахстан до 2020 года.

Подведены итоги государственного аудита эффективности реализации Стратегического плана Министерства национальной экономики Республики Казахстан на 2014-2018 годы и Программы по развитию сферы услуг в Республике Казахстан до 2020 года.

Отмечено, что Министерством проводится масштабная работа по совершенствованию системы стратегического планирования, регулированию торговой деятельности, обеспечению финансовой и нефинансовой поддержки частного предпринимательства в рамках реализации государственных программ.

Реализованы меры по совершенствованию национальной статистической системы в рамках проекта «КАЗСТАТ», наблюдается позитивная тенденция обработки больших данных посредством информационных систем и их передачи онлайн. В результате реализации Программы по развитию сферы услуг до 2020 года ее доля в ВВП на сегодня достигла 57,5%. Благодаря принимаемым мерам по сокращению барьеров для бизнеса в 2017 году в международном рейтинге Всемирного банка «Doing Business» Казахстан занял 28 место из 190 стран.

Вместе с тем в ходе государственного аудита выявлены отдельные недостатки и нарушения, допущенные при планировании и исполнении стратегических планов Министерства. В частности, в стратегических планах не нашли отражения некоторые цели вышестоящих документов Системы государственного планирования; взаимосвязь стратегического планирования с бюджетированием, ориентированным на результат, не

обеспечивается в полном объеме. Эффективность реализации Программы по развитию сферы услуг в Республике Казахстан до 2020 года, принятой в 2014 году, составила 71%. Программа была поставлена на утрату в текущем году при неисполнении ряда мероприятий и показателей, а также без переноса их в другие программные документы.

Учитывая негативные факторы в мировой экономике выделенные в 2015-2017 годах на развитие малого и среднего предпринимательства средства в размере 166 млрд. тенге оказали лишь стабилизирующее воздействие, в результате чего доля малого и среднего бизнеса в ВВП страны сохранилась на прежнем уровне.

Ряд нарушений выявлен в сфере тарифообразования и регулирования услуг газоснабжения. В результате неисполнения инвестиционных программ и несоблюдения тарифных смет по услугам газоснабжения субъектами естественных монополий получены сверхприбыль и дополнительный доход на общую сумму свыше 10 млрд. тенге.

Аудитом также отмечены пробелы в вопросах установления типовых норм расходов, применяемых для формирования тарифов в сфере регулирования услуг аэропортов. Выявлено завышение тарифов на услуги аэропорта г.Астана на общую сумму 3,2 млн.тенге.

Кроме того, установлены отдельные пробелы в нормативных актах, регулирующих вопросы защиты прав потребителей, в том числе в области электронной торговли.

Ряд нарушений допущен при реализации инвестиционных проектов через «АО «Фонд национального благосостояния «Самрук-Казына». Ауди-

том выявлены факты не достижения показателей финансово-экономических обоснований проектов, простоя закупленного оборудования, нарушения режима его хранения, графиков работ, некачественно выполненных объемов работ и несвоевременной сдачи объектов в эксплуатацию.

Отмечен недостаточный уровень развития информационной системы «е-Статистика», в том числе в части интеграции с информационными системами государственных органов, полноты передачи и получения отдельных данных и обеспечения информационной безопасности. Выявлены расхождения в статистических данных с местными исполнительными органами.

Предусмотренные проектом «KAZSTAT» результаты на сумму 750,0 млн. тенге не достигнуты. В частности, не функционирует «Компьютеризованная система индивидуального опроса» и не внедрен новый метод сбора информации путем телефонных опросов.

Всего по итогам государственного аудита Счетным комитетом выявлены финансовые нарушения на сумму 963,5 млн. тенге, связанные с некачественным проведением исследований в сфере услуг и несоблюдением законодательства о строительной деятельности. При этом в ходе государственного аудита возмещено и восстановлено 333,5 млн. тенге.

Также установлены факты неэффективного использования бюджетных средств на сумму 208 551,2 млн. тенге, а также некачественного

составления бюджетных заявок на сумму 6 162,6 млн. тенге. Сумма нарушений, допущенных при использовании активов субъектов квазигосударственного сектора на проведение исследований, составила 835,6 млн. тенге. Кроме того, выявлено 146 процедурных нарушений и 27 системных недостатков, в том числе в части отсутствия порядка проведения ревизий документов системы государственного планирования, а также низкой результативности реализации программ обучения предпринимателей за рубежом.

По итогам заседания Правительству даны рекомендации по внесению изменений и дополнений в законодательные и нормативные правовые акты, регламентирующие вопросы реализации инвестиционных проектов, защиты прав потребителей, осуществления государственной статистики, совершенствования государственного планирования.

Министерству национальной экономики и его подведомственным организациям поручено принять меры по устранению выявленных нарушений, рассмотрению ответственности должностных лиц, не обеспечивших соблюдение требований бюджетного и иного законодательства.

Материалы государственного аудита по отдельным фактам направлены в органы, уполномоченные рассматривать дела об административных правонарушениях.

Пресс-служба Счетного комитета.

[Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің 2014 – 2018 жылдарға арналған стратегиялық жоспарының және Қазақстан Республикасында көрсетілетін қызметтер саласын дамыту жөніндегі 2020 жылға дейінгі бағдарламаның іске асырылу тиімділігіне жүргізілген мемлекеттік аудиттің қорытындысы шығарылды.](#)

Министрліктің мемлекеттік бағдарламаларды жүзеге асыру шеңберінде стратегиялық жоспарлау жүйесін жетілдіру, сауда қызметін реттеу, жеке кәсіпкерлікті қаржылық және қаржылай емес қолдауды қамтамасыз ету бойынша ауқымды жұмыс жүргізіп жатқандығы атап өтілді.

«ҚАЗСТАТ» жобасы аясында ұлттық статистика жүйесін жетілдіру бойынша шаралар іске асырылып, ақпараттық жүйелер және оларды онлайн жіберу арқылы ауқымды деректерді өңдеудің оң үрдісі байқалады. Көрсетілетін қызметтер саласын дамыту жөніндегі 2020 жылға дейінгі бағдарламаны іске асыру нәтижесінде бүгінгі күні оның ЖІӨ-дегі үлесі 57,5%-ға жеткен. Бизнес кедергілерін қысқарту бойынша қабылданған шаралардың арқасында 2017 жылы Қазақстан Дүниежүзілік банктің «Doing Business» халықаралық рейтингінде 190 елдің ішінде 28 орынға ие болды.

Сонымен қатар, мемлекеттік аудит жүргізу барысында Министрліктің стратегиялық жоспарларын жоспарлау және орындау кезінде жол берілген жекелеген кемшіліктер мен бұзушылықтар

анықталды. Атап айтқанда, стратегиялық жоспарларда Мемлекеттік жоспарлау жүйесінің жоғары тұрған құжаттарының кейбір мақсаттары көрсетілмеген; стратегиялық жоспарлаудың нәтижеге бағдарланған бюджеттеумен өзара байланысы толық көлемде қамтамасыз етілмеген. 2014 жылы қабылданған Қазақстан Республикасында көрсетілетін қызметтер саласын дамыту жөніндегі 2020 жылға дейінгі бағдарламаның іске асырылу тиімділігі 71%-ды құрады. Бағдарламаның бірқатар іс-шаралары мен көрсеткіштері орындалмағанымен, олар басқа бағдарламалық құжаттарға ауыстырылмастан, ағымдағы жылы Бағдарлама күшін жоюға қойылған.

Әлемдік экономиканың теріс факторларын ескере отырып, 2015-2017 жылдары шағын және орта кәсіпкерлікті дамытуға 166 млрд. теңге мөлшерінде бөлінген қаражат тек тұрақтандыратын ықпал көрсеткен, соның нәтижесінде елдің ЖІӨ-дегі шағын және орта бизнестің үлесі бұрынғы деңгейде сақталған.

Тариф белгілеу және газбен жабдықтау қызметтерін реттеу саласында бірқатар бұзушылықтар анықталды. Инвестициялық бағдарламаларды орындау және газбен жабдықтау қызметтері бойынша тарифтік сметаларды сақтау нәтижесінде табиғи монополиялар субъектілері жалпы сомасы 10 млрд. теңгеден астам үстеме пайда және қосымша табыс алған.

Сондай-ақ аудит кезінде әуежай қызметтерін реттеу саласындағы тарифтерді қалыптастыру үшін қолданылатын шығыстардың үлгілік нормаларын белгілеу мәселерінде оққылықтар атап өтілді. Астана қ. әуежайы көрсететін қызметтердің тарифін жалпы сомасы 3,2 млн. теңгеге жоғарылату анықталды.

Бұдан басқа, тұтынушылардың құқықтарын, соның ішінде электрондық сауда саласындағы құқықтарын қорғау мәселелерін реттейтін нормативтік актілерде жекелеген оққылықтар анықталды.

«Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ арқылы инвестициялық жобаларды іске асыру кезінде бірқатар бұзушылықтарға жол берілген. Аудит кезінде жобалардың қаржы-экономикалық негіздемелерінің көрсеткіштеріне қол жеткізбеу, сатып алынған жабдықтың бос тұруы, оны сақтау режимінің, жұмыс кестелерінің бұзылу фактілері, сапалы орындалмаған жұмыстар көлемі және объектілердің пайдалануға уақтылы берілмеуі анықталды.

Мемлекеттік органдардың ақпараттық жүйелерімен интеграциялау, жекелеген деректерді жіберу мен алудың толықтығы сондай-ақ ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету бөлігінде «е-Статистика» ақпараттық жүйесінің дамуының жеткіліксіздігі атап көрсетілді. Статистикалық деректердің жергілікті атқарушы органдармен алшақтықтары анықталды.

«KAZSTAT» жобасында 750,0 млн. теңге сомасына көзделген нәтижелерге қол жеткізілмеген. Атап айтқанда, «Жеке сауал қоюдың компьютерлендірілген жүйесі» жұмыс істемейді және телефонмен сауалдар қою арқылы ақпарат жинаудың жаңа әдісі енгізілмеген.

Мемлекеттік аудиттің қорытындылары бойынша Есеп комитеті қызметтер көрсету саласындағы зерттеулердің сапалы орындалма-

уы және құрылыс қызметі туралы заңнаманың сақталмауы бойынша сомасы 963,5 млн. теңгеге қаржылық бұзушылықтар анықтады. Бұл ретте мемлекеттік аудит барысында 333,5 млн. теңге өтелді және қалпына келтірілді.

Сондай-ақ, сомасы 208 551,2 млн. теңге бюджет қаражатын тиімсіз пайдалану, сондай-ақ сомасы 6 162,6 млн. теңгеге бюджеттік өтінімдерді сапасыз жасау фактілері анықталды. Квализмемлекеттік сектор субъектілерінің активтерін зерттеулер жүргізуге арналған пайдалану кезінде жол берілген бұзушылықтар сомасы 835,6 млн. теңгені құрады. Бұдан басқа, 146 рәсімдік бұзушылық және 27 жүйелі кемшілік, соның ішінде мемлекеттік жоспарлау жүйесі құжаттарына тексерулер жүргізу тәртібінің болмауы, сондай-ақ кәсіпкерлерді шетелде оқыту бағдарламаларының іске асырылу нәтижесінің төмендігі бөлігінде анықталды.

Отырыстың қорытындысы бойынша Үкіметке инвестициялық жобаларды іске асыру, тұтынушылардың құқықтарын қорғау, мемлекеттік статистиканы жүзеге асыру, мемлекеттік жоспарлауды жетілдіру мәселелерін реттейтін заңнамалық және нормативтік құқықтық актілерге өзгерістер мен толықтырулар енгізу бойынша ұсынымдар берілді.

Ұлттық экономика министрлігіне және оның ведомстволық бағынысты ұйымдарына анықтаған бұзушылықтарды жою, бюджет және өзге заңнама талаптарының сақтауын қамтамасыз етпеген лауазымды адамдардың жауапкершілігін қарау бойынша шаралар қабылдау тапсырылды.

Жекелеген фактілер бойынша мемлекеттік аудит материалдары әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істерді қарауға уәкілетті органдарға жіберілді.

Есеп комитетінің баспасөз қызметі.

23.11.2018

Счетным комитетом в период с 20 по 22 ноября 2018 года проведен семинар для делегации Комитета государственного контроля Беларуси, прибывшей в г. Астану в целях обмена опытом и знаниями

Мероприятие организовано по итогам ранее достигнутых двусторонних договоренностей.

На семинаре работники Счетного комитета поделились с белорусскими коллегами методологией и практикой планирования и проведения аудита эффективности бюджетных средств, а также мониторинга исполнения рекомендаций по итогам аудита.

Стороны обсудили вопросы проведения аудита эффективности реализации инвестиционных проектов, государственных закупок, специфических отраслей экономики, таких как агропромышленный комплекс, лесохозяйственная отрасль, природоохранные мероприятия, обращение с опасными отходами.

В рамках визита, делегацию Комитета государственного контроля Республики Беларусь приняла Председатель Счетного комитета Наталья Годунова.

В ходе встречи представители высшего орга-

на аудита Беларуси поблагодарили Председателя Счетного комитета за хорошую организацию семинара и подчеркнули особый интерес к опыту Счетного комитета в осуществлении аудиторской и аналитической деятельности, построении национальной системы сертификации государственных аудиторов, повышении квалификации государственных аудиторов Счетного комитета, в том числе по международной сертификационной программе CIPFA.

В свою очередь, Наталья Годунова выразила готовность в дальнейшем развитии и расширении плодотворного сотрудничества с Комитетом государственного контроля Беларуси, как в рамках официальных встреч, так и в рабочем порядке, а также отметила возможность проведения в перспективе совместных аудиторских и экспертно-аналитических мероприятий.

Пресс-служба Счетного комитета.

Есеп комитеті 2018 жылғы 20 - 22 қараша аралығында тәжірибе және білім алмасу мақсатында Астанаға келген Беларусь Республикасының Мемлекеттік бақылау комитетінің делегациясы үшін семинар өткізді

Іс-шара бұрын қол жеткізілген екіжақты келісім негізінде ұйымдастырылды.

Семинарда Есеп комитетінің қызметкерлері беларустықәріптестермен бюджет қаражатын жоспарлау әдіснамасы және практикасы, тиімділік аудитін жүргізу, сондай-ақ аудиттің қорытындылары бойынша ұсынымдардың орындалуын мониторингілеу тәжірибесімен бөлісті.

Тараптар инвестициялық жобалардың, мемлекеттік сатып алудың, агроөнеркәсіптік кешен, орман шаруашылығы, табиғатты қорғау шаралары және қауіпті қалдықтарды өңдеу секілді экономиканың ерекше секторларының іске асырылуына тиімділік аудитін жүргізу мәселелерін талқылады.

Сапар барысында Беларусь Республикасының Мемлекеттік бақылау комитетінің делегациясын

Есеп комитетінің Төрайымы Наталья Годунова қабылдады.

Кездесу барысында Беларусь Республикасының жоғары қаржы бақылау органының өкілдері семинарды жақсы ұйымдастырғаны үшін Есеп комитетінің Төрайымына алғыс айтты және аудиторлық және талдамалық жұмыстарды жүргізу, мемлекеттік аудиторларды сертификаттаудың ұлттық жүйесін құру, Есеп комитеті мемлекеттік аудиторларының біліктілігін көтеру, соның ішінде СІРФА халықаралық сертификаттау бағдарламасы бойынша біліктілікті арттыру тәжірибесіне ерекше қызығушылықтарын атап өтті.

Өз кезегінде Наталья Годунова Беларусь Республикасының Мемлекеттік бақылау комитетімен ресми кездесулер шеңберінде де, жұмыс тәртібінде де табысты ынтымақтастықты одан әрі дамытуға және кеңейтуге дайын екендігін білдірді, сондай-ақ болашақта бірлескен аудиторлық және сараптамалық-талдау іс-шараларын жүргізу мүмкіндігін атап өтті.

Есеп комитетінің баспасөз қызметі.

В Счетном комитете состоялось заседание Координационного совета органов государственного аудита и финансового контроля

23.11.2018

В работе Координационного совета под председательством Натальи Годуновой приняли участие представители Министерства финансов, служб внутреннего аудита Министерства информации и коммуникаций и аппарата Акима Северо-Казахстанской области, председатели ревизионных комиссий регионов.

Обсуждены вопросы осуществления государ-

ственного аудита деятельности субъектов квазигосударственного сектора.

Отмечено, что основными причинами недостаточно эффективной деятельности субъектов квазигосударственного сектора, в том числе неэффективного управления активами государства, является высокий уровень расходов и наличие непрофильных активов.

Предложено разработанную Счетным комитетом Методику осуществления государственного аудита эффективности деятельности субъектов квазигосударственного сектора апробировать на пилотном проекте.

«Посредством такого аудита будет осуществляться оценка продуктивности использования активов государства, включая финансовые, трудовые, производственные и прочие ресурсы, эффективность управления ими, влияния их использования на отдельную отрасль либо экономику страны в целом», – подчеркнула Наталья Годунова.

По итогам обсуждения данного вопроса членами Координационного совета принято решение о необходимости проведения Счетным комитетом совместно с Министерством финансов анализа увеличения экономической добавленной стоимости вклада государства в уставной капитал субъектов квазигосударственного сектора.

Рассмотрены вопросы совершенствования деятельности служб внутреннего аудита, в частности формирования соответствующей методологической базы и подготовки к проведению аудита консолидированной финансовой отчетности.

Наталья Годунова заострила внимание членов Совета на необходимости переоценки активов государства для обеспечения аудита консолидированной финансовой отчетности и проведения ревизии методологического обеспечения и стандартов внутреннего государственного аудита.

Уполномоченному органу по внутреннему государственному аудиту рекомендовано рассмотреть вопрос о создании Подкомитета Координационного совета по совершенствованию деятельности

СВА в целях координации и повышения эффективности их деятельности.

По итогам оценки деятельности органов государственного аудита и финансового контроля за первое полугодие 2018 года принято решение по целесообразности актуализации критериев и подходов к проводимой оценке.

Также участники заседания ознакомились с результатами мониторинга исполнения решений Координационного совета в текущем году и единогласно приняли План работы Координационного совета на 2019 год.

Справочно:

Координационный совет органов государственного аудита и финансового контроля является консультативно-совещательным органом при Счетном комитете. Целью деятельности Совета является содействие эффективному взаимодействию органов государственного аудита путем коллегиального обсуждения наиболее актуальных проблем, укрепление финансовой дисциплины при планировании и исполнении бюджета на всех его уровнях.

В состав Совета входят Председатель и три члена Счетного комитета, первый руководитель уполномоченного органа по внутреннему государственному аудиту, председатели ревизионных комиссий областей, городов Астаны и Алматы, руководители двух служб внутреннего аудита – по одному от центрального и местного государственных органов по представлению Комитета внутреннего государственного аудита Министерства финансов.

Пресс-служба Счетного комитета.

Есеп комитетінде Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдарының үйлестіру кеңесінің отырысы өтті

Наталья Годунованың төрағалығымен өткен Үйлестіру кеңесінің жұмысына Қаржы министрлігінің, Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ішкі аудит қызметінің және Солтүстік Қазақстан облысы әкімі аппаратының өкілдері, өңірлердің тексеру комиссияларының төрағалары қатысты.

Квазимемлекеттік сектор субъектілерінің қызметіне мемлекеттік аудитті жүзеге асыру мәселелері талқыланды.

Квазимемлекеттік сектор субъектілерінің жеткілікті тиімсіз қызметінің, соның ішінде мемлекет активтерін тиімсіз басқарудың негізгі себептері шығыстардың жоғары деңгейі және бейінді емес активтердің болуы болып табылады.

Есеп комитеті әзірлеген Квазимемлекеттік сектор субъектілері қызметінің тиімділігіне мемлекеттік аудитті жүзеге асыру әдістемесін пилоттық жобада сынақтан өткізу ұсынылды.

«Мұндай аудит жүргізу арқылы қаржылық, еңбек, өндірістік және басқа да ресурстарды қоса алғанда, мемлекет активтерін пайдаланудың өнімділігін, оларды басқарудың тиімділігін, оларды пайдаланудың жеке салаға не болмаса жалпы ел экономикасына әсерін бағалау жүзеге асыры-

латын болады», - деп атап өтті Наталья Годунова.

Осы мәселені талқылау қорытындысы бойынша Үйлестіру кеңесінің мүшелері Есеп комитетінің Қаржы министрлігімен бірлесіп, квазимемлекеттік сектор субъектілерінің жарғылық капиталына мемлекет салымының экономикалық қосылған құнының ұлғаюына талдау жүргізу қажеттілігі туралы шешім қабылдады.

Ішкі аудит қызметтерінің қызметін жетілдіру, атап айтқанда тиісті әдіснамалық базаны қалыптастыру және шоғырландырылған қаржылық есептілікке аудит жүргізуге дайындық мәселелері қаралды.

Наталья Годунова шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитін қамтамасыз ету және ішкі мемлекеттік аудиттің әдіснамалық қамтамасыз етілуі мен стандарттарына тексеру жүргізу үшін мемлекет активтерін қайта бағалау қажеттігіне Кеңес мүшелерінің назарын аударды.

Ішкі мемлекеттік аудит жөніндегі уәкілетті органға ІАҚ қызметін үйлестіру және қызметінің тиімділігін арттыру мақсатында ІАҚ-ның қызметін жетілдіру жөніндегі үйлестіру кеңесінің кіші комитетін құру туралы мәселені қарау ұсынылды.

2018 жылғы бірінші жартыжылдықтағы мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдарының қызметін бағалау қорытындылары бойынша жүргізілетін бағалауға қойылатын өлшемшарттар мен тәсілдерді өзекті етудің орын-

дылығы жөнінде шешім қабылданды.

Сондай-ақ, отырысқа қатысушылар ағымдағы жылы Үйлестіру кеңесі шешімдерінің орындалу мониторингісінің нәтижелерімен танысты және Үйлестіру кеңесінің 2019 жылға арналған жұмыс жоспарын бірауыздан қабылдады.

Анықтама ретінде:

Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдарының үйлестіру кеңесі Есеп комитетінің жанындағы консультативтік-кеңесші орган болып табылады. Кеңес қызметінің мақсаты анағұрлым өзекті проблемаларды алқалық талдау арқылы мемлекеттік аудит органдарының тиімді

өзара іс-қимылына жәрдем көрсету, бюджетті жоспарлау және атқару кезінде оның барлық деңгейінде қаржы тәртібін нығайту болып табылады.

Кеңестің құрамына Есеп комитетінің Төрағасы және үш мүшесі, ішкі мемлекеттік аудит жөніндегі уәкілетті органның басшысы, облыстардың, Астана және Алматы қалалары тексеру комиссияларының төрағалары, Қаржы министрлігі Ішкі мемлекеттік аудит комитетінің ұсынысы бойынша орталық және жергілікті мемлекеттік органдардан бір-бірден екі ішкі аудит қызметінің басшылары кіреді.

Есеп комитетінің баспасөз қызметі.

На заседании Счетного комитета подведены итоги государственного аудита использования средств республиканского бюджета, выделенных Северо-Казахстанской области.

29.11.2018

Отмечено, что в целом в Северо-Казахстанской области наблюдается положительная динамика социально-экономического развития. По итогам 2017 года валовый региональный продукт области сложился на уровне 1 085,9 млрд. тенге и по сравнению с 2016 годом увеличился на 3,1%.

Вместе с тем, в ходе государственного аудита установлено, что средства республиканского бюджета, выделяемые области в виде трансфертов, местными исполнительными органами используются недостаточно эффективно и рационально.

Допущены факты несоблюдения бюджетного законодательства и законодательства об архитектурной и строительной деятельности.

Реализация ряда инвестиционных проектов на сумму 108,3 млн.тенге осуществлялась без софинансирования из местного бюджета. При возведении объектов инженерно-коммуникационной инфраструктуры и коммунального жилья нормативные сроки строительства не соблюдались. Реконструкция автомобильной дороги КТ-68 «Петропавловск-Лавровка-Келлеровка-Тайынша-Чкалово» в Тайыншинском районе, на которую уже израсходовано 8 млрд.тенге, продолжается более 8 лет и влечет рост расходов и естественный износ до завершения работ.

Инвестором не обеспечено строительство горно-металлургического комбината по переработке оловянных руд и созданию новых рабочих мест, тогда как за счет бюджета на 2,3 млрд.тенге построена вся необходимая производственная инфраструктура.

Не на должном уровне осуществляется работа по улучшению городской ливневой канализации г. Петропавловск, изношенность коллекторов ко-

торых составляет 65%. При этом выделенные на данные нужды средства перераспределяются на другие цели.

Также установлены отдельные пробелы законодательства в части использования средств специального резерва Правительства и применения норм законодательства о государственных закупках при реализации долгосрочных проектов строительства.

Всего по итогам государственного аудита Счетным комитетом установлено финансовых нарушений на общую сумму 7 068,7 млн. тенге(в т.ч. 7062,7 млн. тенге по бухгалтерскому учету), из которых в ходе аудита возмещено и восстановлено 7 066,2 млн. тенге или 99,9%. Кроме того, выявлены факты неэффективного планирования бюджетных средств на сумму 734,7 млн. тенге, неэффективного использования – на 6 015,4 млн. тенге и 101 процедурное нарушение.

По итогам заседания Счетным комитетом даны рекомендации Правительству по совершенствованию бюджетного законодательства и законодательства о государственных закупках. Акимату Северо-Казахстанской области поручено принять меры по устранению выявленных нарушений и недостатков и рассмотрению ответственности должностных лиц, допустивших нарушения действующего законодательства.

Отдельные материалы государственного аудита будут направлены в правоохранительные органы. В органы, уполномоченные рассматривать дела об административных правонарушениях, направлены материалы государственного аудита по 4 фактам нарушений.

Пресс-служба Счетного комитета.

Есеп комитетінің отырысында Солтүстік Қазақстан облысына бөлінген республикалық бюджет қаражатының пайдалануына жүргізілген мемлекеттік аудиттің қорытындысы шығарылды.

Жалпы Солтүстік Қазақстан облысында әлеуметтік-экономикалық дамудың оң серпіні байқалатыны атап өтілді. 2017 жылдың қорытындысы

бойынша облыстың жалпы өңірлік өнімі 1 085,9 млрд. тенге деңгейінде қалыптасты және 2016 жылмен салыстырғанда 3,1% - ға ұлғайды.

Сонымен қатар, мемлекеттік аудит барысында облысқа трансферттер түрінде бөлінетін республикалық бюджет қаражатын жергілікті атқарушы органдар жеткілікті тиімді және ұтымды пайдаланбайтыны анықталды.

Бюджет заңнамасын, сәулет және құрылыс қызметі туралы заңнаманы сақтамау фактілеріне жол берілген.

Сомасы 108,3 млн. теңгеге бірқатар инвестициялық жобаларды іске асыру жергілікті бюджеттен қосақаржыландырусыз жүзеге асырылған. Инженерлік-коммуникациялық инфрақұрылым және коммунальдық тұрғын үй объектілерін сау кезінде құрылыстың нормативтік мерзімдері сақталмаған. Тайынша ауданындағы КТ-68 «Петропавл-Лавровка-Келлеровка-Тайынша-Чкалово» автомобиль жолын реконструкциялау 8 млрд. теңге жұмсалғанына қарамастан, 8 жылдан астам уақыт бойы жалғасуда және жұмыс аяқталғанға дейін шығыстардың өсуіне және табиғи тозуына әкеп соғуда.

Инвестор қалайы кендерін қайта өңдеу және жаңа жұмыс орындарын ашу бойынша тау-кен металлургия комбинатының құрылысын қамтамасыз етпеген, ал бюджет есебінен 2,3 млрд. теңгеге барлық қажетті өндірістік инфрақұрылым салынған.

Петропавл қаласының қалалық нәсерлік кәрізін жақсарту бойынша жұмыстар тиісті деңгейде жүзеге асырылмайды, олардың коллекторларының тозуы 65% - ды құрайды. Бұл ретте осы қажеттіліктерге бөлінген қаражат басқа мақсаттарға қайта бөлінеді.

Сондай-ақ, ұзақ мерзімді құрылыс жобаларын іске асыру кезінде Үкіметтің арнайы резервінің

қаражатын пайдалану және жекеменшік сатып алу заңнамасының нормаларын қолдану бөлігінде заңнаманың жекелеген оққылықтары анықталды.

Мемлекеттік аудит қорытындылары бойынша Есеп комитеті жалпы сомасы 7 068,7 млн. теңгеге (с.і. бухгалтерлік есеп бойынша 7 062,7 млн. теңге) қаржылық бұзушылықтарды анықтады, аудит барысында оның 7 066,2 млн. теңгесі немесе 99,9%-ы өтелді және қалпына келтірілді. Бұдан басқа, сомасы 734,7 млн. теңгеге бюджет қаражатын тиімсіз жоспарлау, 6 015,4 млн. теңгеге тиімсіз пайдалану және 101 рәсімдік бұзушылық фактілері анықталды.

Отырыс қорытындысы бойынша Есеп комитеті Үкіметке бюджет заңнамасын және мемлекеттік сатып алу заңнамасын жетілдіру жөнінде ұсыныстар берді. Солтүстік Қазақстан облысының әкімдігіне анықталған бұзушылықтар мен кемшіліктерді жою және қолданыстағы заңнаманы бұзуға жол берген лауазымды адамдардың жауапкершілігін қарау бойынша шаралар қабылдау тапсырылды.

Мемлекеттік аудиттің жекелеген материалдары құқық қорғау органдарына жіберілетін болады. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарауға уәкілетті органдарға, 4 бұзушылық фактісі бойынша мемлекеттік аудит материалдары жіберілді.

Есеп комитетінің баспасөз қызметі.

04.12.2018

Есеп комитетінің Төрайымы бастаған делегация дәрежесі бойынша тең тексерудің қорытындысы бойынша есепке қол қою мақсатында Эстонияның Мемлекеттік аудит офисіне барды

2018 жылғы 4 желтоқсанда Таллин қаласында Есеп комитетінің қызметін тең тексерудің қорытындысы бойынша Есеп комитетінің және Эстонияның Мемлекеттік аудит офисінің бірлескен отырысы өтті. Отырыста ведомстволардың басшылары Есеп комитетінің қызметін жетілдіруге бағытталған ұсынымдарды қамтитын қорытынды есепті қарап, оған қол қойды.

Тең тексеру 2018 жылдың ішінде өткізілді. Эстонияның Мемлекеттік аудит офисінің аудиторлық тобы Есеп комитетіне үш рет жұмыс сапарымен келіп, оның шеңберінде Есеп комитетінің барлық құрылымдық бөлімдерінің басшыларымен және өкілдерімен, сондай-ақ Парламент Мәжілісінің депутаттарымен және бірнеше мемлекеттік органдардың өкілдерімен кездесулер өткізілді.

Тексеру барысында Есеп комитетінің қызметін жоспарлау және ұйымдастыру, аудиторлық және сараптамалық-талдау іс-шараларын жүргізу, соның ішінде дәлелдемелер базасын жинау, тиісті есептер мен қорытындыларды дайындау, ұсынымдар әзірлеу мәселелері, әдіснамалық қамтамасыз ету, ішкі сапа бақылауын жүргізу және ақпараттық жүйелерді қолдану мәселелері зерделенді.

Сондай-ақ, Есеп комитеті қызметкерлерінің кәсіби дамуы, Президентке, Парламентке есеп беру, халықаралық ынтымақтастық, Есеп комитеті қызметінің жариялылығы мен тәуелсіздігін қамтамасыз ету мәселелеріне назар аударылды.

Отырыста есеп комитетінің Төрайымы Наталья Годунова тексеру жүргізу шеңберіндегі кәсіби жұмысы үшін эстониялық әріптестеріне алғыс айтып, былай деді: «Қазіргі уақытта біз қаржылық бұзушылық фактілерін анықтап көрсету практикасынан кетудеміз және өз қызметімізді тиімділікті бағалауға және оны арттыру бойынша нақты ұсыныстар әзірлеуге қарай бағыттаудамыз. Сондықтан Эстонияның экономикалық саладағы тәжірибесі ғана емес, сонымен қатар мемлекеттік басқару, оның ішінде мемлекеттік аудит саласындағы тәжірибесі де біз үшін маңызды және бізді қызықтырады».

Отырыс қорытындысы бойынша тараптар IT аудит саласында одан әрі ынтымақтастық жүргізу туралы уағдаласты.

Сондай-ақ, сапар аясында тиімділік аудитін және электрондық аудитті жүргізу мәселелері бойынша тәжірибе алмасу өтеді.

Есеп комитетінің баспасөз қызметі.

Делегация во главе с Председателем Счетного комитета посетила Офис государственного аудита Эстонии с целью подписания отчета по итогам проверки равными по положению

В городе Таллин 4 декабря 2018 года состоялось совместное заседание Счетного комитета Казахстана и Офиса государственного аудита Эстонии по итогам проверки равными деятельности Счетного комитета. На заседании главами ведомств рассмотрен и подписан итоговый отчет, который содержит рекомендации, направленные на совершенствование деятельности Счетного комитета.

Проверка равными была проведена в течение 2018 года. Аудиторской группой Офиса государственного аудита Эстонии было осуществлено три рабочих визита в Счетный комитет, в рамках которых проведены встречи с руководителями и представителями всех структурных подразделений Счетного комитета, а также с депутатами Мажилыса Парламента и представителями нескольких государственных органов.

В ходе проверки были изучены вопросы планирования и организации деятельности Счетного комитета, проведения аудиторских и экспертно-аналитических мероприятий, в том числе сбора доказательной базы, подготовки соответствующих

отчетов и заключений, разработки рекомендаций, вопросы методологического обеспечения, проведения внутреннего контроля качества и применения информационных систем.

Также, внимание было уделено вопросам профессионального развития работников Счетного комитета, предоставления отчетности Президенту, Парламенту, международного сотрудничества, обеспечения гласности и независимости деятельности Счетного комитета.

На заседании Председатель Счетного комитета Наталья Годунова поблагодарила эстонских коллег за профессиональную работу в рамках проведения проверки и подчеркнула: «В настоящее время мы отходим от практики констатации фактов финансовых нарушений и акцентируем свою деятельность на оценке эффективности и разработке конкретных рекомендаций по ее повышению. Поэтому опыт Эстонии не только в экономической сфере, но и в сфере государственного управления, в том числе государственного аудита является важным и интересным».

По итогам заседания стороны договорились о дальнейшем сотрудничестве в сфере ИТ-аудита.

Также в рамках визита состоится обмен опытом по вопросам проведения аудита эффективно-сти и электронного аудита.

Пресс-служба Счетного комитета.

20 декабря 2018 года состоялось очередное заседание Счетного комитета

20.12.2018

На заседании Счетного комитета подведены итоги государственного аудита использования средств республиканского бюджета, выделенных Павлодарской области, а также соблюдению требований Стандартов государственного аудита и финансового контроля Ревизионной комиссии по Павлодарской области.

Павлодарская область - индустриальный и экономически развитый регион республики. Доля ВРП области в объеме ВВП страны возросла с 4,2% в 2016 году до 4,4% по итогам 2017 года. Наблюдается рост ВРП на душу населения с 2,6 млн. тенге в 2016 году до 3,1 млн. тенге в 2017 году или на 119 %.

Вместе с тем по итогам государственного аудита средств, выделенных Павлодарской области, выявлены отдельные недостатки и нарушения бюджетного и иного законодательства Республики Казахстан.

Управлением сельского хозяйства не на должном уровне осуществляется мониторинг деятельности инвесторов, целевого и эффективного использования оборудования, техники, а также за полнотой реализации проекта. В частности, установлены факты субсидирования субъектов АПК на общую сумму 653,3 млн. тенге, не соответствующих действующему порядку субсидирования. Стоимость оборудования (солнечные панели), предъявленная на субсидирование за счет бюджетных средств завышена в 10,5 раз от цены отечественного производителя.

В сфере здравоохранения имеет место непредставление своевременной и актуальной информации, ориентированной на потребности пациента в лекарственных средствах, что в итоге приводит к необеспеченности контингента лекарственными средствами. В связи с отсутствием учета лекарственных препаратов, поступивших в рамках амбулаторно-лекарственного обеспечения, не подтверждены факты реализации медикаментов на сумму 181,1 млн. тенге.

Строительство сетей в 2017-2018 годы увеличило обеспеченность водоснабжением с 25 до 30%. В то же время Павлодарская область занимает последнее место в республике по обеспеченности водой в сельских населенных пунктах. При этом мощность построенных водопроводов в сельских населенных пунктах Павлодарской области значительно превышает норму водопотребления - от 1,4 до 12,4 раза, что приводит к значительным излишним затратам.

В отделе строительства города Павлодар установлено, что по 10 проектам необоснованно завышена стоимость на работы и материалы по устройству проводного радио, услуги по предоставлению которого, в области вообще отсутствуют. Кроме того, стоимость лифтов, а также пунктов поквартирного учета тепловой энергии включены в проект строительства наружных сетей и благоустройства жилого дома. Отдельными подрядчиками вместо установленных законодательством видов обеспечения исполнения договора, неправомерно внесены страховые полисы.

По проектам, реализованным в рамках Единой программы «Дорожная карта бизнеса 2020» в селе Кызылжар Иртышского района неэффективно использованы сети водопровода стоимостью 550,0 млн. тенге. Местным исполнительным органом города Экибастуз не решен вопрос по использованию объектов инфраструктуры водоснабжения, построенных в 2017 году.

Всего по итогам государственного аудита Счетным комитетом установлены финансовые нарушения на сумму 2 051,2 млн. тенге, в том числе нарушения в сфере законодательства о бухгалтерском учете 1 088,7 млн. тенге, неэффективное использо-

вание средств на сумму 798,6 млн. тенге.

Местным исполнительным органам Павлодарской области поручено принять меры по устранению выявленных нарушений, рассмотрению ответственности должностных лиц, не обеспечивших соблюдение требований бюджетного и иного законодательства.

Отдельные материалы аудита переданы в правоохранительные органы, для принятия процессуального решения, а также в уполномоченные органы для возбуждения административного производства.

Пресс-служба Счетного комитета.

2018 жылғы 20 желтоқсанда Есеп комитетінің кезекті отырысы өтті

Есеп комитетінің отырысында Павлодар облысына бөлінген республикалық бюджет қаражатының пайдаланылуына, сондай-ақ Павлодар облысы бойынша тексеру комиссиясының Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау стандарттарының талаптарын сақтауына жүргізілген мемлекеттік аудит қорытындыланды.

Павлодар облысы – республиканың индустриалды және экономикалық дамыған аймағы. Елдің ЖІӨ көлемінде облыстың ЖАӨ-сінің үлесі 2016 жылғы 4,2%-дан 2017 жылдың қорытындысы бойынша 4,4%-ға дейін өсті. Жан басына шаққандағы ЖАӨ-нің 2016 жылы 2,6 млн. теңгеден 2017 жылы 3,1 млн. теңгеге дейін өскені байқалады немесе 119%.

Сонымен қатар, Павлодар облысына бөлінген қаражатқа жүргізілген мемлекеттік аудиттің қорытындысы бойынша Қазақстан Республикасының бюджет және өзге де заңнамасының жекелеген кемшіліктері мен бұзушылықтары анықталды.

Ауыл шаруашылығы басқармасы инвесторлар қызметіне, жабдықтың, техниканың мақсатты және тиімді пайдаланылуына, сондай-ақ жобаның толық іске асырылуына мониторингті тиісті деңгейде жүзеге асырмайды. Атап айтқанда, қолданыстағы субсидиялау тәртібіне сәйкес келмейтін жалпы сомасы 653,3 млн. теңгеге АӨК субъектілерін субсидиялау фактілері анықталды. Бюджет қаражаты есебінен субсидиялауға ұсынылған жабдықтардың (күн панельдері) құны отандық өндірушінің бағасынан 10,5 есе жоғары.

Денсаулық сақтау саласында пациенттердің дәрілік заттарға қажеттілігін анықтауға бағдарланған уақтылы, өзекті және қажетті ақпаратты ұсынбау орын алған, бұл нәтижесінде дәрілік заттармен қамтамасыз етілетін контингенттің қанағаттанбаушылығын тудырады. Амбулаторлық-дәрілік қамтамасыз ету шеңберінде келіп түскен дәрілік препараттарды есепке алудың болмауына байланысты сомасы 181,1 млн. теңге болатын дәрі-дәрмектің берілу фактілері расталмады.

2017-2018 жылдары желілер салу сумен жаб-

дықтаумен қамтамасыз етуді 25-тен 30%-ға дейін ұлғайтты. Өз кезегінде Павлодар облысы ауылдық елді мекендерді сумен қамтамасыз ету бойынша республикада соңғы орында. Бұл ретте, Павлодар облысының елді мекендерінде салынған су құбырларының қуаты сумен жабдықтау нормасынан 1,4-тен 12,4 есеге дейін асырылған, бұл өз кезегінде айтарлықтай артық шығындарға алып келеді.

Павлодар қаласының құрылыс бөлімінде 10 жоба бойынша сымды радио орнату бойынша жұмыстар мен материалдардың құны негізсіз асырылған, ал оны көрсету қызметтері облыста мүлде жоқ. Бұдан басқа, лифттер мен оларды орнату, сондай-ақ пәтерлік жылу энергиясын есепке алу пункттерінің құны тұрғын үйдің сыртқы желілерін салу мен абаттандыру жобаларына заңсыз қосылған. Жекелеген мердігерлер шартты орындауды қамтамасыз етудің заңнамалармен белгіленген түрлерінің орнына сақтандыру полистерін заңсыз енгізген.

«Бизнестің жол картасы 2020» бірыңғай бағдарламасының шеңберінде іске асырылған жобалар бойынша Ертіс ауданы Қызылжар ауылында құны 550,5 млн. теңге болатын су құбыры желісі тиімсіз пайдаланылған. Екібастұз қаласының жергілікті атқарушы органы 2017 жылы салынған сумен жабдықтау инфрақұрылымы объектілерін пайдалану мәселесін шешпеген.

Есеп комитеті мемлекеттік аудиттің қорытындысы бойынша жалпы сомасы 2 051,2 млн. теңгеге қаржылық бұзушылықтар, соның ішінде бухгалтерлік есепке алу туралы заңнама саласында 1 088,7 млн. теңге, сомасы 798,6 млн. теңгеге қаражаттың тиімсіз пайдаланылуын анықтады.

Павлодар облысының жергілікті атқарушы органдарына анықталған бұзушылықтарды жою, бюджет және өзге де заңнама талаптарының сақталуын қамтамасыз етпеген лауазымды адамдардың жауаптылығын қарау бойынша тапсырмалар берілді.

Аудиттің жекелеген материалдары процесік шешім қабылдау үшін құқық қорғау органдарына, сондай-ақ әкімшілік іс қозғау үшін уәкілетті органдарға жіберілді.

Есеп комитетінің баспасөз қызметі.

На заседании Республиканского общественного совета по противодействию коррупции при партии «Нұр Отан» Председатель Счетного комитета по контролю за исполнением республиканского бюджета Годунова Н.Н. выступила с докладом об итогах аудиторских мероприятий Счетного комитета по выявленным фактам проявления признаков коррупции в сфере использования бюджетных средств, активов государства и квазигосударственного сектора, а также о мерах реагирования на такие факты.

На заседании были инициированы предложения по внесению изменений в действующее законодательство в части усиления ответственности руководителей объектов аудита за совершение финансовых нарушений, увеличения сроков привлечения к дисциплинарной ответственности, закрепления административной ответственности должностных лиц за неэффективное планирование и использование бюджетных средств и активов государства.

Пресс-служба Счетного комитета.

2018 жылғы 20 желтоқсанда «Нұр Отан» партиясы жанындағы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жөніндегі республикалық қоғамдық кеңестің отырысы өтті

«Нұр Отан» партиясы жанындағы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жөніндегі республикалық қоғамдық кеңестің отырысында Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің Төрайымы Н.Н. Годунова бюджет қаражатын, мемлекет және квазимемлекеттік сектор активтерін пайдалану саласында анықталған сыбайлас жемқорлық белгілерінің көрініс табуы фактілері бойынша Есеп комитетінің аудиторлық

іс-шараларының қорытындылары туралы, сондай-ақ осындай фактілерге ден қою шаралары туралы баяндама жасады.

Отырыста қаржылық бұзушылықтар жасағаны үшін аудит объектілерінің басшыларының жауаптылығын күшейту, тәртіптік жауаптылыққа тарту мерзімдерін ұлғайту, бюджет қаражатын және мемлекет активтерін тиімсіз жоспарлағаны және пайдаланғаны үшін жауапты адамдардың өкімшілік жауаптылығын бекіту бөлігінде қолданыстағы заңнамаға өзгерістер енгізу бойынша ұсыныстарға бастамашылық жасалды.

Есеп комитетінің баспасөз қызметі.

На заседании Счетного комитета подведены итоги государственного аудита эффективности финансирования науки в Республике Казахстан.

Сфера науки является важнейшей частью национального достояния, основополагающим ресурсом для инновационного развития страны.

За годы независимости удалось создать прочную законодательную базу, способствующую должному функционированию научной деятельности и повышению конкурентоспособности отечественных научно – исследовательских организаций.

Вместе с тем, результаты государственного аудита свидетельствуют о наличии ряда системных проблем, препятствующих дальнейшему развитию науки и повышению наукоёмкости экономики.

Отмечается низкий уровень практической применимости научных исследований и наличие дисбаланса между фундаментальными исследованиями и опытно – конструкторскими разработками.

В Государственной программе развития образования не в полной мере обеспечена декомпозиция показателей и ожидаемых результатов с показателями Стратегии развития Казахстана до 2025 года.

В частности, не нашли своего отражения показатели, предусматривающие увеличение затрат на научно – исследовательскую деятельность до 1% от ВВП, участие казахстанских ученых в международных проектах, а также увеличения наукоёмкого развития путем внедрения механизмов цифровизации.

Требует совершенствования механизм финансирования, отбора и оценки научных проектов, а также отчетности по итогам их реализации, который не в полной мере соответствует

принципам прозрачности и эффективности.

Длительные процедуры проведения конкурсов по отбору научных проектов, достигающие порядка 147 дней, приводят к нарушению требований бюджетных процедур по представлению бюджетных заявок до 15 мая соответствующего года.

Отдельные положения Перечня субъектов и Норм базового финансирования содержат неактуальные требования и ссылки на НПА, утратившие силу.

Не конкретизировано содержание расходов на информационное сопровождение научно – технической деятельности, которые оплачиваются без установления конкретных норм.

В свою очередь, процесс оценки проектов не содержит четких критериев, что может повлечь риски субъективности при проведении научно – технической экспертизы.

Не в достаточной степени эффективно проводится мониторинг за ходом реализации научных исследований, который ограничивается составлением актов мониторинга, без рассмотрения конкретных предложений и рекомендаций на заседаниях Национальных научных советов и принятия мер со стороны Комитета науки.

Государственным аудитом установлены финансовые нарушения на сумму 58,7 млн.тенге, факты неэффективного использования бюджетных средств на 623,5 млн.тенге, отдельные системные недостатки и процедурные нарушения.

По итогам заседания Счетным комитетом дан ряд рекомендаций Правительству и Министерству образования и науки, направленные на совершенствование системы финансирования и повышение эффективности научной деятельности.

Пресс-служба Счетного комитета.

2018 жылғы 27 желтоқсанда Есеп комитетінің кезекті отырысы өтті

Отырыста Қазақстан Республикасында ғылымды қаржыландыру тиімділігіне мемлекеттік аудиттің қорытындылары шығарылды.

Ғылым саласы еліміздің инновациялық дамуы үшін ұлттық құндылықтың негізін қалаушы ресурстың маңызды бөлігі болып табылады.

Тәуелсіздік алған жылдардан бастап ғылыми қызметтің тиісті жұмыс жасауына және отандық ғылыми зерттеу ұйымдарының бәсекеге қабілеттілігінің артуына ықпал ететін мықты заңнамалық базаны құруға мүмкін болды.

Сонымен қатар, мемлекеттік аудиттің нәжіжелері ғылымның одан әрі дамуына және экономиканы ғылымды қажеттілігін арттыруға бөгет болатын бір қатар жүйелі мәселелердің бар екенін туралы куәләндырады.

Ғылыми зерттеулерді практикада қолданудың деңгейі төмен және фундаменталды зерттеулер мен тәжірбиелі конструкциялық әзірлеулер арасындағы үйлесімсіздік бар екені байқалады.

Білімді дамыту мемлекеттік бағдарламасында көрсеткішпен күтілетін нәтижелер Қазақстанның 2025 жылға дейінгі стратегиялық даму көрсеткіштерімен компазициялануы толық көлемде қамтамасыз етілмеген.

Атап айтқанда ғылыми зерттеу қызметтеріне арналған шығыстарды ЖІӨ 1% дейін арттыру қаралған, қазақстандық ғалымдардың халықаралық жобаларға қатысуы, сондай-ақ ғылыми қажеттіліктің дамуын цифровизация механизмдерін енгізу жолымен арттыру көрсеткіштері өз көрсеткіштерін таппады.

Ашықтық және тиімділік толық көлемде сәйкес келе бермейтін қаржыландыру, ғылыми жобаларды іріктеу және бағалау, оларды іске асыру қорытындылары бойынша есептер механизмдері

жетілдіруді талап етеді.

Ғылыми жобаларды іріктеу бойынша 147 кун болатын конкурс өткізу рәсімінің ұзақтығы ағымдағы жылдың 15 мамырына дейін бюджеттік өтінімдерді ұсыну бойынша бюджеттік рәсімдерінің талаптарының бұзылуына әкеп соғады.

Субъектілердің тізбесінің жекелеген жағдайлары және базалық қаржыландырудың нормаларында ескірген талаптар бар және номативтік құқықтық актілердің күшін жойған нормативтік құқықтық актілерге сүйенеді.

Нақты нормалар бекітілмей төленетін ғылыми-техникалық қызметті информациялық сүйемелдеуге арналған шығыстырдың мазмұны нақтыланбаған.

Өз кезегінде жобаларды бағалау процесінің айқын критерилері жоқ. Бұл ғылыми-техникалық сараптаманың жүргізу барысында субъективтілік төкелге алып келуі мүмкін.

Ғылыми зерттеулерді іске асыру барысын мониторингілеу тиімділіктің қажетті деңгейінде жүргізілмейді, бұл ретте нақты ұсынымдар мен ұсыныстарды ұлттық ғылыми кеңес отырыстарында қараусыз және Ғылым комитеті тарапынан шаралар қабылданбай мониторинг актілерін құрастырумен шектеледі.

Мемлекеттік аудитпен 58,7 млн. теңге сомасында қаржылық бұзушылықтар, 623,5 млн. теңге бюджет қаражатын тиімсіз пайдалану фактілері, жекелеген жүйелі кемшіліктер және рәсімдік бұзушылықтар анықталды.

Есеп комитеті отырысының қорытындысы бойынша Үкіметке және Білім және ғылым министрлігіне ғылыми қызметтің тиімділігін арттыру және қаржыландыру жүйесін жетілдіруге бағытталған бірқатар ұсынымдар берілді.

Есеп комитетінің баспасөз қызметі.

БЕРГЕНЕВ А.С.

**СЧЕТНЫЙ КОМИТЕТ ПО КОНТРОЛЮ ЗА ИСПОЛНЕНИЕМ
РЕСПУБЛИКАНСКОГО БЮДЖЕТА, АСТАНА, КАЗАХСТАН**

ВОПРОСЫ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СРЕДСТВ, НАПРАВЛЕННЫХ НА ПРИВЛЕЧЕНИЕ ИНОСТРАННЫХ, КОНСАЛТИНГОВЫХ И ЮРИДИЧЕСКИХ КОМПАНИЙ

Аннотация: автором поднимается проблема использования бюджетных средств, выделяемых на оказание консалтинговых услуг.

Ключевые слова: консалтинговые услуги, бюджет, расходы, средства.

Аңдатпа: Автор кеңес беру қызметтерін көрсету үшін бөлінген бюджет қаражатын пайдалану мәселесін көтереді.

Түйінді сөздер: кеңес беру қызметтері, бюджет, шығындар, қорлар

Abstract: The author raises the problem of using budget funds allocated for the provision of consulting services.

Keywords: consulting services, budget, expenses, funds.

В настоящее время отмечается активное использование в государственном и квазигосударственном секторах консалтинговых услуг (юридических, финансовых). Несмотря на спрос в консалтинговых услугах, рынок потенциальных клиентов и соответствующих компаний в республике практически не создан. По-прежнему отсутствует четко сформулированное понятие, какими должны быть эти услуги на нашем рынке, консультантов какого профессионального уровня они требуют, чем должна определяться ценовая поли-

тика и по каким критериям (показателям) оцениваются эффективность и результативность оказанных услуг.

При этом актуальность вызвана тем, что в дальнейшем роста потребности в консалтинговых услугах не избежать, т.к. прогресс, усиление конкуренции и развитие страны требуют новых управленческих, финансовых и информационных технологий и выработки эффективной стратегии в управлении деятельности организации.

В настоящее время использование средств республиканского бюджета на

получение консалтинговых услуг не обеспечивает должного результата. Стоит ли этому удивляться, если при планировании бюджета предусматриваются расходы без соответствующих обосновывающих расчетов.

Проведенный в текущем году Счетным комитетом по контролю за исполнением республиканского бюджета (далее – Счетный комитет) аудит использования средств, направленных на оздоровление конкурентоспособных предприятий, а также поддержку экономической стабильности, показал, что в нарушение

Бюджетного кодекса РК затраты по 046 бюджетной программе, администратором которой является Министерство финансов РК, на сумму 217,9 млн. тенге на консалтинговые услуги по проведению мониторинга реализации планов реабилитации (оздоровления) на 2013 год включены в бюджетную заявку без соответствующих обосновывающих расчетов. Аналогичные факты нарушений допущены при составлении бюджетных заявок на 2014 год на сумму 235,4 млн. тенге и на 2015 год на сумму 211,8 млн. тенге.

Также отмечено, что мониторинг Министерством финансов РК как администратором Программы посткризисного восстановления предприятий (восстановление платежеспособности конкурентоспособных предприятий) проводился несвоевременно, выводы консалтинговых компаний в части неисполнения конкретных показателей участниками данной Программы, полученных после проведения мониторинга, не доводились до предприятий, результаты мониторинга выносились на рассмотрение Совета по оздоровлению практически в период от 6 месяцев и более после окончания года, что оказало негативное влияние на актуальность принимаемых решений по оздоровлению.

Кроме того, согласно результатам аудита, проведенного на девяти объектах аудита с охватом средств резерва Правительства РК на неотложные нужды, Министерством финансов РК в нарушение требований Бюджетного кодекса РК выдано положительное заключение на финансирование затрат из резерва Правительства РК в размере 530,5 млн.тенге, имеющих текущий (плановый) характер.

Учитывая, что Министерством финансов РК совместно

с подведомственным подразделением в лице Комитета государственного имущества и приватизации некачественно организован и проведен мониторинг реализации планов оздоровления, что привело к неэффективно затраченным бюджетным средствам в сумме 470,6 млн.тенге, Счетным комитетом принято решение о проведении в 2018-2019 годах отдельного государственного аудита по вопросу эффективности использования средств бюджета и средств квазигосударственного сектора, направленных на привлечение национальных и международных юридических и консалтинговых компаний.

Кроме того, государственный аудит эффективности управления государственным и гарантированным государством долгом показал, что в рамках проекта «Реформирование налогового администрирования» (далее – проект РНА) за 2011-2015 годы реализованы мероприятия по привлечению услуг международных и местных консультантов в сумме 1 462,0 млн. тенге, проведены обучающие туры в страны дальнего и ближнего зарубежья на общую сумму 1 192,7 млн. тенге.

В реализацию дальнейших мероприятий в рамках проекта РНА разработано ТЭО бюджетного инвестиционного проекта «Реформирование систем налогового администрирования» (далее – БИП РСНА) со сроком реализации в 2016-2018 годах стоимостью 9 186,4 млн. тенге, в том числе за счет средств республиканского бюджета (5 517,8 млн. тенге) и внешнего займа (3 668,6 млн. тенге).

Основная задача реализации БИП РСНА является внедрение IT- компонента проекта РНА (приобретение и поставка оборудования и программного обеспечения в соответствии с рекомендац

ями, разработанными международными экспертами по методологическим компонентам).

При реализации проекта оказаны консультационные услуги по внедрению предложенных ранее рекомендаций в деятельность Комитета государственных доходов Министерства финансов РК.

Общая сумма средств, предусмотренных на оплату труда консультантов, привлекаемых для реализации БИП РСНА, составила 386,0 млн. тенге, в том числе в 2016 году – 203,2 млн. тенге (9 чел.), в 2017 году – 91,1 млн. тенге (5 чел.), в 2018 году – 91,7 млн. тенге (5 чел.).

Аудитом установлено, что в Республике Казахстан отсутствуют нормативные правовые акты, регулирующие оплату труда консультантов, привлекаемых для реализации международных проектов, как отечественных, так и зарубежных. В этой связи оплата труда привлеченных консультантов определялась согласно окладам аналогичных консультантов по проекту «Реформирование налогового администрирования», реализованного в 2011-2015 годах и в сравнении с аналогичными позициями консультантов по проекту «Развитие таможенной службы».

Также отмечается, что в течение полутора лет с момента старта Проекта до 13 мая 2016 года реализация Проекта была неблагоприятной в части неисполнения международной испанской консалтинговой организацией договорных отношений по контракту 2014 года. В результате использованные бюджетные средства в сумме 38,0 млн. тенге не принесли ожидаемого эффекта и расцениваются как неэффективное использование средств софинансирования внешних

займов из республиканского бюджета, приведшие к увеличению долга страны перед международными финансовыми организациями в сумме 25,6 млн. тенге.

По результатам государственного аудита Правительству РК рекомендовано рас-

смотреть целесообразность создания единого центра по привлечению экспертов международных консалтинговых компаний посредством использования площадки Международного финансового центра «Астана».

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Заключение Счетного комитета от 17.04.2018 г. «Государственный аудит эффективности управления государственным и гарантированным государством долгом».

Мақаланың қазақ тіліндегі нұсқасы

ШЕТЕЛДІК, КОНСАЛТИНГТІК ЖӘНЕ ЗАŇ КОМПАНИЯЛАРЫН ТАРТУҒА БАҒЫТТАЛҒАН ҚАРАЖАТТЫ ТИІМДІ ПАЙДАЛАНУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Қазіргі уақытта мемлекеттік және квазимемлекеттік секторларда консалтингтік қызметтердің (заң, қаржы) белсенді пайдаланылуы байқалады. Консалтингтік қызметтерге деген сұраныстың өсуіне қарамастан, республикада әлеуетті клиенттер және тиісті компаниялар нарығы іс жүзінде қалыптаспаған. Бұрынғысынша нарығымызда көрсетілетін осы қызметтер, оған қажетті консультанттардың деңгейі, баға саясатының айқындалуы және көрсетілген қызметтердің тиімділігі мен нәтижелілігі бағаланатын критерийлер (көрсеткіштер) туралы анық тұжырымдалған түсінік жоқ.

Әрине, кейін консалтингтік қызметтердің қажеттілігі арта түседі, себебі ілгерілеу, бәсекелестіктің күшеюі және елдің дамуы жаңа басқарушылық, қаржылық және ақпараттық технологияларды және ұйым қызметін басқаруда тиімді стратегияны әзірлеуді талап етеді.

Қазіргі таңда консалтингтік қызметтер үшін республикалық бюджет қаражатын пайдалану тиісінше нәтиже бермейді. Бюджетті жоспарлау кезінде дәлелді есептеулерсіз шығыстар көзделіп жатқан

кезде бұған таңырқауға болмайды.

Ағымдағы жылы Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитеті (бұдан әрі - Есеп комитеті) бәсекеге қабілетті кәсіпорындарды оңалтуға, сондай-ақ экономикалық тұрақтылықты қолдауға бағытталған қаражаттың пайдаланылуына жүргізген аудит 046 бюджеттік бағдарламасы бойынша 217,9 млн. теңге сомасына шығындар бөлігінде ҚР Бюджет кодексінің бұзушылығын көрсетті, атап айтқанда бағдарлама әкімшісі - ҚР Қаржы министрілігі 2013 жылға арналған оңалту (сауықтыру) жоспарларының іске асырылуына мониторинг жүргізу бойынша көрсетілетін консалтингтік қызметтерді бюджеттік өтінімге тиісінше дәлелді есептеулерсіз енгізген. Ұқсас бұзушылық фактілері 2014 жылға арналған бюджеттік өтінімдерді жасау кезінде 235,4 млн. теңге сомасына жол берілген, 2015 жылға - 211,8 млн. теңге.

Сондай-ақ Кәсіпорындарды дағдарыстан кейін қалпына келтіру (бәсекеге қабілетті кәсіпорындардың төлеу қабілетін қалпына келтіру) бағдарламасының әкімшісі ретінде ҚР Қаржы министр-

лігінің мониторингі уақтылы жүргізілмегендігі атап көрсетілген, осы Бағдарламаға қатысушылардың нақты көрсеткіштерді орындамауы бөлігінде консалтингтік компаниялардың мониторинг жүргізгеннен кейін алынған тұжырымдары кәсіпорындарға мәлімделмеген, мониторинг нәтижелері Оңалту кеңесінің қарауына тек 6 айдан бастап жыл аяқталғаннан кейінгі кезеңде ұсынылған, бұл оңалту бойынша қабылданып шешімдердің өзектілігіне теріс әсерін тигізді.

Бұдан басқа, ҚР Үкіметінің шұғыл мұқтаждарына арналған резерв қаражатын қамтумен тоғыз аудит объектісінде жүргізген аудит нәтижелеріне сәйкес, ҚР Қаржы министрілігі ҚР Бюджет кодексінің талаптарын бұза отырып, ҚР Үкіметінің резервінен ағымдағы (жоспарлы) сипаты бар 530,5 млн. теңге мөлшеріндегі шығындарды қаржыландыруға оң қорытынды берген.

ҚР Қаржы министрілігінің ведомстволық бағынысты бөлімшесі - Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитетімен бірлесіп оңалту жоспарларының іске асырылу мониторингін сапалы ұйымда-

стырмауы және жүргізілуі 470,6 млн.теңге сомасына бюджет қаражатының тиімсіз жұмсалыуына әкелді. Есеп комитеті 2018-2019 жылдары ұлттық және халықаралық заң және консалтингтік компанияларды тартуға бағытталған бюджет қаражатының және квазимемлекеттік сектор қаражатының пайдаланылу тиімділігіне жекелеген мемлекеттік аудит жүргізу туралы шешім қабылдады.

Бұдан басқа, мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген борыштың басқарылу тиімділігіне жүргізілген мемлекеттік аудит «Салықтық әкімшілендіруді реформалау» (бұдан әрі - СӨР) жобасы аясында 2011-2015 жылдарда халықаралық және жергілікті консультанттардың қызметтерін тарту бойынша іс-шаралар 1 462,0 млн. теңге сомасына іске асырылғанын, жалпы сомасы 1 192,7 млн. теңгеге алыс және жақын шет елдерге оқыту сапарлары орын алғанын көрсетті.

СӨР жобасы аясындағы іс-шараларды одан әрі іске асыру үшін «Салықтық әкімшілендіру жүйесін реформалау» бюджеттік инвестициялық жобасының (бұдан әрі - СӨЖР БИЖ) ТЭН әзірленді, аталмыш жобаның іске асырылу мерзімі - 2016-2018 жылдар, құны - 9 186,4 млн. теңге, соның ішінде республикалық бюджет қаражаты (5 517,8 млн. теңге) және сыртқы қарыз (3 668,6 млн. теңге) есебінен.

СӨЖР БИЖ іске асырудың негізгі міндеті СӨР жобасының IT- компонентін енгізу (әдіснамалық компоненттер жөніндегі халықаралық сарапшылар әзірлеген ұсыныстарға сәйкес жабдық пен бағдарламалық қамтамасыздандыруды сатып алу және жеткізу) болып табылады.

Жобаны іске асыру кезінде бұрын берілген ұсыныстарды ҚР Қаржы министрлігі Мемлекеттік кірістер комитетінің қызметіне енгізу бойынша консультациялық қызметтер көрсетілді.

СӨЖР БИЖ іске асыру үшін тартылатын консультанттардың еңбекақысына көзделген қаражаттың жалпы сомасы 386,0 млн. теңгені құрады, соның ішінде 2016 ж. - 203,2 млн. теңге (9 адам), 2017 ж. - 91,1 млн. теңге (5 адам), 2018 ж. - 91,7 млн. теңге (5 адам).

Аудит нәтижесінде анықталғандай, Қазақстан Республикасында халықаралық жобаларды іске асыру үшін тартылатын отандық және шетелдік консультанттарға еңбекақы төлеуді реттейтін нормативтік-құқықтық актілер жоқ. Осыған байланысты, тартылған консультанттардың еңбекақысы 2011-2015 жылдары іске асырылған «Салықтық әкімшілендіруді реформалау» жобасы бойынша ұқсас консультанттардың еңбекақысына сәйкес және «Кеден қызметін дамыту» жобасы бойынша консультанттардың ұқсас позициямен салыстыра

отырып айқындалған.

Сонымен қатар, Жобаның іске асырылуынан бастап 2016 жылғы 13 мамырға дейін бір жарым жыл бойы халықаралық испан консалтингтік ұйымының 2014 жылғы келісімшарт бойынша өз міндеттемелерін орындамауы бөлігінде Жобаның қолайсыз іске асырылуы атап көрсетіледі. Нәтижесінде 38,0 млн. теңге сомасына пайдаланылмаған бюджет қаражаты күтілген нәтижені көрсетпей, республикалық бюджеттен сыртқы қарыздарды бірлесіп қаржыландыру үшін бөлінген қаражаттың тиімсіз пайдаланылуы ретінде бағаланады, бұл елдің халықаралық қаржы ұйымдары алдындағы борышының 25,6 млн. теңге сомасына ұлғаюына әкелді.

Мемлекеттік аудит нәтижелері бойынша ҚР Үкіметіне «Астана» халықаралық қаржы орталығының алаңын пайдалану арқылы халықаралық консалтингтік компаниялардың сарапшыларын тарту жөніндегі бірыңғай орталықты құрудың мақсатқа сәйкестігін қарау ұсынылды.

Пайдаланған дереккөздер тізімі:

1. Есеп комитетінің 2018 жылғы 17 сәуірдегі қорытындысы: «Мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген борышты басқарудың тиімділігіне мемлекеттік аудит жүргізу».

ISSUES CONCERNING EFFICIENCY OF USE OF FUNDS DIRECTED TO ATTRACTING FOREIGN, CONSULTING AND LEGAL COMPANIES

Currently, there is an active use of consulting services (legal, financial) in the public and quasi-public sectors. Despite the demand for consulting services, the market of potential customers and relevant companies in the country is practically not founded. There is still no clearly defined concept of what these services should be in our market, consultants of what professional level they require, what price policies should be determined and by what criteria (indicators) the effectiveness and efficiency of the services provided.

At the same time, the relevance is due to the fact that in the future the need for consulting services cannot be increased, since progress, increased competition and development of the country require new managerial, financial and information technologies and the development of an effective strategy in the management of the organization's activities.

At present, the use of funds from the republican budget for receiving the consulting services does not ensure proper results. Is it any wonder if during the budget planning the expenses are envisaged without appropriate justifying calculations.

The audit held by the Accounts Committee on control over the execution of the republican budget (hereinafter referred to as the Accounts Committee) in the current year, the use of funds aimed at improving the competitive enterprises, as well as supporting economic stability, showed that in violation of the Budget Code

of is the Ministry of Finance of the Republic of Kazakhstan, in the amount of 217.9 million tenge for consulting services for monitoring the implementation of rehabilitation plans (rehabilitation) for 2013 year included in the budget proposal without appropriate justifying calculations. Similar violations were committed when drafting budget requests for 2014 in the amount of 235.4 million tenge and for 2015 in the amount of 211.8 million tenge.

It was also noted that the monitoring by the Ministry of Finance of the Republic of Kazakhstan as the administrator of the Post-Crisis Enterprise Recovery Program (restoring the solvency of competitive enterprises) was not timely, the conclusions of consulting companies regarding non-fulfillment of specific indicators by participants of the Program obtained after the monitoring were not reported to enterprises Council on recovery practically during the period from 6 months and more after the termination ode, which had a negative impact on the relevance of the decisions taken to improve the health.

In addition, according to the results of the audit conducted at nine audit sites with coverage of funds of the reserve of the Government of the Republic of Kazakhstan for urgent needs, the Ministry of Finance of the Republic of Kazakhstan, in violation of the requirements of the Budget Code of the Republic of Kazakhstan, issued a positive opinion on financing expenses from the reserve of the Government of the Republic

of Kazakhstan in the amount of 530.5 million tenge, having current (planned) character.

Considering that the Ministry of Finance of the Republic of Kazakhstan, together with a subordinate unit represented by the State Property and Privatization Committee, poorly organized and monitored the implementation of rehabilitation plans, which led to inefficient budget funds in the amount of 470.6 million tenge, the Accounts Committee decided to hold in 2018 -2019 a separate state audit on the effectiveness of the use of budget funds and funds of the quasi-public sector, aimed at attracting national private and international legal and consulting companies.

In addition, the state audit of the effectiveness of public and publicly guaranteed debt management showed that within the framework of the project "Reforming Tax Administration" (hereinafter the RTA project) for 2011-2015, measures were implemented to attract international and local consultants in the amount of 1,462.0 million tenge, study tours were held in the countries of near and far abroad for the total amount of 1 192.7 million tenge.

In the implementation of further activities in the framework of the RTA project, a feasibility study of a budget investment project "Reforming tax administration systems" (hereinafter - BIP RTAS) was developed with a implementation period in 2016-2018 worth 9,186.4 million tenge, including at the expense of the republican

budget (5 517.8 million tenge) and an external loan (3 668.6 million tenge).

The main task of the BIP RTAS implementation is the implementation of the IT component of the RTA project (the acquisition and supply of equipment and software in accordance with the recommendations developed by international experts on methodological components).

During the implementation of the project, consulting services were provided for the implementation of the recommendations provided earlier in the activities of the State Revenue Committee of the Ministry of Finance of the Republic of Kazakhstan.

The total amount of funds provided for the remuneration of consultants attracted to implement the BIP RTAS amounted to 386.0 million tenge, including in 2016 - 203.2 million tenge (9 people), in 2017 - 91.1 million tenge (5 people),

in 2018 - 91.7 million tenge (5 people).

The audit has shown that in the Republic of Kazakhstan there are no regulatory legal acts regulating the remuneration of consultants involved in the implementation of international projects, both domestic and foreign. In this regard, the remuneration of consultants was determined according to the salaries of similar consultants for the project "Reforming tax administration", implemented in 2011-2015 and compared with similar positions of consultants for the project "Development of Customs Service".

It is also noted that within one and half year from the start of the Project until May 13, 2016, the implementation of the Project was unfavorable in terms of non-fulfillment by the international Spanish consulting organization of contractual relations under the 2014 contract. As a result, the used budget funds in the

amount of 38.0 million tenge did not bring the expected effect and are regarded as inefficient use of co-financing funds for foreign loans from the republican budget, which led to an increase in the country's debt to international financial organizations in the amount of 25.6 million tenge.

According to the result of the state audit, the Government of the Republic of Kazakhstan was recommended to consider the feasibility of creating a single center for attracting experts from international consulting companies through the use of the Astana International Financial Center site.

The list of used source:

1. Conclusion of the Accounts Committee «Government efficiency audit of managing government and guaranteed by the government debt» dated 04.17.2018.

Б.Т. ӘЛІҚҰЛОВ

**РЕСПУБЛИКАЛЫҚ БЮДЖЕТТІҢ АТҚАРЫЛУЫН
БАҚЫЛАУ ЖӨНІНДЕГІ ЕСЕП КОМИТЕТІ,
АСТАНА, ҚАЗАҚСТАН**

МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТ – МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУДА

Аннотация: В данной статье рассмотрены вопросы влияния государственного аудита и института государственного аудита на систему государственного управления в целом. Эффективное функционирование системы государственного аудита позволяет получить достоверные сведения о качестве деятельности органов государственного управления.

Ключевые слова: государственный аудит, институт государственного аудита, экономические процессы.

Аңдатпа: Бұл мақалада мемлекеттік аудиттің және қоғамдық аудит институтының тұтастай алғанда мемлекеттік басқару жүйесіне әсері талқыланады. Мемлекеттік аудит жүйесінің тиімді жұмыс істеуі мемлекеттік қызмет сапасы туралы сенімді ақпарат береді.

Түйінді сөздер: мемлекеттік аудит, мемлекеттік аудит институты, экономикалық процестер.

Abstract: The impact of public audit and the institution of public audit on the public administration system as a whole are discussed in this article. Effective functioning of the state audit system provides reliable information on the quality of government activities.

Keywords: state audit, institute of state audit, economic processes.

Мемлекеттік аудит қоғамдық қатынастар жүйесінде субъективті тәсілге қағидаты түрде бағдарланған, орталықтан басқарылатын әлеуметтік-экономикалық өзгеріс жүргізетін және бір мезгілде қоғам үшін кері байланыс тетігін қолданатын мемлекет үшін объективті «айна» рөлін атқаруда.

Бұл әсіресе халықтың ахуалын, әлеуметтік табыс пен елдің бәсекеге қабілеттілігін ішкі жалпы өнім туралы деректермен немесе өнеркәсіп өнімі өсімінің қарқындарымен емес, адамдардың нақты өмір сүру жағдайына қанағаттану деңгейі, билік органдарының тиімділігі, бостандықты дамыту жағдайы, қоршаған ортаның ахуалы және сол сияқты «экономика-

лық емес» көрсеткіштермен айқындаудың заманауи жаңа бағыты болып табылады.

Дамыған халықаралық стандарттарға сәйкес мемлекеттік аудит институты қоғамдық басқарудың нәтижелілігін арттырудың пәрменді құралдарының бірі, яғни әлеуметтік-экономикалық трансформацияның қарқыны мен сапасына тікелей әсер етіп қоймай, елдің дамуының ең тиімді стратегияларын таңдауға көмектеседі.

Трансформациялық қайта құрылулар процесінде мемлекеттік аудиттің бағыттаушы және тұрақтандырушы рөлін атап өту қажет. Сыртқы, тәуелсіз бақылаудың тиімді институтының болжамалы және талдамалық мүмкіндіктері оған бір жағынан ең тиімді

стратегиялар мен стандарттарды іріктеу мен іске асыруға ықпал етуге мүмкіндік берумен байланысты болса, екінші жағынан – қоғамдық жүйеде болмай қоймайтын қауіпті ауытқуларды шектеу функциясын ойдағыдай орындай алады.

Бұл ретте басымдық мемлекеттің функцияларын кеңейтуге емес, оның жұмысының сапасын арттыруға қойылып отыр. Қуатты мемлекет өзін заманауи жағдайларда нақты істермен көрсетуі тиіс. Бұл жұмыс біздің елімізде тұрақты түрде жүргізілуде, атап айтқанда: мемлекеттік компания ретінде мемлекеттік ықпал студия жаңа экономикалық құралдары пайда болуда, ұзақ мерзімді әлеуметтік-экономикалық страте-

гиялар туындауда және іске асырылуда, мемлекеттік бюджеттік жоспарлау жүйесінде өзгерістер болуда, әкімшілік реформа белсенді дамуда.

Дегенмен, құзыреттер аясын бөлуде кемшіліктер бұрынғыша сақталып, түрлі деңгейдегі биліктің құзыреттілігі мен жауаптылығы арасындағы қарым-қатынас нақты болмай отыр. Нәтижесінде қоғамға қажет кезі аз жағдайда мемлекеттің араласуы жиірек болса, керісінше қажет кезде мемлекеттің араласуы кемшілік етіп отыр.

Бұл міндеттерді шешуде мемлекет пен қоғамның практикалық құралдарының бірі мемлекеттік аудиттің конституциялық институты болып табылады, ол қоғамдық ресурстарды (қаржылық, материалдық, зияткерлік) басқару бойынша мемлекеттік билік органдары қызметінің сыртқы, тәуелсіз жария аудиті жүйесі ретінде түсіндіріледі.

Мемлекеттік билік жүйесінде жоғары кәсіби, беделді, жөнге қойылған қоғамдық қатынастарда мемлекеттік аудит институты әлеуметтік-экономикалық стратегиялар туындауда және іске асырылуда, мемлекеттік бюджеттік жоспарлау жүйесінде өзгерістер болуда, әкімшілік реформа белсенді дамуда.

Дегенмен, құзыреттер аясын бөлуде кемшіліктер бұрынғыша сақталып, түрлі деңгейдегі биліктің құзыреттілігі мен жауаптылығы арасындағы қарым-қатынас нақты болмай отыр. Нәтижесінде қоғамға қажет кезі аз жағдайда мемлекеттің араласуы жиірек болса, керісінше қажет кезде мемлекеттің араласуы кемшілік етіп отыр.

Бұл міндеттерді шешуде мемлекет пен қоғамның практикалық құралдарының бірі мемлекеттік аудиттің конституциялық институты болып табылады, ол қоғамдық ресурстарды (қаржылық, материалдық, зияткерлік) басқару бойынша мемлекеттік билік

органдары қызметінің сыртқы, тәуелсіз жария аудиті жүйесі ретінде түсіндіріледі.

Мемлекеттік билік жүйесінде жоғары кәсіби, беделді, жөнге қойылған қоғамдық қатынастарда мемлекеттік аудит институты әлеуметтік-экономикалық жүйеде ауытқу деңгейлерін төмендете алады және тек жергілікті емес, ұзақ мерзімді перспективада тиімді болатын балама дамударды іріктеуге ықпал етеді және тұтастай қоғамның мүдделеріне жауап береді.

Бұл ретте, аудит мақсаттың өзі емес, қоғамдық реттеу жүйесінің ажырамайтын бөлігі болып саналады, басқаша айтқанда мемлекетке бағытталған әлеуметтік бақылау жүйесі.

Мұндай жүйенің негізгі міндеті - заңдылық, тиімділік, нәтижелілік, үнемділік, өнімділіктің қабылданған стандарттарынан кез-келген ауытқуларды және жағдайды уақтылы түзеу, не болмаса шешім қабылдайтын адамдарды міндеттеу, өзінің жауаптылығын мойындау, келтірілген шығынды өтеу не алдағы уақытта осыған ұқсас бұзушылықтарды болдырмау мақсатында шаралар қабылдау мүмкіндігі болуы үшін қоғамдық ресурстарды басқарудың маңыздылығын тезірек анықтау.

Бұл тұрғыдан қарағанда мемлекеттік аудит реттеу қызметтерін ғана емес, конститутивтік функцияларды атқарады, өйткені қоғамның жақсы дамуындағы өзгерістерге тікелей әсер етеді.

Мемлекеттік аудит жүйесінің тиісінше жұмыс істеуінің нәтижесінде қоғам мемлекеттің сапалы жұмысы туралы маңызды ақпарат алады, бұл жұмыс істейтін билікті қоғамдық қолдаудың деңгейіне тікелей әсер етеді.

Осылайша, мемлекеттік аудит жүйесінің жағдайы бойынша нақты мемлекетте билік органдарының демократияшылдық, өрке-

ниеттілік, ашықтық және тиімділік деңгейі туралы пікір айтуға болады.

Жоғары аудит органдары олардың саяси құрылымы мен режимдеріне қарамастан, әлем мемлекеттерінің басым көпшілігінде бар. Жоғары аудит органдарының халықаралық ұйымы (ИНТОСАИ) бүгінгі күні әлемнің 186 елінің мемлекеттік аудит органдарын біріктіріп отыр дегуге болады, ал БҰҰ-ға мүше мемлекеттердің саны 191-ді құраса, қазіргі таңда мемлекеттердің жалпы саны 200-ге жуық.

Елдердің – конституциялық монархиясы немесе мемлекеттің республикалық басқару нысаны, федерациялары немесе біртұстас жүйесі әртүрлі болғанымен, мемлекеттік аудит институты өзінің миссиясын тең дәрежеде атқарып отыр, яғни:

қоғамға және елдің басышысына үкімет шын мәнінде қоғамдық ресурстарды «ұқышты, дұрыс және ақылмен», яғни заманауи тілмен айтқанда үнемді, нәтижелі және тиімді басқарып отырғаны туралы объективті ақпарат ұсынады.

Қоғамдағы жан-жақты жұмысына байланысты мемлекеттік аудит институты тек қана мемлекет пен қоғамға нақты экономикалық, әлеуметтік жағдай туралы объективті ақпарат беріп қоймай, экономикалық процестердің даму қарқынына өз тиімділігімен ықпал ету арқылы экономиканың даму эволюциясының негізгі құралдарының бірі болып отыр.

Пайдаланған дереккөздер тізімі:

1. «Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 2015 жылғы 12 қарашадағы № 392-V ҚРЗ.

2. INTOSAI (электронный ресурс) <http://www.intosai.org/>.

НИКИФОРОВА Е.В.

ФИНАНСОВЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ПРИ ПРАВИТЕЛЬСТВЕ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ,
Д.Э.Н., ПРОФЕССОР ФГБОУ ВО,
МОСКВА, РОССИЯ

НИКИФИРОВА О.А.

ООО «ТОЛЬЯТТИАЗОТ»,
К.Э.Н.,
ВЕДУЩИЙ СПЕЦИАЛИСТ ПО МСФО,
ТОЛЬЯТТИ, РОССИЯ

УЧЕТ РЕАГЕНТОВ ДЛИТЕЛЬНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ

Аннотация: В статье раскрывается сущность учета реагентов длительного пользования, определяются проблемы их учета. Дискуссионность вопросов учета реагентов обусловлена их специфическими свойствами, обуславливающими учетную проблему, в части признания их в качестве долгосрочных либо краткосрочных активов предприятия. С одной стороны, реагенты наделены всеми признаками долгосрочных активов, таких как основные средства, принося экономическую выгоду в течение более 12 месяцев. С другой стороны, реагенты обладают особыми свойствами их агрегатного состояния характерных для материально-производственных запасов, в том числе свойства их приобретения и использования в процессе производства делают их схожими с производственными материалами.

Ключевые слова: учет, актив, срок полезного использования, нефтехимический комплекс, производственный цикл, запасы, объекты основных средств, РСБУ, МСФО.

Андатпа: Мақалада ұзақ мерзімді пайдаланудағы реагенттерді есепке алудың мәні ашып көрсетіледі, оларды есепке алу проблемалары айқындалады. Реагенттерді есепке алу мәселелерінің пікірталас тудыруы оларды кәсіпорынның ұзақ мерзімді немесе қысқа мерзімді активтері ретінде тану бөлігінде олардың есепке алу проблемасын білдіретін айрықша қасиеттерімен түсіндіріледі. Бір жағынан, реагенттерге 12 айдан асатын мерзім ішінде экономикалық пайда әкелетін негізгі құралдар сияқты ұзақ мерзімді активтердің барлық белгілері тән. Екінші жағынан, реагенттер материалдық-өндірістік қорларға тән олардың агрегаттық күйінің ерекше қасиеттеріне ие болады, соның ішінде олардың алу және өндіру процесінде пайдалану қасиеттері оларды өндірістік материалдарға ұқсас етеді.

Түйінді сөздер: есепке алу, актив, пайдалы қызмет ету мерзімі, мұнай-химия кешені, өндірістік цикл, қорлар, негізгі құралдар объектісі, РБЕС, ХҚЕС.

Abstract: the article reveals the essence of accounting for long-term use reagents, identifies the problems of their accounting. The discussion of the issues of reagents accounting is caused by their specific properties, which cause the accounting problem, in the part of their recognition as long-term or short-term assets of the enterprise. On the one hand, reagents are endowed with all the features of long-term assets, such as fixed assets, bringing economic benefits for more than 12 months. On the other hand, reagents have special properties of their aggregate state characteristic of material-industrial stocks, including the properties of their acquisition and use in the production process make them similar to production materials.

Keywords: accounting, asset, useful life, petrochemical complex, production cycle, reserves, fixed assets, RAS, IFRS.

Важными вопросами системы бухгалтерского учета предприятий нефтехимического и энергетического комплекса является учет реагентов длительного использования. На сегодняшний день разработаны схемы учета материалов длительного использования, как специалистами МСФО, так и

специалистами РСБУ. Однако, в основном в различных методических указаниях они рассмотрели только учет катализаторов и реактивного топлива, затраты же на приобретение которых на предприятиях нефтехимического и энергетического комплекса довольно существенные [1]. Тем не менее, в процессе нефтега-

зопереработки существуют реагенты, которые загружаются в установку и срок их полезного использования превышает один год.

Примеры таких реагентов, используемых предприятиями нефтегазопереработки представлены в [таблице 1](#).

Таблица 1 – Виды реагентов длительного использования и их свойства [2,3]

Наименование	СПИ, лет	Свойства
Антивспениватель	10	химическое вещество, используемое в технологическом процессе для предотвращения или снижения образования пены веществами, склонными к пенообразованию
Масло DOWTHERM	8	смесь дифенил-этана и алкилированных соединений ароматического ряда
Моноэтаноламин	10	прозрачная летучая и горючая жидкость
Метилдиэтанолламин		реагент, прозрачная жидкость (бесцветно-желтого цвета) без механических включений
Поташ	10	щелочная соль, вывариваемая из древесной золы
Пятиокись ванадия	10	порошок желтого или красного цвета
Смола ионообменная	5	представляет собой полимеры, в виде шариков, с диаметром до 1 мм.

Остановимся немного подробнее на предназначении отдельных из вышеперечисленных реагентов. Так, масло DOWTHERM предназначено для использования в качестве альтернативы горячим маслам в системах с жидкой фазой, обеспечивая преимущества при использовании данного реагента перед горячими маслами: уменьшение размеров насоса и теплообменника, более низкие требования к подпитке, снижение загрязнения системы и, как следствие, расходов на эксплуатацию за счет длительных промежутков между заменой теплоносителя.

Моноэтаноламин применяется в газовой и нефтяной промышленности для поглощения кислых газов и серосодержащих органических соединений [3]

Метилдиэтанолламин используется для снижения энергоемкости производства аммиака, заменяя им моноэтаноламин.

Поташ в химическом про-

изводстве употребляется для очистки конвертированного газа от диоксида углерода.

Пятиокись ванадия используется в качестве катализатора для различных газофазных процессов окисления.

Смола ионообменная по своей природе это вещество является нерастворимым, оно способно легко вступать в обменные реакции с ионами других растворов. Также некоторые виды ионообменных смол могут провоцировать процесс окисления и сорбции.

Следует заметить, что все вышеобозначенные вещества участвуют в более чем одном производственном цикле, но при этом один и тот же вид реагентов в зависимости от их нахождения на определенной стадии процесса не может быть идентифицирован иначе, как по месту нахождения определенной его массы. Иными словами, реагенты не могут быть идентифицированы в качестве самостоя-

тельного объекта учета [2].

Указанные свойства реагентов создают учетную проблему, заключающуюся в вопросе их признания в качестве долгосрочных или краткосрочных активов. С одной стороны, реагенты обладают всеми признаками долгосрочных активов (основных средств), а именно способны приносить экономические выгоды в течение более 12 месяцев (более одного операционного цикла), не входят в состав производимой продукции. С другой стороны, особые свойства их агрегатного состояния, свойства их приобретения и расходования делают их схожими с производственными материалами [2].

Формально реагенты можно отнести как материально-производственным запасам, так как в перечисленных в п. 6 МСФО (IAS) 2 критериях о длительности использования не сказано ни слова [4].

Таким образом под запасами следует понимать активы:

- предназначенные для продажи в ходе обычной деятельности;
- находящиеся в процессе производства для такой продажи;
- находящиеся в виде сырья или материалов, которые будут потребляться в процессе производства или оказания услуг [5].

Для целей применения МСФО (IAS) 16 одним из основных критериев признания ОС является срок использования. Согласно п. 8 МСФО (IAS) 16 «Такие статьи, как запасные части, резервное оборудование и вспомогательное оборудование признаются в отчетности в соответствии с настоящим МСФО, если они отвечают определению основных средств [3]. В противном случае такие статьи классифицируются как запасы».

Следовательно, реагенты могут быть отнесены как к запасам, так и к объектам основных средств. Мы полагаем, что следует руководствоваться следующими критериями:

- существенность стоимости объекта;
- срок использования объекта больше операционного цикла или 12 месяцев;
- объект не предназначен для продажи [5].

По нашему мнению первоначально катализаторы и реагенты с длительным сроком использования должны учитываться как материальные запасы, что допускает МСФО (IAS) 2. Отнесение катализаторов и реагентов в состав основных средств и их амортизация со дня поступления на склад (п. 55 МСФО (IAS) 16 «Амортизация актива начинается тогда, когда он становится доступен для использования, т.е. когда его местоположение и состояние позволяют осуществлять его эксплуатацию в режиме, соответствующем намерениям руководства») будет некорректно, так как будет нарушен принцип соотношения доходов и расходов [4].

Отдельного международного стандарта, посвященного признанию затрат, нет, в связи, с чем предлагаем использовать МСФО (IAS) 2 «Запасы» п. 34 «При продаже запасов балансовая стоимость этих запасов должна быть признана в качестве расходов в том периоде, в котором признается соответствующая выручка. Сумма любого списания стоимости запасов до чистой возможной цены продажи и все потери запасов, должны быть признаны в качестве расходов в том периоде, в котором имели место списание или потери. Сумма любого восстановления в отношении ранее проведенного списания запасов, вызванного увеличением чистой возможной цены продажи, должна быть признана как уменьшение величины запасов, отраженных в составе расходов, в том периоде, в котором произошло восстановление» [6].

Из вышеизложенного ясно, что стоимость запасов, как любого другого актива, должна быть «привязана» к выгодам от его использования предприятием. И не обязательно при этом запасы переводить в состав основных средств.

С точки зрения финансового результата нет принципиальной разницы в том, стоимость какого объекта списывается (основные средства или МПЗ), главное, чтобы списание производилось правильно – в соответствии с периодом и объемом получаемых доходов. Этого можно достичь, отражая реагенты как МПЗ до момента их загрузки в установки.

В момент передачи реагентов с длительным сроком использования для загрузки в оборудование производится перевод объемов, переданных в производство из строки запасы, в строку основные средства по первоначальной стоимости, в соответствии с МСФО (IAS) 16.

С момента перевода данных реагентов в состав основных средств необходимо начать начислять амортизацию одним из выбранных в учетной политике методов.

В МСФО (IAS) 16 подчеркивается, что используемый предприятием метод амортизации основных средств должен отражать особенности получения им будущих экономических выгод от данного актива. По нашему мнению, в виду особенностей потребления реагентов в производстве, в зависимости от выработки продукции, наиболее правильным вариантом является использование «метода списания стоимости пропорционально объему продукции». Данный метод состоит в начислении суммы амортизации на основе ожидаемого использования основных средств или требуемого уровня производительности.

В заключении статьи необходимо учесть, что если объем производительности из периода в период существенно не меняется, для упрощения процессов бухгалтерского учета реагентов можно применить линейный метод. В свою очередь, линейный метод заключается в начислении постоянной суммы амортизации на протяжении срока полезного использования актива, если при этом не меняется ликвидационная стоимость актива.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ:

1. <https://www.audit-it.ru/articles/account/assets/all/895470.html>.
2. Рекомендация Р-24/2012 КпР «Учет катализаторов» http://bmcenter.ru/Files/T_KpT_uchet_katalizatorov
3. Баннов П.Г. Процессы переработки нефти. Ч. 4.1. 2000. 228 с. WWW/nglib.ru.
4. Международный стандарт финансовой отчетности (IAS) 16 «Основные средства»
5. Предложения к проекту ФСБУ «Запасы» Центрального банка Российской Федерации к заседанию 19.08.2016 г.
6. Международный стандарт финансовой отчетности (IAS) 2 «Запасы» http://bmcenter.ru/Files/Centralniy_Bank_RF_FSBU_Zapasi-19-08-16.

АЛПЫСБАЕВ Т.А.

РГП «ЦИФН»
СЧЕТНОГО КОМИТЕТА,
АСТАНА, КАЗАХСТАН

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДИК АУДИТА ЭФФЕКТИВНОСТИ КВАЗИГОСУДАРСТВЕННОГО СЕКТОРА

Аннотация: В данной статье изложены основные результаты исследования РГП ЦИФН по вопросам государственного аудита эффективности деятельности субъектов квазигосударственного сектора и оценки ее влияния на экономику страны.

Ключевые слова: аудит эффективности, субъекты квазигосударственного сектора, влияние на социально-экономическое развитие.

Аңдатпа: Бұл мақалада ҚБЗО РМК-нің квазимемлекеттік сектор субъектілері қызметінің тиімділігіне мемлекеттік аудит жүргізу және оның экономиканың дамуына әсерін бағалау мәселелері бойынша жүргізілген зерттеуінің негізгі нәтижелері келтірілген.

Түйінді сөздер: тиімділік аудиті, квазимемлекеттік сектор субъектілері, әлеуметтік-экономикалық дамуға әсері.

Abstract: This article presents the main results of the study of the CFFVR RSE on entities the state performance audit of the quasi-public sector entities and assessing its impact on the country's economy.

Keywords: performance audit, quasi-public sector entities, impact on socio-economic development.

На текущем этапе становления системы государственного аудита необходимо формирование методологических основ процедур его проведения. Квазигосударственный сектор имеет важное значение для страны как в плане оптимизации использования существующих ресурсов, так и обеспечения будущего социально-экономического развития Казахстана. Количество субъектов квазигосударственного сектора (далее - СКГС) по данным статистики, приведенным на сайте Министерства финансов Республики Казахстан, составляет 6 663 юридических лица на начало 2017 года.

Законодательство в сфере государственного аудита позволило осуществлять аудит эффективности деятельности СКГС, однако на сегодняшний день ряд причин осложняют качественное его проведение. Сложность анализа эффективности деятельности СКГС имен-

но в природе его собственности. Ведь, в отличие от государственных активов, СКГС являются именно квазигосударственными структурами и, соответственно, имеют много общего с частными организациями, обладая большей самостоятельностью при принятии решений и менее подвержены влиянию императивных норм. Таким образом, оценка эффективности деятельности СКГС требует применение отличных от традиционного финансового контроля методов, который имел место до внедрения системы государственного аудита в Республике Казахстан. Использование подходов корпоративного управления, методов оценки бизнеса, финансового анализа, влияния на экономику – это лишь часть новых компетенций, необходимых для проведения аудита эффективности таких объектов.

РГП «Центр по исследованию финансовых нарушений»

(РГП «ЦИФН») по заказу Счетного комитета по контролю за исполнением республиканского бюджета (Счетный комитет) проведена работа по исследованию методологических основ и международной практики проведения государственного аудита эффективности деятельности субъектов квазигосударственного сектора, разработке и апробированию методических рекомендаций аудита эффективности субъектов квазигосударственного сектора.

Предметом исследования являлась совокупность отношений, возникающих в процессе проведения государственного аудита эффективности деятельности субъектов квазигосударственного сектора.

Целью проведения исследования являлось определение требований к проведению государственного аудита эффективности деятельности субъектов квазигосударственного сектора

и разработка проекта методологического руководства по проведению государственного аудита.

Для достижения поставленной цели РГП «ЦИФН» исследовало опыт проведения аудита эффективности пяти зарубежных ВОГА (Великобритания, Германия, Канада, Китай, Япония).

- формирования и достижения стратегических и плановых показателей

Следующим аспектом аудита эффективности деятельности СКГС является анализ его финансово-хозяйственной деятельности, в рамках которого аудитор должен быть нацелен на проведение анализа:

- финансовой отчетности компании;
- основных финансовых показателей, в том числе показатели рентабельности (*коэффициенты валовой рентабельности, чистой рентабельности, рентабельности инвестиций в активы ROA, рентабельность собственного капитала ROE*), ликвидности (*текущей, общей, срочной, абсолютной ликвидности*), финансовой зависимости (*структуры капитала, доля заемных средств в капитале, доля собственных средств в капитале, коэффициент финансовой устойчивости*), использования активов (*оборачиваемость то-*

варно-материальных запасов (ТМЗ), дебиторской задолженности (ДЗ), кредиторской задолженности (КЗ), активов), рыночной активности (прибыль на акцию, коэффициент цена/прибыль на акции, коэффициент котировки акций, дивиденд на акцию)

При этом в проекте руководства приведена декомпозиция всех аспектов деятельности СКГС на бизнес-процессы, по которым проводится работа по формированию соответствующих вопросов и критериев

Изучение мирового опыта позволило нам сделать следующие выводы:

ВОГА исследуемых государств эффективность деятельности субъектов квазигосударственного сектора рассматривают через деятельность государственного органа или учреждения, к которому относится данный субъект. При этом эффективность деятельности субъектов квазигосударственного сектора оценивается посредством достижения тех целей, которые утверждены соответствующим государственным органом.

Определение объектов аудита различаются от страны к стране, например, в Канаде такие объекты подлежат аудиту каждые 10 лет, а в Японии орга-

низации с участием государства в уставном капитале в 50% и более (212 организации) подлежат ежегодному обязательному аудиту.

Особое внимание за рубежом уделяется вопросу ответственности органов управления. Совет директоров несет коллективную ответственность за руководство, управление и контроль за деятельностью компании, объективность принимаемых решений в интересах компании, акционеров и иных заинтересованных лиц, а также гарантирует реализацию эффективного управления в компании.

В Китае деятельность ВОГА по аудиту эффективности компаний облегчается благодаря специально созданной Комиссии Государственного совета по надзору и управлению активами (SASAC, Комиссия). Эта Комиссия выполняет обязанности инвестора, контролирует и управляет активами, улучшает управление, разрабатывает критерии оценки; назначает и увольняет высших руководителей, продвигает реформу и реструктуризацию государственных предприятий, улучшает корпоративное управление и продвигает стратегическую корректировку структуры и структуры государственного хозяйства.

Рисунок 1. Структура методологического руководства

В целом, наряду с вышеуказанным, в зарубежных странах наблюдается тенденция:

- ужесточения контроля и ответственности членов совета директоров;
- ужесточения требований к внутреннему и внешнему аудиту;
- ужесточения требований к подотчетности и прозрачности публичных компаний (в том числе за счет ужесточения требований бирж).

Наряду с этим, необходимо отметить, что зарубежные ВОГА уделяют большое внимание качеству финансовых показателей. На основе аудита финансовой отчетности анализируют:

- увеличение стоимости активов ввиду роста затрат в результате некачественного проектирования и/или планирования и последующее обеспечение активов;
- наличие инвестиций в дочерние и/или ассоциированные компании, которые функционируют (не ведут операционной деятельности) в течение нескольких лет;
- наличие прочих долгосрочных (и краткосрочных) активов, не участвующих в основной (операционной) деятельности;
- увеличение обязательств без надлежащей оценки рисков;
- неэффективное управление оборотными средствами выраженное в неустойчивости показателей по оборотным средствам (включая денежные средства) и/или чрезмерным накоплением денежных средств на определенный период;
- преобладание доходов от не основной (не операционной) деятельности;
- темп роста затрат и/или расходов в сравнении с ростом доходов.

На основании исследования мирового опыта РГП «ЦИФН» предлагает структуру проекта методологического руководства, которая включает три основных раздела:

- аудит эффективности управленческой системы как каркаса обеспечивающего сохранение и рост активов, а также реализацию целей и задач деятельности СКГС;

- аудит эффективности финансово-хозяйственной (включая инвестиционную) деятельности, обеспечивающей сохранность и рост активов, достижение плановых результатов деятельности и позволяющую оценить финансовую эффективность деятельности СКГС

- оценка влияния СКГС на экономику, направленную на выявление места и роли объекта аудита в экономике страны, региона, отрасли, а также в достижении социально-экономических целей и обеспечении устойчивого роста уровня жизни населения.

В рамках аудита эффективности организации и функционирования управленческой системы предполагается акцентировать внимание на анализе корпоративного управления:

- внутренних и внешних нормативных документов, регулирующих деятельность СКГС
- деятельности и взаимодействия органов управления и контроля;
- формирования и достижения стратегических и плановых показателей

Следующим аспектом аудита эффективности деятельности СКГС является анализ его финансово-хозяйственной деятельности, в рамках которого аудитор должен быть нацелен на проведение анализа:

- финансовой отчетности компании;
- основных финансовых показателей, в том числе показатели рентабельности (*коэффициенты валовой рентабельности, чистой рентабельности, рентабельности инвестиций в активы ROA, рентабельность собственного капитала ROE), ликвидности (текущей, общей, срочной, абсолютной ликвидности), финансовой зависимости (структуры капитала, доля заемных средств в капитале, доля собственных средств в капитале, коэффициент финансовой устойчивости), использования активов (оборачиваемость товарно-материальных запасов (ТМЗ), дебиторской задолженности (ДЗ), кредиторской задолженности (КЗ), рыночной активности (прибыль на акцию, коэффициент цена/*

прибыль на акции, коэффициент котировки акций, дивиденд на акцию)

При этом в проекте руководства приведена декомпозиция всех аспектов деятельности СКГС на бизнес-процессы, по которым проводится работа по формированию соответствующих вопросов и критериев аудита.

Также в руководстве подробно описаны аудиторские и аналитические процедуры, проводимые в ходе аудита. Отражены примерные перечни аудиторских доказательств. В приложениях к методологическому руководству приведены детальные описания бизнес-процессов, облегчающие их понимание. Также приведены шаблоны аналитических форм, отражающих содержание и результативность этих бизнес-процессов.

Третий раздел методологического руководства включает вопросы по оценке влияния деятельности СКГС на экономику. Оценка влияния СКГС на экономику может проводиться на основе временного подхода, подхода по области или уровню влияния, а также на основе подхода по направлениям социально-экономического развития.

На основе временного подхода проводится предварительная оценка влияния – на стадии создания СКГС (для действующих СКГС оценка ожидаемого влияния); текущая оценка влияния в процессе деятельности по результатам деятельности за определенный период деятельности или обобщающая оценка влияния, то есть оценка стабильных и долговременных последствий деятельности.

На основе подхода по области влияния оценка может проводиться как на макроуровне (международные экономические отношения, общегосударственный); так и на региональном или отраслевом уровнях.

На основе подхода по уровню влияния различают прямое влияние (изменения в социально-экономической сфере, напрямую связанные с деятельностью СКГС: рост занятости за счет создания рабочих мест непосредственно на СКГС,

Таблица. Оценка влияния деятельности СКГС по этапам и уровню влияния

Этапы	Направления СЭР	Уровни влияния			
		Прямое влияние	Мультипликативное влияние	Отложенное влияние	Общее влияние по направлению
1 Этап Оценка влияния по направлениям для каждого уровня влияния	1) социальное развитие	Х	Х	Х	Х
	2) экономическое развитие	Х	Х	Х	Х
	3) бюджетное развитие	Х	Х	Х	Х
	4) инфраструктурное развитие (роль и место в промышленной и социальной инфраструктуре)	Х	Х	Х	Х
	5) влияние на окружающую среду	Х	Х	Х	Х
2 Этап Оценка общего влияния по уровням		Общее прямое влияние	Общее мультипликативное влияние	Общее отложенное влияние	Общее (интегральное) влияние
3 Этап Оценка общего (интегрального) влияния					

товарное насыщение рынка, увеличение зоны покрытия услугами и т.п.); мультипликативное влияние (изменения, возникающие на основе межгосударственных, межрегиональных, межотраслевых, кооперационных взаимодействий; рост производства в отраслях, поставляющих сырье или комплектующие; рост занятости в смежных отраслях и объектах инфраструктуры); отложенное (вызванное) воздействие (изменения, сформировавшиеся как ответная реакция со стороны населения или общества на изменения, вызванные прямым и мультипликативным влиянием: рост потребления продуктов и услуг за счет роста доходов, связанного с деятельностью СКГС, демографические изменения и т.п.).

На основе подхода по направлениям социально-экономического развития возможно проведение оценки влияния на социальное, экономическое, бюджетное, инфраструктурное развитие (роль и место в промышленной и социальной инфраструктуре), а также воздействие на окружающую среду.

В обобщенном виде алгоритм комплексной оценки влияния деятельности СКГС по этапам оценки и уровням влияния можно представить в виде следующей таблицы.

При этом рассмотренный перечень направлений социально-экономического развития, влияние деятельности СКГС на которые предлагается оценивать, является примерным (базовым) и

может быть изменен или расширен, исходя из региональной или отраслевой специфики и цели, поставленной перед государственными аудиторами. Выбор того или иного подхода определяется аудиторской группой исходя из профессионального суждения государственного аудитора.

По результатам анализа полученных результатов государственного аудитора на основе итоговой оценки о влиянии деятельности СКГС на социально-экономическое развитие республики (отрасли, региона), формирует выводы и рекомендации для повышения уровня влияния и эффективности деятельности СКГС

Данное исследование обратило наше внимание на вопрос финансирования субъектами квазигосударственного сектора различных операций и сделок из средств, полученных в ходе деятельности самих субъектов квазигосударственного сектора. Такие средства не называются государственными по причине того, что источником является не бюджетные деньги. На практике называют их «собственными средствами», но с точки зрения конечного источника – активов государства, финансовых и нефинансовых – такие средства являются государственными: отличие только в том, что это не прямое, а косвенное государственное финансирование. Здесь также следует отметить тот всеместный факт, что субъекты квазигосударственного сектора при заполнении различных отчетов

отмечают «частную» форму собственности, что является некорректным с точки зрения конечного акционера/учредителя, каковым является государство. На практике неясности такого характера вызывают недоразумения, ограничивают масштаб аудита, как с точки зрения изучаемой информации, так и возможных вопросов аудита, тем самым усложняя работу государственного аудитора, обеспечивая неэффективность процесса и снижая значимость результата государственного аудита.

Список использованных источников:

1. Закон Республики Казахстан «О государственном аудите и финансовом контроле» от 12 ноября 2015 года № 392-V ЗРК.
2. Комитет государственного имущества и приватизации Министерства финансов Республики Казахстан РЕЕСТР ГОСУДАРСТВЕННОГО ИМУЩЕСТВА (электронный ресурс) <https://www.gosreestr.kz/ru/>.
3. Федеральная счетная палата ФРГ (электронный ресурс) <https://www.bundesrechnungshof.de/en/>.
4. Национальный офис аудита Великобритании (электронный ресурс) <https://www.nao.org.uk/>.
5. Совет по аудиту Японии <http://www.jbaudit.go.jp/english/jbaudit/>.

Халықаралық ынтымақтастық аясында кезекті семинар өткізілді

Халықаралық ынтымақтастық аясында «Қаржылық бұзушылықтарды зерттеу жөніндегі орталық» республикалық мемлекеттік кәсіпорны («ҚБЗО» РМК) Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің, сондай-ақ облыстар және Алматы, Астана қалалары бойынша тексеру комиссияларының қызметкерлері үшін біліктілікті арттыру семинарын ұйымдастырды және өткізді.

«Жоғары қаржылық бақылау органдарының экологиялық аудит жүргізуінің шетелдік тәжірибесі» тақырыбы бойынша семинар 2018 жылғы 10-12 желтоқсанда Астана қаласында өтті.

Аталмыш семинарға мына дәріскерлер қатысты:

- Туули Рассо – Эстонияның Ұлттық аудит офисінің сыртқы байланыстар жөніндегі қызметінің басшысы, EUROSАI-дың (Еуропа жоғары қаржылық бақылау органдары ұйымы) экологиялық аудит жөніндегі жұмыс тобы хатшылығының басшысы;

- Ольга Ивановна Васильчук – экономика ғылымдарының докторы, Ресей Федерациясы Үкіметі жанындағы Қаржы академиясының профессоры;

- Батима Қуанышқызы Мукина - экономика ғылымдарының кандидаты, Есеп комитеті секторының меңгерушісі – мемлекеттік аудитор, Қоршаған ортаны қорғау саласында тиімділік аудитін жүргізу жөніндегі әдістемелік басшылықты әзірлеуші, Қазақстан Республикасының Президенті жанындағы Мемлекеттік басқару академиясы кафедрасының доценті;

Семинар Қазқатан Республикасында қоршаған ортаны қорғау саласында тиімділік аудитін сапалы жүргізу, сондай-ақ әдіснамалық сүйемелдеуді және экологиялық аудитті реттейтін нормативтік-құқықтық актілерді одан әрі жетілдіру үшін шетелдік Жоғары мемлекеттік аудит органдарының тәжірибесін зерделеу мақсатында өткізілді.

Семинар барысында Қазақстан Республикасының қоршаған ортаны қорғау саласындағы заңнаманың ережелері, қоршаған ортаны қорғау саласында тиімділік аудитін жүргізу жөніндегі нормативтік-құқықтық актілер және әдіснамалық басшылықтар, тиімділік аудитінің осы бағытының ерекшеліктері, сондай-ақ

қоршаған ортаны қорғау саласындағы аудитті реттейтін халықаралық стандарттар және ИНТОСАИ-дың экологиялық аудит жөніндегі жұмыс тобының нұсқамалық материалдары зерделенді.

Семинардың теориялық бөлігі практикалық сабақтармен нығайтылды, мұнда Эстонияның Ұлттық аудит офисінен және Ресей Федерациясы Үкіметі жанындағы Қаржы академиясынан келген әріптестеріміз нақты мысалдар келтіре отырып, қоршаған ортаны қорғау саласында тиімділік аудитін жүргізу тәжірибесімен бөлісті.

Семинарлар аяқталған соң өткен материалды меңгеру деңгейіне жүргізілген тестілеуді ойдағыдай тапсырған тыңдаушыларға сертификаттар берілді.

Озық шетелдік тәжірибені есепке ала отырып, мемлекеттік аудит жүйесін және оны әдіснамалық сүйемелдеуді одан әрі жетілдіру мақсатында Есеп комитеті мен «ҚБЗО» РМК болашақта осы бағыттағы халықаралық ынтымақтастықты кеңейтуді жоспарлайды.

Проведен очередной семинар в рамках международного сотрудничества

В рамках международного сотрудничества Республиканским государственным предприятием «Центр по исследованию финансовых нарушений» (РГП «ЦИФН») был организован и проведен семинар по повышению квалификации для работников Счетного Комитета по контролю за исполнением республиканского бюджета и ревизионных комиссий областей и городов Алматы, Астаны.

Семинар на тему: «Зарубежный опыт проведения экологического аудита высшими органами финансового контроля» прошел в городе Астана с 10 по 12 декабря 2018 года.

В семинаре в качестве лекторов приняли участие:

- Туули Рассо - руководитель службы по внешним связям Национального офиса аудита Эстонии, руководитель секретариата Рабочей группы по экологическому аудиту EUROSАI (Европейская организация высших органов финансового контроля);
- Васильчук Ольга Ивановна - доктор экономических наук, профессор Финансовой академии при правительстве Российской Федерации;
- Мукина Батима Куа-

нышқызы - кандидат экономических наук, заведующий сектором Счетного комитета – государственный аудитор, разработчик Методического руководства по проведению аудита эффективности в сфере охраны окружающей среды, доцент кафедры Академии государственного управления при Президенте Республики Казахстан;

Семинар проведен с целью изучения опыта зарубежных Высших органов государственного аудита для качественного проведения аудита эффективности в области охраны окружающей среды в Республике Казахстан, а также дальнейшего совершенствования методологического сопровождения и нормативных правовых актов, регулирующих экологический аудит.

В ходе семинара были изучены положения законодательства Республики Казахстан в области охраны окружающей среды, нормативные правовые акты и методологические руководства по проведению аудита эффективности в области охраны окружающей среды, особенности данного направления аудита эффективности, а также международные стандарты, регули-

рующие аудит эффективности в области охраны окружающей среды и инструктивные материалы рабочей группы ИНТОСАИ по экологическому аудиту.

Теоретическая часть семинара подкреплялась практическими занятиями, на которых коллеги из Национального офиса аудита Эстонии и Финансовой академии при правительстве Российской Федерации поделились опытом проведения аудита эффективности в области охраны окружающей среды на конкретных примерах.

По завершении семинаров слушатели, успешно сдавшие тестирование на предмет усвоения пройденного материала, получили сертификаты.

В целях дальнейшего совершенствования системы государственного аудита и его методологического сопровождения, с учетом передового зарубежного опыта, Счетный комитет и РГП «ЦИФН» планирует в будущем расширять международное сотрудничество в данном направлении.

М.Қ. ЖӘМКЕЕВА

**ЕСЕП КОМИТЕТІНІҢ «ҚБЗЖО» РМК, Л.Н.ГУМИЛЕВ
АТЫНДАҒЫ ЕҰУ ДОЦЕНТІНІҢ М.А., PhD ДОКТОР,
АСТАНА, ҚАЗАҚСТАН**

Г.К. КАМАТ

**Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕҰУ МАГИСТРАНТЫ,
АСТАНА, ҚАЗАҚСТАН**

МЕМЛЕКЕТТІК ҚАРЖЫЛЫҚ БАҚЫЛАУДЫҢ ӘЛЕМДІК ТӘЖІРИБЕСІ: РУМЫНИЯ ЕСЕП СОТЫНЫҢ ЖОҒАРЫ ҚАРЖЫЛЫҚ БАҚЫЛАУ ОРГАНДАРЫНДА ХАЛЫҚАРАЛЫҚ СТАНДАРТТАРДЫ ЕНГІЗУ ТӘЖІРИБЕСІ

Аңдатпа: Мақалада Румынияның сыртқы мемлекеттік қаржылық бақылауды ұйымдастыру мен жүзеге асыру тәжірибесі келтірілген. Бұл мақалада қаржылық аудиттің маңыздылығы, ұйымдық құрылымды жетілдіру және қаржылық аудиттің міндеттерін орындау қажеттілігі, румын экономикалық субъектілерінің қаржылық есептіліктері осы саладағы халықаралық және еуропалық талаптарға сай келетін дәреженің қажеттілігі көрсетілген. Зерттеу жеке және заңды тұлғалар – қаржы аудиторларынан және экономикалық субъектілерден алынған ақпаратқа негізделген, өз кезегінде олар еуропалық және халықаралық талаптарды есепке ала отырып, өздерінің қаржылық есептіліктерінің аудитін қаржылық аудиттің даму миссиясына және Румынияда халықаралық қаржылық аудит стандарттарын енгізуге қатысты жүргізбеуге міндетті.

Түйінді сөздер: сыртқы мемлекеттік аудит, есептілік, халықаралық стандарт.

Аннотация: В статье приведен опыт организации и осуществления внешнего государственного финансового контроля Румынии. В данной статье представлена важность финансового аудита, необходимость совершенствования организационной структуры и выполнения задач финансового аудита, соответственно степени, в которой финансовая отчетность румынских экономических субъектов соответствует международным и европейским требованиям в этой области. Исследование было основано на информации, полученной от финансовых аудиторов - физических и юридических лиц и от экономических субъектов, которые обязаны или не должны проводить аудит своей финансовой отчетности относительно того, как развивается миссия финансового аудита, с учетом европейских и международных требований и внедрение международных стандартов финансового аудита в Румынии.

Ключевые слова: внешний государственный аудит, отчетность, международный стандарт.

Abstract: The article presents the experience of organizing and implementing external state financial control of Romania. This article presents the importance of financial audit, the need to improve the organizational structure and the tasks of financial audit, according to the extent to which the financial statements of Romanian economic entities comply with international and European requirements in this area. The study was based on information received from financial auditors - individuals and legal entities and from economic entities that are obliged or not obliged to audit their financial statements on relation to how the financial audit mission develops, taking into account European and international requirements and the implementation of international financial standards audit in Romania.

Keywords: external state audit, reporting, international standard.

Бақылауды ұйымдастыру мемлекеттің әлеуметтік-экономикалық дамуын басқарудың ажырамас элементі болып табылады, себебі ол қоғам алдындағы жауапкершілікті талап етеді. Бақылаудың бұл негізгі қағидасы 1977 жылы Жоғары қаржы бақылау органдары халықаралық ұйымының (INTOSAI) IX конгресі қабылдаған бақылау жөніндегі нұсқаулықтың Лима Декларациясында бекітілген. Шетелдік бақылау органдары мемлекеттік мүліктің басқарылуын мен мемлекеттік қаржының шығындалуын бақылауды жүзеге асырады. Осы жаһандық міндет шеңберінде олар министрліктердің, ведомстволардың немесе мемлекеттік бағдарламаларды жүзеге асыруға бөлінген басқа да мемлекеттік органдардың қаржыларын жұмсауын, сондай-ақ мемлекеттік тапсырыстарды орындау үшін жеке ұйымдардың өндірістік-қаржылық қызметіне бақылау жүргізеді. Сонымен қатар, шығындардың заңдылығы, орындылығы және тиімділігі тексеріледі [1].

Румынияның Жоғары қаржылық бақылау органының тарихы 1894 жылдан бастау алады. Ұлттық заң шығарушы ассамблеясының 24.01.1864 ж. қабылданған заңына сәйкес, Ру-

мынияның жоғары қаржылық бақылау органы ретінде Жоғары аудит соты құрылған. Көп жылдар өткен соң, 1973 жылғы наурызда қабылданған №2/28 заңға сәйкес, Жоғары қаржылық бақылау соты пайда болды. Жаңа жоғары қаржылық бақылау органының қажеттілігі румындық мемлекеттіліктің демократиялық қағидаттары негізінде қалпына келтірілуіне байланысты 1990 жылы пайда болды. Оған сәйкес, азаматтар мемлекеттік қаражат қалай жұмсалғаны туралы тәуелсіз және құзыретті дереккөздерден ақпарат алуға құқылы.

Румынияның Есеп соты мемлекеттік қаржының заңға сәйкес пайдаланылуын және мемлекеттің қоғамдық және жеке мүлікінің басқарылуын зерттейтін, сондай-ақ қаржылық ресурстарды экономикалық басқарудың тиімділік және орындылық қағидаттарының бұзылуы туралы есеп беретін жоғары мемлекеттік орган болып табылады. Сонымен қатар, мемлекеттік қаржы қорының айтарлықтай бөлігін үнемдеу, мемлекет үшін қосымша табыс көздерін табу және мемлекеттік ақшаны жұмсаудағы алаяқтық пен теріс пайдаланушылықты анықтау мақсатымен есеп берудің және оның дұрыстығының дамуына, мемле-

кеттік қаражатты басқарудың озық тәжірибесін енгізілуіне қолдау көрсетеді [2].

Есеп сотының маңыздылығы елдің ең басты құжаты – Конституцияда көрсетілген. Онда мынадай жағдайлар ерекше белгіленген:

1. Есеп сотының қызметін және оның Парламентпен және Үкіметпен өзара әрекеттесуін жүзеге асыру. Атап айтқанда, Есеп сотының бюджеттің атқарылуын бақылауды жүзеге асыру кезінде Парламентке көмек көрсетуі;

2. Мемлекет саясатының тиімділігін бағалау;

3. Тиісті ұсыныстар мен оларды дайындау бойынша әдістемелер әзірлеу.

Есеп соты екі негізгі қағидатқа сүйенеді: үстемдік және тәуелсіздік. Бірінші қағидат «жоғары қаржылық бақылау органы» ұғымынан туындайды. Есеп палатасының тәуелсіздігі оның қызметін реттейтін Палата депутаттарының немесе Сенаттың шешімдерін міндетті түрде орындауымен шектелген, бұл заңға сәйкес бірде-бір орган Есеп сотына өз шешімдерін орындауға міндеттеме бере алмайды [3].

Румыния Есеп соты

Ұйымдастырушылық құрылымы

Есеп сотының құрылымы бөлімшелер, округтар және Бухарест қалалық Есеп палаталары мен Бас хатшылықтан тұрады. Есеп соты шегінде оның төрағасына тікелей бағынатын ұйымдық құрылымдар да бар. Пленум шешімі бойынша Есеп сотының құрамында 12 ведомство ұйымдастырылады және 42 есеп палатасын қамтиды. Сонымен қатар, пленум құрамына кіретін аудиторлық басқарма 8 аудандық бөлімшелерден тұрады. Бұл есеп сотының 18 мүшесін қайта сайлану құқығынсыз 9 жылға дейінгі мерзімге Парламент тағайындайды (1-сурет).

1-сурет - Румыния Есеп сотының ұйымдастырушылық құрылымы

Есеп сотының негізгі қызметінің құрамына қаржылық аудит, тиімділік аудиті және сәйкестік аудиті кіреді. Сенат немесе Палата депутаттарының сұранысы бойынша мемлекеттік бюджет жобасы және мемлекеттік қаржы және есептілік шеңберіндегі заңнамалар жобасы туралы ұсыныстар береді. Сонымен қатар, ұзақ мерзімді (3 жыл) және жыл сайынғы қызмет ету бағдарламасын айқындайды. Қаржылық аудит аяқталған қаржы жылындағы қызметтің жылдық Бағдарламасына сәйкес жалпы бюд-

3. ISSAI;
4. Румыния Есеп сотының аудит стандарттары;
5. Заңнамалық актілер.

Румынияның Есеп сотының қызметіне халықаралық аудит стандарттарын енгізу 3 деңгейде жүзеге асырылған. ISSAI стандарттарының алғашқы үш деңгейі Румыния заңнамасына енгізіліп, әдіснамаларында көрсетілген (2-сурет).

2-сурет - ISSAI алғашқы 3 деңгейі

Қазіргі таңда ISSAI 4 деңгейінің 3-суретте көрсетілген тақырыптары қарастырылып, заңнамаға енгізілген.

3-сурет - ISSAI 4 деңгейі бойынша енгізілген тақырыптар

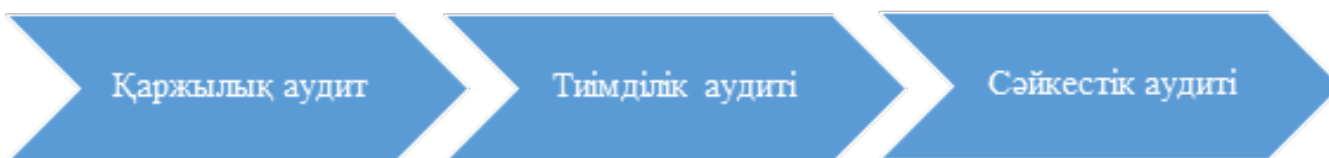
дит бойынша ұсыныстар Жарлықтың басқа бөліміне енгізілген.

Есеп соты құзыретіне кіретін қаржылық аудит қаржылық есептілік аудитіне қосымша тексерісті жүргізу және есептілікті құру бойынша келесі жауапкершіліктерді қарастырады:

- Қаржылық құжаттаманы тексеру және бағалау және қаржылық есептілік бойынша пікір қалыптастыру арқылы

есепті тұлғалардың қаржылық есептілігін бағалау;

- қолданыстағы заңдарға және өзге де нормативтік-құқықтық актілерге сәйкестігін бағалауды қоса алғанда, қаржы жүйесінің

•ISSAI 1000-2999

жетті іске асырудың шоғырландырылған шоттарына сай жүзеге асырылады. Мемлекеттік қаржының қолданылуын қамтитын тиімділік аудиті қарастырылатын бағдарламалардың, жобалардың және іс-шаралардың жүзеге асырылу барысында, сондай-ақ олардың аяғында да жүргізілуі тиіс [4].

Есеп сотының қызметі келесі нормативтік актілермен реттеледі:

1. Румыния Конституциясы;
2. «Есеп соты қызметін ұйымдастыру және ұйымдастыру туралы» №94/1992 Заң;

•ISSAI 3000-3999

Алғаш рет Румынияның аудит стандарттарына анықтылық және есептілік қағидаттары (ISSAI 20 және ISSAI 21) енгізілді. Олар Румыния Есеп сотының жылдық мемлекеттік есептілігін және жергілікті жердің қаржылық жылдық есептілігін құру туралы және басқа да жарлығында толығымен ашылып көрсетілген. INTOSAI қағидаттары негізінде жарлықта Қаржылық аудит туралы ұсыныстар енгізілген, яғни толық көлемдегі мемлекеттік мекемелердің қаржылық аудитіне сәйкестік аудиті мен тиімділік аудиті де кіреді. Ау-

•ISSAI 4000-4999

және мәмілелердің аудиті;

- ішкі бақылау жүйесін және ішкі аудитті тексеру;
- аудиттелетін субъектінің қабылдаған әкімшілік шешімдерінің тұтастығы мен өзектілігін тексеру;
- ЖКБО-ның ашуға қажетті деп санайтын басқа тақырыптар бойынша есеп беру.

2011 жылғы наурызда Румыния Есеп сотының қызметкерлері «Мемлекеттік ұйымдардағы ішкі бақылау жүйесін бағалау бойынша ұсыныстар» брошюраларын дайындап, сыртқы аудиторлар (веб-сайтында жарияланған) үшін

қолжетімді етті. «Мемлекеттік ұйымдардағы ішкі бақылау жүйесін бағалау бойынша ұсынымдар» мемлекеттік аудиторларға ішкі бақылау және ішкі аудиттің нәтижелерін INFOPAC компьютерлік бағдарламасына енгізуді талап етеді. Осы нәтижелердің талдауы Есеп шоты пленумында мерзімді түрде қаралып, Қаржы министрлігіне, Үкімет пен басқа да мүдделі ұйымдарға жіберілетін есепті дайындау үшін жүргізіледі.

Мемлекеттік органдардың ішкі аудитін үйестіру үшін екі орталық басқарманың қызметін, сондай-ақ Мемлекеттік қаржы министрлігінің қаржылық басқару және бақылау жүйесін бағалау жүргізілді. Бағалау нәтижелері бойынша Румыния Есеп соты ішкі бақылау жүйесі орталық басқару органдары деңгейінде дұрыс қалыптасқан, ал жергілікті басқару органдарындағы ішкі аудит жүйесінің ұйымдастырылуы қанағаттанарлықсыз деген шешімге келді [5].

INTOSAI GOV негізінде Есеп соты өзінің тиісті мамандары үшін жан-жақты оқыту бағдарламасын ұйымдасты-

рған.

INTOSAI GOV стандарттарын енгізудің негізінде Есеп соты мемлекеттік сектордағы ішкі бақылау және ішкі аудит саласындағы заңнаманы жетілдіру мақсатымен ұсыныс жасалып, Румынияның үкіметіне берілді. Мысалы, №234/2010 заңы « №119/1999 ішкі бақылау және профилактикалық қаржылық бақылау туралы» Үкімет жарлығына өткен жылдың есепті кезеңіндегі қаржы есептілігіне қосымша ретінде ішкі бақылау жүйесі туралы жылдық есепті құруға қоғамдық ұйымдардың басшыларының міндеттемесі туралы өзгеріс енгізілді.

Сонымен қатар ISSAI стандарттарын енгізуіне байланысты нормативтік актілерге келесі өзгерістер енгізілді:

– Мемлекеттік аудитор туралы заңға Сыртқы аудиторлардың кәсіби әдісі, құқықтары мен міндеттері, сондай-ақ аудиторлар мен Есеп палатасы арасындағы еңбек қатынастары реттеуге қатысты өзгерістер;

– Әдеп кодексіне Этика нормалары мен кәсіби мі-

нез-құлық стандарттарын, сондай-ақ Есеп айырысу сотының жоғары қаржылық бақылау органы ретінде беделін арттыру мақсатында ұстануға тиіс қағидаттарды белгілейді.

ISSAI және INTOSAI GOV стандарттарын аудиттің ұлттық стандарттарына енгізу және аудит жөнінде ұсыныстар беру Есеп сотының және ұлттық заңнамаға сәйкес орындалды. ISSAI жүйесі мемлекеттік сектор аудиторларының бірыңғай үлгісі ретінде қолданылған. ISSAI және INTOSAI GOV стандарттарын елде қолданысқа енгізу үшін ұсыныстар қайта қаралып, Есеп сотының ресми бюллетені мен веб-парақшасында жарияланды. Стандарттарды енгізумен байланысты озық тәжірибемен және үздік практикамен таныстыру мақсатында Есеп сотының қызметкерлері ЖҚБО арналған халықаралық стандарттар және INTOSAI GOV сәйкес басқару бойынша ұсыныстарымен жұмыс барысында арнайы оқу курстарынан өтеді.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/eca/georgia/11-procurement/Russia_1_RUS.pdf
2. <https://cyberleninka.ru/article/n/audit-v-sfere-zakupok-tovarov-rabot-uslug-dlya-obespecheniya-gosudarstvennyh-i-munitsipalnyh-nuzhd-kak-metod-otsenki-ih-effektivnosti-1>
3. Румыния Есеп сотының ресми сайты <http://www.curteadeconturi.ro>
4. Васильева М.В. Мировой опыт государственного финансового контроля периода социально-экономических реформ и возможность его применения в России / М.В. Васильева, Л.В. Перекрестова // Финансы и кредит № 38 (326), 2008.
5. Румыния Конституциясы <http://legalns.com/download/books/cons/romania.pdf>

М.Қ. ЖӘМКЕЕВА

**ЕСЕП КОМИТЕТІНІҢ «ҚБЗЖО» РМҚ,
Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕҰУ ДОЦЕНТІНІҢ М.А.,
PHD ДОКТОР,
АСТАНА, ҚАЗАҚСТАН**

А.БАҚЫТ

**Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕҰУ МАГИСТРАНТЫ,
АСТАНА, ҚАЗАҚСТАН**

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТТИҢ ПАЙДА БОЛУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Аннотация: В данной статье рассмотрены особенности и предпосылки становления и развития государственного аудита в Республике Казахстан. Объектами государственного аудита являются государственные органы, государственные учреждения, субъекты квазигосударственного сектора, а также получатели бюджетных средств. При этом имеются в виду отдельные явления, процессы, стороны и результаты деятельности организации. В зависимости от объектов аудита источниками информации государственного аудита могут служить: нормативные правовые акты, регулирующие проверяемую сферу использования бюджетных средств или деятельность объекта контроля; финансовая отчетность и другие документы, содержащие информацию о финансово-хозяйственной деятельности объекта контроля; документы, касающиеся таких сторон деятельности объекта контроля, как организации внутреннего контроля, проведение коллегий, совещаний и т.д.

Ключевые слова: государственный аудит, бюджетные средства, объект контроля.

Андатпа: Мақалада Қазақстан Республикасында мемлекеттік аудиттің қалыптасуы мен дамуының ерекшеліктері және алғышарттары қаралған. Мемлекеттік аудит объектілері – мемлекеттік органдар, мемлекеттік мекемелер, квазимемлекеттік сектор субъектілері, сондай-ақ бюджет қаражатын алушылар. Бұл ретте жекелеген құбылыстар, процестер, тараптар және ұйым қызметінің нәтижелері туралы сөз болып отыр. Аудит объектілеріне қарай мемлекеттік аудиттің ақпарат көздері мыналар болуы мүмкін: бюджет қаражатының пайдаланылу саласын немесе бақылау объектісінің қызметін реттейтін нормативтік-құқықтық актілер; қаржылық есептілік және бақылау объектісінің қаржы-шаруашылық қызметі туралы ақпаратты қамтитын басқа да құжаттар; бақылау объектісі қызметінің ішкі бақылауды ұйымдастыруға, алқалар, кеңестер өткізуге және т.б. қатысты құжаттары.

Түйінді сөздер: мемлекеттік аудит, бюджет қаражаты, бақылау объектісі.

Abstract: The article discusses the features and prerequisites for the formation and development of state audit in the Republic of Kazakhstan. The objects of state audit are state bodies, state institutions, subjects of the quasi-state sector, as well as recipients of budget funds. The latter refers to individual phenomena, processes, parties and the result of the organizations activities. Depending on the objects of the audit, the sources of information for the state audit could be: regulatory legal acts regulating the examined area of budgetary funds usage or activity of the controlled object; financial statements and other documents containing information about the financial and economic activities of the controlled object; documents relating to such aspects of the controlled object as the organization of internal control, holding boards, meetings, etc.

Keywords: state audit, budgetary funds, object of control.

Қазіргі уақытта «Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 12 қарашадағы № 392-V Заңын қабылдауда анықталған кемшілік-

тер мен тәуекелдерді басқару жөніндегі ұсыныстар негізінде ұсынымдар бере отырып, қаржылық мәселелерді және олардың қызметінің барлық салаларын қамтитын аудит объек-

тілерінің тиімділігін тұтас және тәуелсіз бағалау ретінде мемлекеттік аудит айқындайды. Мемлекеттік аудит пен қаржылық бақылаудың тиімді жүйесі

Мемлекет басшысына, Парламентке, Қазақстан Республикасының Үкіметіне және жұртшылыққа бөлінген бюджет қаражаты мен мемлекеттік активтердің заңдылық пен тиімділік қағидаттарына сәйкес пайдаланылуы, сондай-ақ мемлекеттік органдардың тиімділігі туралы объективті және анық ақпарат беруі тиіс [1].

Қазақстан Республикасында мемлекеттік аудитті енгізу тұжырымдамасы Қазақстан Республикасы Президентінің 2012 жылғы 14 желтоқсандағы «Қазақстан-2050» Стратегиясы: Қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауына сәйкес әзірленді [2].

Жоғарыда аталған тұжырымдамаға сәйкес Қазақстан Республикасында мемлекеттік аудитті енгізу кезең-кезеңмен жүргізіледі.

Бірінші кезең: 2013-2014 жылдар - Лима декларациясының тиісті басшылық қағидаттарына және мемлекеттік аудиттің халықаралық стандарттарына сәйкес мемлекеттік аудит үшін заңнамалық және әдіснамалық база құру; мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдарының өкілеттіктерін айқындау.

Екінші кезең: 2015-2017 жылдар - мемлекеттік аудит жүйесін құру. Осы кезеңде ішкі аудит үшін уәкілетті орган құру; мемлекеттік аудит органдарының бірыңғай ақпараттық жүйесін «электрондық үкімет» жүйесімен және басқа мемлекеттік органдардың ақпараттық дерекқорларымен біріктіру; мемлекеттік аудиторларды сертификаттау жүйесін енгізу жоспарланып отыр.

2018 жылдан бастап барлық мемлекеттік аудит органдары мемлекеттік аудит стандарттарына сәйкес әрекет ететін болады. Мемлекеттік аудит мемлекет пен қоғамның толыққанды және тиімді институты болуы тиіс [3].

Дамудың 2-ші кезеңінде ішкі аудит бухгалтерлік есепке бағдарланған нысаннан басқаруға бағдарланған мамандыққа айналды.

Өз уақытында Қазақстан Республикасында ішкі аудит тәуелсіз мамандыққа кіші

ағасы ретінде жұмыс істеді, қаржылық мәселелердің дәлдігін растау басты міндет болды. Енді ішкі аудит әлдеқайда кең ауқымы бар ерекше пән ретінде өзін-өзі ақтауға айналды. Қазіргі ішкі аудит мемлекеттік және жеке ұйымдарда бақылауды тексеру мен бағалауды, тәуекелді және тиімділікті басқаруды қамтитын қызметтерді ұсынады.

Бүгінде ішкі аудит жедел қызмет түрлері мен қамту деңгейлерінің кең спектрін қамтиды. Ішкі аудит кәсіпорын қызметінің барлық салаларында өз қызметін кеңейтті және өзін аға басшылық күш-жігерінің құрметті бөлігі ретінде көрсетті.

1999 жылы алғаш рет жарияланған Turnbull есебі ішкі бақылау мен оның әрекет ету саласын былайша анықтады:

«Біріктірілетін ұйымның саясаты, процестері, міндеттері, мінез-құлықтары және басқа да аспектілері:

Өз мақсаттарына қол жеткізу үшін елеулі бизнеске, операциялық, қаржылық, сақтауға және басқа да тәуекелдерге тиісті түрде ден қоюға мүмкіндік бере отырып, тиімді жұмыс істеуге жәрдемдесу. Бұл активтерді қорғауды және міндеттемелерді анықтау мен басқаруды қамтамасыз етуді қамтиды.

Ішкі және сыртқы есептілік сапасын қамтамасыз ету, ол өз кезегінде ішкі және сыртқы көздерден уақтылы, релевантты және сенімді ақпарат ағынын туындататын тиісті жазбалар мен процестерді қолдауды та-

лап етеді

Қолданылатын заңдар мен ережелердің, сондай-ақ ішкі саясаттың сақталуын қамтамасыз ету» [4].

Тернбуллдың түсініктемесі мемлекеттік органдарда ішкі бақылаудың атқаруы тиіс оң рөлге негізделеді. Тиімді операцияларға жәрдемдесу ішкі бақылау процестерін жетілдіруді және тиісті түрде қолдануды білдіреді, олар бастапқы жоспарларға қатысты нәтижелерді қарастыра отырып, содан кейін оларды шешу тәсілдерін ұсына отырып, ұйымның құндылығын арттырады.

«Ішкі аудит-тәуелсіз, объективті кепілдік және кеңес беру қызметі. Бұл ұйымға тәуекелдерді басқару, бақылау және басқару үдерістерінің тиімділігін бағалау және арттыру үшін жүйелі, тәртіпті тәсілді қолдана отырып, өз мақсаттарына қол жеткізуге көмектеседі». - Ішкі аудиторлар институты, 2011 [5].

Жоғарыда айтылған пікірдің негізінде ішкі аудит Қазақстан Республикасының мемлекеттік секторын жақсы басқарудың іргетасы болып табылатынын анықтауға болады. Қоғамдық мүдделерді қорғау үшін мемлекеттік сектордың әрбір субъектісі бірқатар кепілдік және консультациялық қызметтер көрсететін тәуелсіз аудиторлық қызметті - қаржылық аттестаттаудан тиімділікке және жедел тиімділікке дейін - ішкі немесе сыртқы аудиторлық қызметтер немесе олардың үйлесімі көмегімен болсын, талап етеді.

Мемлекеттік сектордың аудиторлық қызметінің мандаты, ол ұйым қызметінің бүкіл толықтығына ден қою үшін барынша кең болуы тиіс. Оларды орындауға арналған қаражат әртүрлі болса да, Қазақстан Республикасының мемлекеттік секторындағы ішкі аудиттің барлық іс-шаралары:

- ұйымдастырушылық
- тәуелсіздік;
- ресми мандат;
- шексіз кіру;
- жеткілікті қаржыландыру;
- құзыретті басшылық;
- объективті персонал;
- құзыретті персонал;
- мүдделі тараптарды қолдау;
- аудиттің кәсіби стандарттары.

Мемлекеттік ресурстар белгіленген нәтижелерге қол жеткізу үшін жауапты және тиімді басқарылатынына объективті баға бере отырып, аудиторлар мемлекеттік сектор ұйымдарына есеп берушілік пен тұтастыққа қол жеткізуге, операцияларды жетілдіруге және азаматтар мен мүдделі тараптар арасындағы сенімді нығайтуға көмектеседі. Мемлекеттік сектордағы ішкі аудитордың рөлі басшылықтың қадағалау, түсіну және алдын ала болжау жауапкершілігін қолдайды. Қадағалау мемлекеттік сектор субъектілерінің не істеу керек екенін орындауы туралы мәселені қарастырады және қоғамда сыбайлас жемқорлықты анықтау және болдырмау үшін қызмет етеді.

Қазақстан Республикасының Ішкі аудит департаменті юрисдикциясына қарамастан[6]:

1. Ресми мандаттың, өзінің мандатын орындау үшін жеткілікті өкілеттіктері бар заңнаманың шеңберінде әрекет ету керек.
2. Жиынтығында аудит, Қаржы, тәуекел және бақылау саласында жеткілікті білімі бар тәуелсіз мүшелерді қосу.
3. САЕ әкімшілік хабарлайтын тұлға емес мүшенің төрағалық етуімен.
4. Ұйымды басқару, тәуекелдерді басқару және бақылау және заңнамалық және нормативтік актілерді сақтау тиімділігін бағалаңыз.
5. Ұйымның ішкі және сыртқы аудиторлық қызметін қадағалауды, оның ішінде тиісті қамту мен ресурстарды қамтамасыз етуді, ішкі аудит жарғысын және аудит жоспарларын бекітуді, аудиторлық қызметті талдауды және ішкі және сыртқы аудиторлардың тағайындалуын немесе тоқтатылуын бекітуді қоса алғанда, қамтамасыз ету.
6. Ұйымның қаржылық есептілігі мен бухгалтерлік есебінің стандарттарын бақылау.
7. Ұйымның басшы кеңесінде, кеңесінде немесе басқа органында тікелей байланыс пен тұрақты есеп беруді қамтамасыз етуге міндетті.

Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік сектордың ішкі аудитін қорытындылай келе, бұл мемлекеттік басқарудың кілті болып табылатынын, ұйымды басқару мақсаттарына қол жеткізуге жеткілікті кең мандатпен қажетті уақыт ішінде дұрыс ресурстарды қолдаудың маңызы зор екенін атап өту керек.

Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік сектордың ішкі аудиторлық қызметінің мандаты ұйым қызметінің бар-

лық көлеміне ден қою үшін жеткілікті түрде кең болуы тиіс. Ішкі аудиторлар тәуелсіз, объективті кепілдікті қамтамасыз ете алатын ұйымның кез келген сегменті үшін құндылық қосуы мүмкін болса да, Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік сектордың әрбір субъектісі барлық спектрді бағалау өкілеттігі бар тәуелсіз аудиторлық қызметтің белгілі бір нысанын талап етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. «Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 12 қарашадағы № 392-V Заңы [Электрондық ресурс]. - Кіру режимі: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1500000392>
2. Қазақстан Республикасы Президентінің 2012 жылғы 14 желтоқсандағы «Қазақстан-2050» Стратегиясы: Қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауы [Электронды ресурс]. - Кіру режимі http://www.akorda.kz/ru/official_documents/strategies_and_programs
3. Қазақстан Республикасы Президентінің 2013 жылғы 3 қыркүйектегі №634 Жарлығы [Электрондық ресурс]. - Кіру режимі: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31488162
4. The Institute of Chartered Accountants in England & Wales Chartered Accountants' Hall Internal Control: Guidance for Directors on the Combined Code. -1999 [Электронды ресурс]. - Кіру режимі: <http://www.ecgi.org/codes/documents/turnbul.pdf>
5. Supplemental Guidance: The role of Auditing in Public Sector Governance 2nd Edition Release Date: Jan. 2012, 26 с.
6. Ішкі аудит департаменті: Ішкі аудит департаментінің ережесі <http://dep-audit.mid.gov.kz/ru/kategorii/polozhenie-o-departamente-0>

АБИШЕВА Т.Б.

**МАГИСТРАНТ АГУ ПРИ ПРЕЗИДЕНТЕ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
АСТАНА, КАЗАХСТАН**

ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ РЕАЛИЗАЦИИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПРОГРАММЫ РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАНИЯ ЗА 2016-2019 ГОДЫ

Аннотация: в статье проведена оценка исполнения результатов некоторых целевых индикаторов и показателей государственной программы в области образования. Рассмотрены актуальные проблемы, препятствующие повышению эффективности реализации государственной программы. Проанализированы объем и источники финансирования государственной программы, статистические данные качественного и количественного состава педагогического кадра.

Ключевые слова: оценка, государственная программа образования, дошкольное воспитание и обучение, школьное образование, ТиПО, эффективность, педагогический кадр.

Андатпа: мақалада білім беру саласындағы мемлекеттік бағдарламаның кейбір нысаналы индикаторлары мен көрсеткіштерінің орындалу нәтижелері бағаланды. Мемлекеттік бағдарламаны іске асыру тиімділігін арттыруға кедергі келтіретін өзекті мәселелер қаралды. Мемлекеттік бағдарламаны қаржыландыру көлемі мен көздері, педагогикалық кадрдың сапалық және сандық құрамының статистикалық деректері талданады.

Түйінді сөздер: бағалау, мемлекеттік білім беру бағдарламасы, мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту, орта білім беру, техникалық және кәсіптік білім беру, тиімділік, педагогикалық кадр.

Annotation: the article assesses the performance of the results of some target indicators and indicators of the state's program in the field of education. Actual problems that impede the effectiveness of the implementation of the state's program have been considered. The volume and sources of financing of the state program, statistical data of the qualitative and quantitative composition of the teaching staff have been analyzed.

Keywords: assessment, state education program, pre-school education and training, school education, technical and vocational education, efficiency, teaching staff.

Как свидетельствует мировой опыт, оценка реализации государственных программ востребована в странах, где бюджетная система ориентирована не столько на освоение государственных средств, сколько на достижение конкретного результата.

В Казахстане проведение оценки реализации государственных программ определено Методикой, утверждённой приказом Министра национальной экономики РК «О некоторых во-

просах Системы государственного планирования в РК» (далее – Методика).

Согласно Методике, оценка, осуществляемая уполномоченным органом по государственному планированию, проводится по истечению каждых трех лет их реализации (промежуточная) и по итогам планового периода (окончательная), за исключением оценки, проводимой Счетным комитетом по контролю за исполнением республиканского бюджета (далее – Счетный коми-

тет).

Счетным комитетом оценка проводится в рамках аудита эффективности, определенных Перспективным планом, а также промежуточная оценка охватывается предварительной оценкой проекта республиканского бюджета (по отдельным его направлениям), текущей и последующей оценкой.

Так, в 2017 году проведенное аудиторское мероприятие в Министерстве образования и науки РК (далее – МОН) ох-

вавило отдельные бюджетные программы, направленные на реализацию мероприятий Государственной программы развития образования и науки на 2016 - 2019 годы (далее – ГПРОН), по итогам которого даны ряд рекомендаций и поручения. Однако, на сегодняшний день отсутствует утвержденная процедура, регламентирующая целостную оценку эффективности реализации государственных программ.

Согласно действующей Методике, проводимой уполномоченным органом государственного планирования, оценка реализации государственных программ проводится по таким направлениям как качественное планирование (20 %), достигнутые результаты (50 %) и социально-экономическая эффективность (30 %). Направление «Качество планирования» включает два критерия (см. табл)

и фактически использованных средств на их достижения.

В расчетах критериев по направлению «Достигнутые результаты» также отсутствуют сведения о плановых и фактических

Так, на основе ГПРОН можно привести пример по отклонению фактического финансирования от запланированных средств, предусмотренных Планом мероприятий (таблица 1).

Таблица 1. Отклонение объема фактического финансирования от Плана мероприятий

млрд. тенге

Источник финансирования	2016 г.		Отклонение	2017 г.		Отклонение
	План мероприятий	Фактическое финансирование		План мероприятий	Фактическое финансирование	
РБ	322,4	322,9	+0,5	261,8	241,3	-20,5
МБ	55,1	157,8	+102,7	57,8	204,1	+146,3
другие	0	0		3,4	0	-3,4
Всего	377,5	480,7	+103,2	323,0	445,4	+122,4

финансовых средствах, соизмеримых со степенью достижения результатов целевого индикатора. Поэтому Методикой допускается

Рост объема бюджетных средств, направленных на реализацию ГПРОН составил в 2016

1) «качество планирования показателей», где

$$K_{показ} = \frac{n_{пересм}}{n} * 100\%, \text{ где}$$

$K_{показ}$ – качество планирования целевых индикаторов;
 $n_{пересм}$ – количество показателей (целевых индикаторов и показателей результата), по которым за время реализации документа были пересмотрены прогнозные значения, либо показатель исключен.

2) «качество планирования мероприятий»

$$K_{меропр} = \frac{m_{пересм}}{m} * 100\%, \text{ где}$$

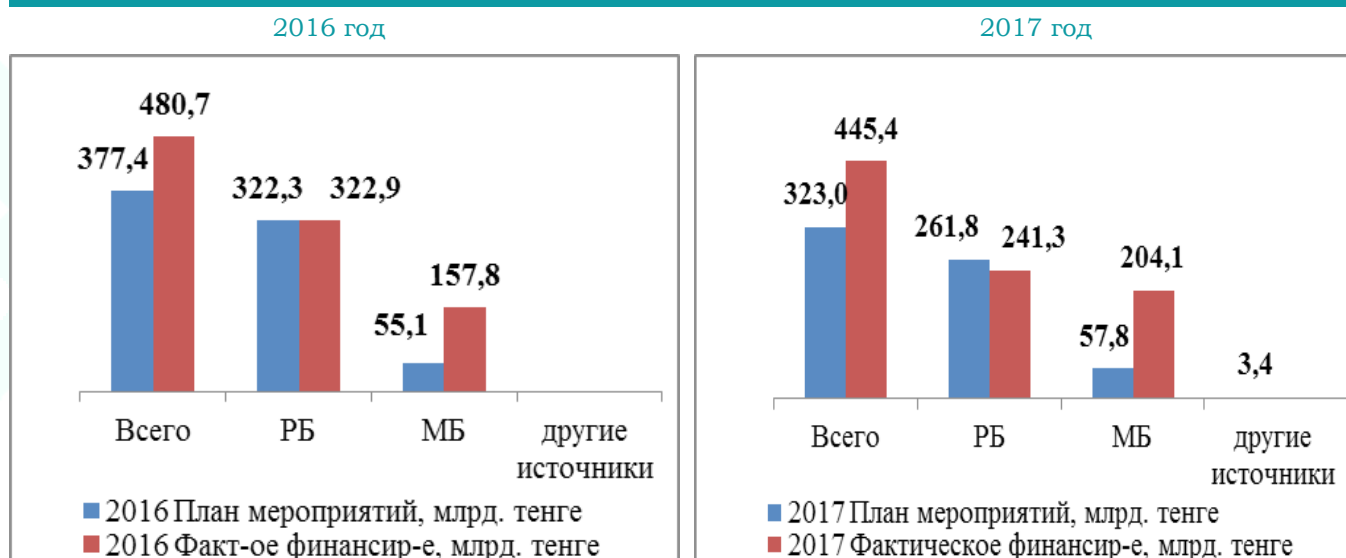
$K_{меропр}$ – качество планирования мероприятий;
 $m_{пересм}$ – количество мероприятий, по которым были пересмотрены прогнозные значения.

Данные формулы показывают, что качество запланированных мероприятий и показателей определяется только количественными изменениями без учета запланированных

корректировка запланированных Планом мероприятий бюджетных средств, вне зависимости от изменений показателей и индикаторов, что способствует риску увеличения стоимости госпрограмм.

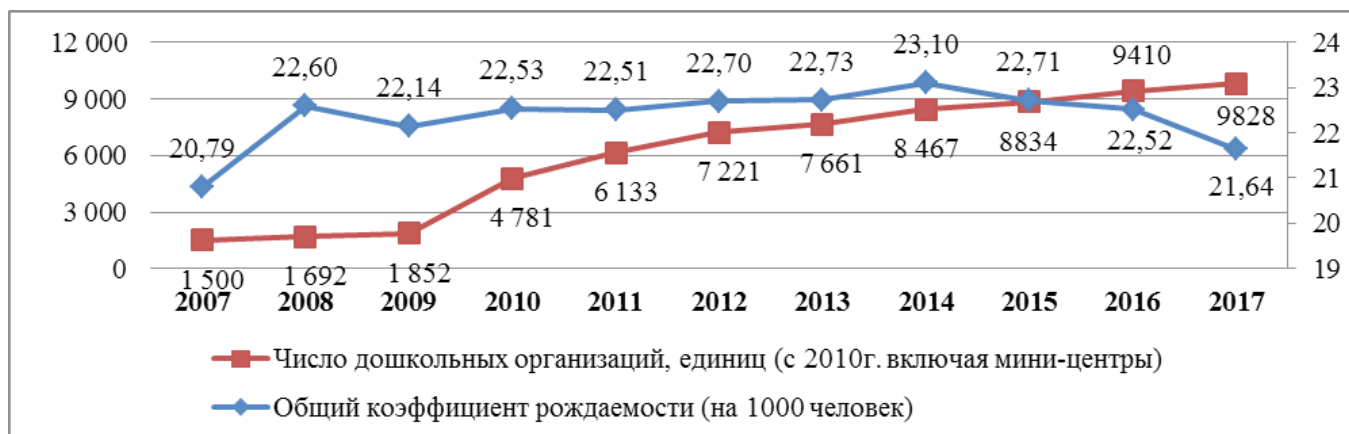
году в сумме 103,2 млрд. тенге (27,3%), в 2017 году – 122,4 млрд. тенге (37,9%), в том числе целевые трансферты из Национального фонда - 58,5 млрд. тенге. Предусмотренные средства

Диаграмма 1. Объем и структура источников финансирования ГПРОН

Источник: План мероприятий ГПРОН, Отчет МОН

Диаграмма 2. Динамика количества дошкольных организации и коэффициента рождаемости

Источник: Комитет статистики МНЭ РК

других источников финансирования в размере 3,4 млрд. тенге не были привлечены (диаграмму 1).

Увеличение финансирования из местного бюджета произошло в 2016 году в 3 раза, в 2017 году - 3,5 раза, при том, что, плановые значения целевых индикаторов, показателей и мероприятий не подвергались к изменениям. Данный факт можно охарактеризовать как невыполнение принципов эффективности, обоснованности бюджетной системы.

Несоответствие фактического объема финансирования с Планом мероприятий и Паспортом программы показывает недостаточно качественное планирование средств на достижение результатов при разработке ГПРОН.

Оценку эффективности реализации государственных программ следует проводить «снизу-вверх», то есть сперва оценивается степень реализации мероприятий, затем результатов показателей и целевых индикаторов госпрограммы. Неисполнение хоть одного показателя, априори должно определяться как не полное достижение целевого индикатора.

Однако, на сегодняшний день разработчиками госпрограмм допускаются такие недостатки как не распределение мероприятий в разрезе каждого

показателя, а также отсутствие плановых результатов некоторых показателей и мероприятий, что усложняет задачу их достижимости.

К примеру, по обеспечению равного доступа к качественному дошкольному воспитанию и обучению предусмотрены: 1 целевой индикатор, 10 показателей и 19 мероприятий, из которых по одному показателю («Доля детей 5-6 лет с высоким и средним уровнями умений и навыков в соответствии с системой индикаторов развития умений и навыков детей дошкольного возраста») отсутствует плановое значение за 2016 год.

При этом, по отчету МОН РК целевой индикатор «Доля детей 3-6 лет, дошкольным воспитанием и обучением по обновленному содержанию» перевыполнен (в 2016 году план- 82,7 %, факт - 85,8%, в 2017 году план 87,5%, факт - 90,5 %), но следует отметить, что за 2016-2017 годы финансирование из местного бюджета на дошкольное воспитание и обучение осуществлено с превышением запланированных средств на сумму 102,1 млрд. тенге.

Кроме того, коэффициент рождаемости детей с 2014 года снижается, что также повлияло на досрочное достижение целевого индикатора. В будущем требуется более качественное планирование по заполняемости

построенных дошкольных организаций (диаграмма 2).

В этой связи в дальнейшем необходимо акцентировать внимание на улучшение качества развития дошкольного воспитания путем обновленного содержания, усовершенствования менеджмента и мониторинга развития дошкольного воспитания и обучения, а также улучшения качественного состава педагогических кадров.

Так, доля педагогических работников с первой и высшей квалификационными категориями дошкольных организаций остается очень низкой. В 2017 году всего 20,1% педагогов имели высшую и первую категории. Наименьшая доля наблюдается в Кызылординской (16,2%), Алматинской (16,3%), Южно-Казахстанской областях (13,4%). Доля педагогов, работающих без категории по республике, составила 55,3% (таблица 2).

Несмотря на низкий уровень квалификации воспитателей в отдельных областях, их среднемесячная номинальная заработная плата по республике почти на одном уровне (диаграмма 3). К примеру, в Кызылординской области самая высокая заработная плата по стране (85,5 тыс. тенге) при самой низкой доле кадров с первой и высшей категориями (16,2%).

Одним из факторов, влияющих на качество образования, является отсутствие

Таблица 2. Качественный состав педагогических кадров дошкольных организаций за 2017 год

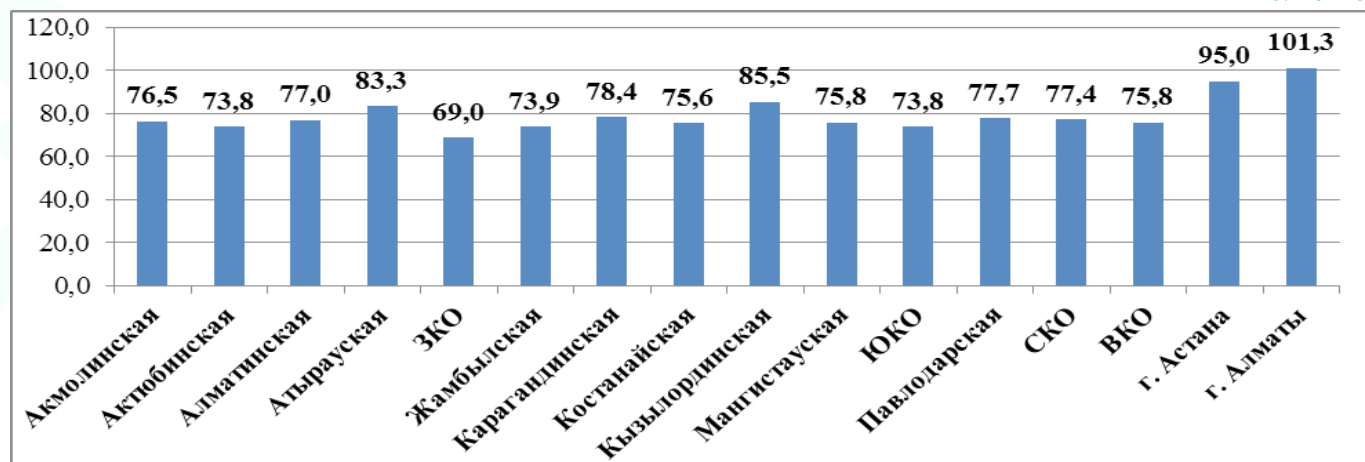
ЧЕЛОВЕК

Регион	всего педагогов	из них по категории							
		с высшей	доля, %	с первой	доля, %	со второй	доля, %	без категории	доля, %
РК	90 671	6 533	7,2	11 686	12,9	22 315	24,6	50 137	55,3
Акмолинская	3 847	175	4,5	598	15,5	1 078	28,0	1 996	51,9
Актюбинская	4 385	253	5,8	639	14,6	1 053	24,0	2 440	55,6
Алматинская	8 285	493	6,0	850	10,3	2 197	26,5	4 745	57,3
Атырауская	3 103	160	5,2	552	17,8	816	26,3	1 575	50,8
ЗКО	3 621	188	5,2	505	13,9	1 005	27,8	1 923	53,1
Жамбылская	5 987	471	7,9	801	13,4	1 636	27,3	3 079	51,4
Карагандинская	5 637	612	10,9	981	17,4	1 551	27,5	2 493	44,2
Костанайская	3 773	271	7,2	619	16,4	943	25,0	1 940	51,4
Кызылординская	6 298	194	3,0	833	13,2	1 401	22,2	3 870	61,4
Мангистауская	3 642	317	8,7	444	12,2	637	17,5	2 244	61,6
ЮКО	19 103	989	5,2	1 564	8,2	4 000	20,9	12 550	65,7
Павлодарская	4 614	458	9,9	833	18,1	1 374	29,8	1 949	42,2
СКО	2 789	167	6,0	455	16,3	890	31,9	1 277	45,8
ВКО	5 715	378	6,6	707	12,4	1 572	27,5	3 058	53,5
г. Астана	3 879	449	11,6	385	9,9	810	20,9	2 235	57,6
г. Алматы	5 993	958	16,0	920	15,4	1 352	22,6	2 763	46,1

Источник: Национальной образовательной базы данных

Диаграмма 3. Среднемесячная номинальная заработная плата работников дошкольных организаций за 2017 год

тыс. тенге

Источник: Комитет статистики МНЭ РК

ответственности местных исполнительных органов (далее – МИО). Ниже в приведённом примере из двух показателей ГПРОН, только Мангистауская и Костанайская области, будучи ответственными исполнителями, включили в свои Программы развития территорий (далее – ПРТ) лишь одно мероприятие ГПРОН (таблица 3).

Аналогичные факты присутствуют во всех регионах и по другим направлениям образования, местными исполнительными органами реализация ГПРОН ограничивается только исполнением целевого индикатора.

Таким образом, необходима синхронизация показателей и мероприятий государственных

программ с ПРТ, за исполнением которых ответственными являются МИО.

В сфере школьного образования до сих пор открытым остается вопрос по переходу на 12-летнее общее среднее образование, внедрению в организациях образования механизма подушевого финансирования,

Таблица 3. Показатели Программы развития территорий некоторых регионов в сфере дошкольного обучения и воспитания

План мероприятий ГПРОН	Ответст. исполн.	Алматинская	Кызылординская	Мангистауская	Костанайская	г. Алматы
Цель: Обеспечение равного доступа к качественному дошкольному воспитанию и обучению						
Целевой индикатор. Доля детей 3-6 лет, охваченных дошкольным воспитанием и обучением по обновленному содержанию	МИО	Охват детей (3-6 лет) дошкольным воспитанием и обучением, в т.ч. за счет развития сети частных ДО				
Показатель 1. Доля педагогических работников дошкольных организаций с высшим и техническо-профессиональным образованием по специальности «ДВиО»	МИО, МОН					
Показатель 2. Доля детей 5-6 лет с высоким и средним уровнями умений и навыков в соответствии с системой индикаторов развития умений и навыков детей дошкольного возраста	МИО, МОН					
Мероприятия						
Организация курсов повышения квалификации педагогических работников дошкольных организаций, в том числе онлайн обучение	МОН, МИО			Переподготовка, повышение квалификации кадров ДО		
Проработка вопроса по переходу на независимую сертификацию педагогических кадров для системы дошкольного воспитания и обучения	МИО, МОН					
Разработка и внедрение системы индикаторов отслеживания развития умений у детей всех возрастных групп дошкольных организаций	МИО					
Внедрение обновленного ГОС и типовых образовательных программ дошкольного воспитания и обучения для детей от 1 до 6 лет	МИО					
Внедрение элементов программы полиязычного образования с изучением казахского, русского и английского языков в организациях дошкольного воспитания и обучения	МИО					

Источник: Программы развития территорий

реализации принципов государственно-частного партнерства при строительстве школ.

Отсутствие решений по вышеуказанным проблемам привело к недостижению отдельных стратегических показателей, предусмотренных еще в 2010 году Стратегическим планом развития Республики Казахстан до 2020 года.

Ключевым ресурсом образования являются высококвалифицированные педагогические кадры. В 2017 году утвержден Профстандарт педагога с конкретными требованиями к педа-

гогу (знание, умение, трудовые действия). Принята новая система аттестации педагогов.

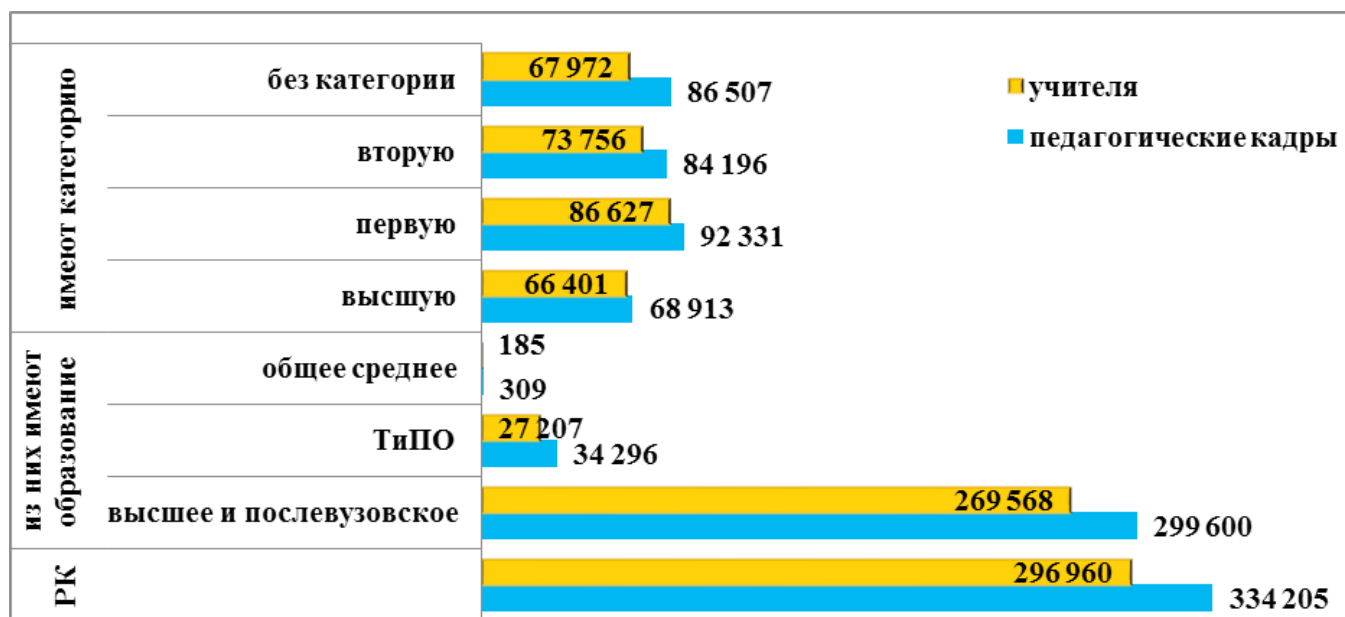
Согласно отчету МОН за 2017 год, показатель ГПРОН «Доля педагогов с высшей и первой категориями от общего количества педагогов» был достигнут и составил 52%. Рост доли педагогов с высшей и первой категориями по сравнению с прошлым годом демонстрируют 6 регионов: в Костанайской области на 6,6%, в г.Алматы на 3,5, в Кызылординской области на 3%, в ЗКО и г.Астана на 1,6%, в ЮКО на 1,5%.

Однако, по данным Управлений образования в автоматизированной системе сбора «Национальная образовательная база данных» (далее - НОБД) в 2017 году общее количество педагогических кадров школ составило 334 205 человек, из них с высшей и первой категориями 161 244 человек или 48,2 %.

Доля учителей с высшей и первой категориями от общего их количества составляет - 51,5 %, что ставит под сомнение достижение целевого индикатора (диаграмма 4).

Диаграмма 4. Качественный и количественный состав педагогических работников школ РК, 2017 год

ЧЕЛОВЕК

Источник: Национальной образовательной базы данных

По республике номинальная средняя заработная плата в сфере образования за последние пять лет увеличилась на 39 %, при этом индекс реальной заработной платы в 2017 году остался на уровне 95,1%, что ниже уровня 2013 года (диаграмма 5).

Принятые меры по повышению заработной платы педагогическим кадрам не достаточны для поднятия престижа профессии.

В области технического и профессионального образования

(далее – ТиПО) из года в год не решается проблема с трудоустройством выпускников. Так, в 2016 году целевой индикатор «Доля выпускников учебных заведений ТиПО, обучившихся по государственному образовательному заказу, трудоустроенных и занятых в первый год после окончания обучения» достигнут не в полном объеме (план – 92%, факт – 89%).

По оценке Счетного комитета, ежегодный уровень не трудоустроенных выпускников, обу-

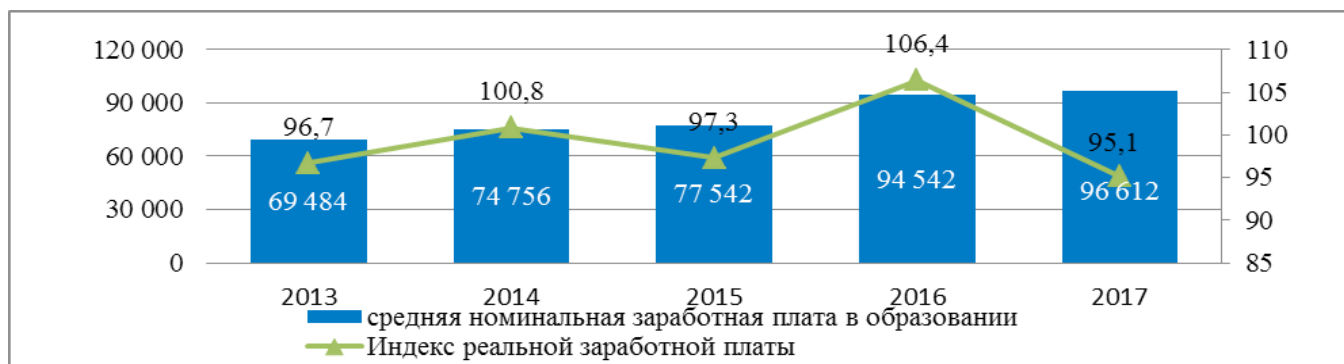
ченных по госзаказу составляет более 10%, причиной является отсутствие качественного планирования потребности специалистов.

Кроме того, все еще остается острой и нерешенной проблемой подготовка специалистов ТиПО современного уровня, требующих высокой квалификации, с учетом высокотехнологических и наукоемких производств.

В целях решения данной проблемы предлагается улучшение материально-технической

Диаграмма 5. Средние заработная плата в сфере образования

тенге

Источник: Комитет статистики МНЭ РК

Таблица 4. Сведения о материально-технической базе организаций технического и профессионального образования

Регион	Всего студентов	Общее колич. компьютерной техники, ед.	Колич. студентов на 1 компьютер, чел	Колич. учебных кабинетов	Колич. студентов на 1 кабинет, чел	Колич. лабораторий	Колич. мастерских
РК	489 198	60 808 8	8	21 835	22	3 650	2 589
Акмолинская	21 312	2869	7	1 149	19	185	152
Актюбинская	27 479	2451	11	1 052	26	198	135
Алматинская	33 025	4439	7	1 637	20	258	216
Атырауская	16 928	1894	9	749	23	100	107
ЗКО	19 038	2931	6	792	24	122	116
Жамбылская	26 859	2185	12	1 300	21	191	159
Карагандинская	40 075	8119	5	1 878	21	263	240
Костанайская	22 886	3028	8	1 010	23	260	134
Кызылординская	22 452	2120	11	1 037	22	198	96
Мангистауская	21 756	1835	12	733	30	103	76
ЮКО	74 160	6904	11	3 109	24	488	345
Павлодарская	20 674	3953	5	1 100	19	243	172
СКО	12 238	1422	9	593	21	112	93
ВКО	33 724	4696	7	1 692	20	322	249
г.Астана	26 065	3743	7	844	31	140	98
г.Алматы	64 730	6865	9	2 507	26	425	173
Республиканские	5 797	1354	4	653	9	42	28

Источник: Национальной образовательной базы данных

базы ТиПО. Особое внимание требует организация ТиПО в регионах, так как уровень их материально-технической оснащенности относительно ниже, чем в колледжах республиканского значения (таблица 4).

Так, в учебном процессе за одним компьютером обучаются 12 студентов в Мангистауской и Жамбылской областях,

11 студентов в Актюбинской, Кызылординской и ЮКО, что не соответствуют целям по развитию цифровой среды, ИТ грамотности, специальных знаний в области современных и инновационных технологий. Если в колледжах республиканского значения на один учебный кабинет приходится 9 студентов, в регионах - от 19 до 30.

Таким образом, для эффективной реализации государственных программ следует уделять должное внимание на стадии их разработки, в том числе вопросы финансового обеспечения и декомпозиции целей по документам всех уровней системы государственного планирования.

Литература:

1. Закон Республики Казахстан «О государственном аудите и финансовом контроле» от 30 ноября 2015 года.
2. Приказ Министра национальной экономики Республики Казахстан от 19 февраля 2018 года № 64 «О некоторых вопросах Системы государственного планирования в Республике Казахстан».
3. План мероприятий реализации ГПРОН на 2016-2019 годы.
4. Программы развития территорий.
5. Статистический доклад Комитета статистики МНЭ «Дети Казахстана».
6. Национальный сборник «СТАТИСТИКА СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН».
7. Заключение Счетного комитета к Отчету Правительства Республики Казахстан об исполнении республиканского бюджета за 2017 год.
8. <https://www.zakon.kz/4945414-60-vypusknikov-vuzov-v-kazahstane-ne.html>.
9. Данные Комитета статистики Министерства национальной экономики Республики Казахстан.

ЖУРНАЛДЫҢ РЕДАКЦИЯЛЫҚ КЕҢЕСІ:

НАТАЛЬЯ НИКОЛАЕВНА ГОДУНОВА

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ БЮДЖЕТТІҢ АТҚАРЫЛУЫН БАҚЫЛАУ ЖӨНІНДЕГІ ЕСЕП
КОМИТЕТІНІҢ ТӨРАЙЫМЫ, Э.Ф.К.,
РЕДАКЦИЯЛЫҚ КЕҢЕС ТӨРАЙЫМЫ

СЕРІК НӨГЕРБЕКЛЫ НӨГЕРБЕКОВ

ЕСЕП КОМИТЕТІНІҢ МҮШЕСІ, Э.Ф.Д.

ГУЛЖАН ЖАНПЕЙІСҚЫЗЫ ҚАРАҚҰСОВА

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ ДЕПУТАТЫ, ҚАРЖЫ ЖӘНЕ
БЮДЖЕТ КОМИТЕТІНІҢ ТӨРАЙЫМЫ, Э.Ф.Д., ПРОФЕССОР

ОМАРХАН НҰРТАЙҰЛЫ ӨКСІКБАЕВ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ ДЕПУТАТЫ, Э.Ф.Д.

ЕРҚАРА БАЛҚАРАҰЛЫ АЙМАҒАМБЕТОВ

ҚАЗТҰТЫНУ ОДАҒЫ ҚАРАҒАНДЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІНІҢ РЕКТОРЫ, ЖМ
ХҒА МҮШЕ-КОРРЕСПОНДЕНТІ, ЕУРАЗИЯ ХЭЛ АКАДЕМИГІ, Э.Ф.Д., ПРОФЕССОР

АМАНЖОЛ ҚОШАНҰЛЫ ҚОШАНОВ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҰҒА АКАДЕМИГІ, Э.Ф.Д., ПРОФЕССОР

АЛДАНЫШ АРЫСТАНҒАЛИҰЛЫ НҰРЫМОВ

ЕУРАЗИЯ ХЭА АКАДЕМИГІ ЖАНЕ ҚҰЖҒА АКАДЕМИГІ,
САЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНІҢ ЕКІНШІ ДӘРЕЖЕЛІ МЕМЛЕКЕТТІК КЕҢЕСШІСІ,
Э.Ф.Д., ПРОФЕССОР

КЕНЖЕҒАЛИ ӨБЕНҰЛЫ САҒАДИЕВ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҰҒА АКАДЕМИГІ, Э.Ф.Д., ПРОФЕССОР

РАХМАН АЛШАНҰЛЫ АЛШАНОВ

«ТҰРАН» УНИВЕРСИТЕТІНІҢ РЕКТОРЫ,
Э.Ф.Д., ПРОФЕССОР

АЛТАЙ БОЛТАЙХАНҰЛЫ ЗЕЙНЕЛҒАБДИН

Э.Ф.Д., ПРОФЕССОР

СЕРГЕЙ ВСЕВОЛОДОВИЧ ШКОДИНСКИЙ

ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ҚАРЖЫ ИНСТИТУТЫ, РФ КРҒ
Э.Ф.Д., ПРОФЕССОР

САПАР ХАЙСАХАНҰЛЫ КӨШКІМБАЕВ

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АУДИТОРЛАР ПАЛАТАСЫ» КАҰ ПРЕЗИДЕНТІ, Э.Ф.К.

ЗИНАИДА ПЕТРОВНА ЗАГОСКИНА

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АУДИТОРЛАРЫ КОЛЛЕГИЯСЫНЫҢ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН-
НЫҢ ІШКІ АУДИТОРЛАР ИНСТИТУТЫ БАСҚАРМА КЕҢЕСІНІҢ МҮШЕСІ, ІШКІ АУДИТОР
ДИПЛОМЫНЫҢ ИЕСІ, ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АУДИТОРЫ, Э.Ф.К.

АЛМАТ ЗАРЛЫҚҰЛЫ МУРЗИН

«ҚБЗО» РМК ДИРЕКТОРЫ
БАС РЕДАКТОР

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ ЖУРНАЛА:

ГОДУНОВА НАТАЛЬЯ НИКОЛАЕВНА

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СЧЕТНОГО КОМИТЕТА ПО КОНТРОЛЮ ЗА ИСПОЛНЕНИЕМ РЕСПУБЛИКАН-
СКОГО БЮДЖЕТА, К.Э.Н.,
ПРЕДСЕДАТЕЛЬ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА

НУГЕРБЕКОВ СЕРИК НУГЕРБЕКОВИЧ

ЧЛЕН СЧЕТНОГО КОМИТЕТА, Д.Э.Н.

КАРАГУСОВА ГУЛЬЖАН ДЖАНПЕИСОВНА

ДЕПУТАТ МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН, ПРЕДСЕДАТЕЛЬ
КОМИТЕТА ПО ФИНАНСАМ И БЮДЖЕТУ, Д.Э.Н., ПРОФЕССОР

ОКСИКБАЕВ ОМАРХАН НУРТАЕВИЧ

ДЕПУТАТ МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН, Д.Э.Н.

АЙМАҒАМБЕТОВ ЕРКАРА БАЛКАРАЕВИЧ

РЕКТОР КАРАГАНДИНСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО УНИВЕРСИТЕТА КАЗПОТРЕБСОЮЗА,
ЧЛЕН-КОРРЕСПОНДЕНТ МАН ВШ, АКАДЕМИК МЭА ЕВРАЗИИ, Д.Э.Н., ПРОФЕССОР

КОШАНОВ АМАНЖОЛ КОШАНОВИЧ

АКАДЕМИК НАН РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН, Д.Э.Н., ПРОФЕССОР

НУРУМОВ АЛДАНЫШ АРЫСТАНҒАЛИЕВИЧ

АКАДЕМИК МЭА ЕВРАЗИИ, АКАДЕМИК КНАЕН,
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ СОВЕТНИК НАЛОГОВОЙ СЛУЖБЫ ВТОРОГО РАНГА, Д.Э.Н., ПРОФЕС-
СОР

САҒАДИЕВ КЕНЖЕҒАЛИ АБЕНОВИЧ

АКАДЕМИК НАН РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН, Д.Э.Н., ПРОФЕССОР, СОБСТВЕННИК ЦЕНТР
ПО ИССЛЕДОВАНИЮ ФИНАНСОВЫХ НАРУШЕНИЙ

АЛШАНОВ РАХМАН АЛШАНОВИЧ

РЕКТОР УНИВЕРСИТЕТА «ТУРАН», Д.Э.Н., ПРОФЕССОР

ЗЕЙНЕЛҒАБДИН АЛТАЙ БОЛТАЙХАНОВИЧ

Д.Э.Н., ПРОФЕССОР

ШКОДИНСКИЙ СЕРГЕЙ ВСЕВОЛОДОВИЧ

НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ФИНАНСОВЫЙ ИНСТИТУТ, МФ РФ, Д.Э.Н.,
ПРОФЕССОР

КОШКИМБАЕВ САПАР ХАЙСАХАНОВИЧ

ПРЕЗИДЕНТ ПАО «ПАЛАТА АУДИТОРОВ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН», К.Э.Н.

ЗАГОСКИНА ЗИНАИДА ПЕТРОВНА

АУДИТОР РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН,
ЧЛЕН СОВЕТА ИНСТИТУТА ВНУТРЕННЕГО АУДИТА И КОЛЛЕГИИ АУДИТОРОВ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН, К.Э.Н.

МУРЗИН АЛМАТ ЗАРЛЫКОВИЧ

ДИРЕКТОР РГП «ЦИФН», К.Э.Н.,
ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

EDITORIAL BOARD OF THE JOURNAL:

NATALYA GODUNOVA

CHAIRMAN OF THE ACCOUNT COMMITTEE FOR CONTROL OVER EXECUTION OF THE REPUBLICAN BUDGET, CANDIDATE OF ECONOMICS, CHAIRMAN OF THE EDITORIAL BOARD

SARIK NUGERBEKOV

MEMBER OF THE ACCOUNTS COMMITTEE, D.SC. ECONOMICS

GULZHAN KARAGUSOVA

THE PARLIAMENT'S MAZHILIS DEPUTY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN, CHAIRMAN OF THE COMMITTEE ON FINANCE AND BUDGET, D.SC. ECONOMICS, PROFESSOR

OMARKHAN OXIKBAYEV

THE PARLIAMENT'S MAZHILIS DEPUTY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN, D.SC. ECONOMICS

ERKARA AIMAGAMBETOV

PRESIDENT OF THE KARAGANDA ECONOMICAL UNIVERSITY OF KAZAKH CONSUMERS UNIONS, CORRESPONDING MEMBER OF THE IAS OF HE, ACADEMICIAN OF THE IAS IN EURASIA, D.SC. ECONOMICS, PROFESSOR

AMANZHOL KOSHANOV

ACADEMICIAN NAS OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN, D.SC. ECONOMICS, PROFESSOR

ALDANYSH NURUMOV

ACADEMICIAN OF THE IEA OF EURASIA, ACADEMICIAN OF THE KNA OF NS, SECOND RANK NATIONAL TAX COUNSELOR, D.SC. ECONOMICS, PROFESSOR

KENZHEGALI SAGADIYEV

ACADEMICIAN NAS OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN, D.SC. ECONOMICS, PROFESSOR

RAKHMAN ALSHANOV

PRESIDENT OF THE «TURAN» UNIVERSITY, D.SC. ECONOMICS, PROFESSOR

ALTAI ZEYNE LGABDIN

D.SC. ECONOMICS, PROFESSOR

SERGEY SHKODINSKY

FINANCIAL RESEARCH INSTITUTE OF THE MF RF, D.SC. ECONOMICS, PROFESSOR

SAPAR KOSHKIMBAYEV

PRESIDENT OF THE PJSC «CHAMBER OF AUDITORS OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN», CANDIDATE OF ECONOMICS

ZINAIDA ZAGOSKINA

AUDITOR OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN, CERTIFIED INTERNAL AUDITOR, BOARD MEMBER OF INTERNAL AUDIT INSTITUTE AND MEMBER OF AUDITORS COUNCIL OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN, CANDIDATE OF ECONOMICS

ALMAT MURZIN

DIRECTOR OF THE RSE «CFVR», CANDIDATE OF ECONOMICS, EDITOR IN CHIEF

«МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТ - ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АУДИТ»

ҚАРЖЫ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖУРНАЛ

МЕНШІК ИЕСІ: РЕСПУБЛИКАЛЫҚ БЮДЖЕТТІҢ АТҚАРЫЛУЫН

БАҚЫЛАУ ЖӨНІНДЕГІ ЕСЕП КОМИТЕТІНІҢ «ҚАРЖЫЛЫҚ

БҰЗУШЫЛЫҚТАРДЫ ЗЕРТТЕУ ЖӨНІНДЕГІ ОРТАЛЫҚ» РМҚ

БАС РЕДАКТОР: А.З. МУРЗИН

ШЫҒАРУШЫ РЕДАКТОР: Ә. ЗИЯЕВА

ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ НҰСҚАСЫ: А.Ә. ҚАУЫМБАЕВА

АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕГІ НҰСҚАСЫ: ТОО «GENTLE TRANSLATION GROUP»,

КОРРЕКТОРЛАР: Н.К. ӘШІРОВА, Ә.А. ҚАРЫБАЕВ.

ЖУРНАЛ 2017 ЖЫЛҒЫ 1 МАУСЫМДА ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БАЙЛАНЫС ЖӘНЕ АППАРАТ МИНИСТРЛІГІНДЕ ҚАЙТА ТІРКЕЛІП, N16559-Ж КУӘЛІГІ БЕРІЛГЕН. АЛҒАШҚЫ ЕСЕПКЕ ҚОЮ КЕЗІНДЕГІ НӨМІРІ МЕН МЕРЗІМІ

N9582-Ж 15.10.2008 Ж.

ТОҚСАНЫНА 1 РЕТ ШЫҒАДЫ.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ЖӘНЕ ТМД АУМАҚТАРЫНА ТАРАЙДЫ.

МАТЕРИАЛДАРДЫ ҚАЙТА БАСУ КЕЗІНДЕ ЖУРНАЛҒА СІЛТЕМЕ ЖАСАЛУЫ ШАРТ.

РЕДАКЦИЯ ПІКІРІ МАҚАЛА АВТОРЫНЫҢ ПІКІРІМЕН СӘЙКЕС КЕЛМЕУІ МҮМКІН.

РЕДАКЦИЯНЫҢ МЕКЕН-ЖАЙЫ: 010000, ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ,

АСТАНА ҚАЛАСЫ, МӘҢГІЛІК-ЕЛ КӨШЕСІ, 8,

«МИНИСТРЛІКТЕР ҮЙІ», ТЕЛ.: +7 (717) 2742196.

ТЕЛ: +7 (717) 2742196, 2741690, 2741733, HTTP://WWW.CIFN.KZ.

ДИЗАЙН, БЕТТЕУ, БАСПАХАНА: ТОО «EXPOPRINT», Г. АСТАНА,

ПР. КАБАНБАЙ БАТЫР 48/1

ТАРАЛЫМЫ: 250 ДАНА.

ЖАЗЫЛУ ИНДЕКСІ: «КАЗПОЧТА» АҚ КАТАЛОҒЫ БОЙЫНША - 74167.

ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

«МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТ - ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АУДИТ»

СОБСТВЕННИК: РГП «ЦЕНТР ПО ИССЛЕДОВАНИЮ ФИНАНСОВЫХ

НАРУШЕНИЙ» СЧЕТНОГО КОМИТЕТА ПО КОНТРОЛЮ ЗА ИСПОЛНЕНИЕМ

РЕСПУБЛИКАНСКОГО БЮДЖЕТА

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР: МУРЗИН А.З.

ВЫПУСКАЮЩИЙ РЕДАКТОР: ЗИЯЕВА А.

КАЗАХСКИЙ ВАРИАНТ: КАУМБАЕВА А.А.

АНГЛИЙСКИЙ ВАРИАНТ: ТОО «GENTLE TRANSLATION GROUP»,

КОРРЕКТОРЫ: АШИРОВА Н.К., КАРЫБАЕВ А.А.

ЖУРНАЛ ПЕРЕРЕГИСТРИРОВАН МИНИСТЕРСТВОМ СВЯЗИ И ИНФОРМАЦИИ

РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН 01.06.2017 ГОДА, СВИДЕТЕЛЬСТВО

N16559-Ж. НОМЕР И ДАТА ПЕРВИЧНОЙ ПОСТАНОВКИ НА УЧЕТ N9582-Ж.

ОТ 15.10.2008Г.

ВЫХОДИТ 1 РАЗ В КВАРТАЛ.

РАСПРОСТРАНЯЕТСЯ НА ТЕРРИТОРИИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН И СНГ.

ПРИ РАСПЕЧАТКЕ МАТЕРИАЛОВ ССЫЛКА НА ЖУРНАЛ ОБЯЗАТЕЛЬНА.

МНЕНИЕ РЕДАКЦИИ МОЖЕТ НЕ СОВПАДАТЬ С ТОЧКОЙ ЗРЕНИЯ

АВТОРОВ СТАТЕЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: 010000, РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН, ГОРОД АСТАНА,

УЛ. МАНГИЛИК-ЕЛ, 8, «ДОМ МИНИСТЕРСТВ», ТЕЛ.: +7 (717) 2742196.

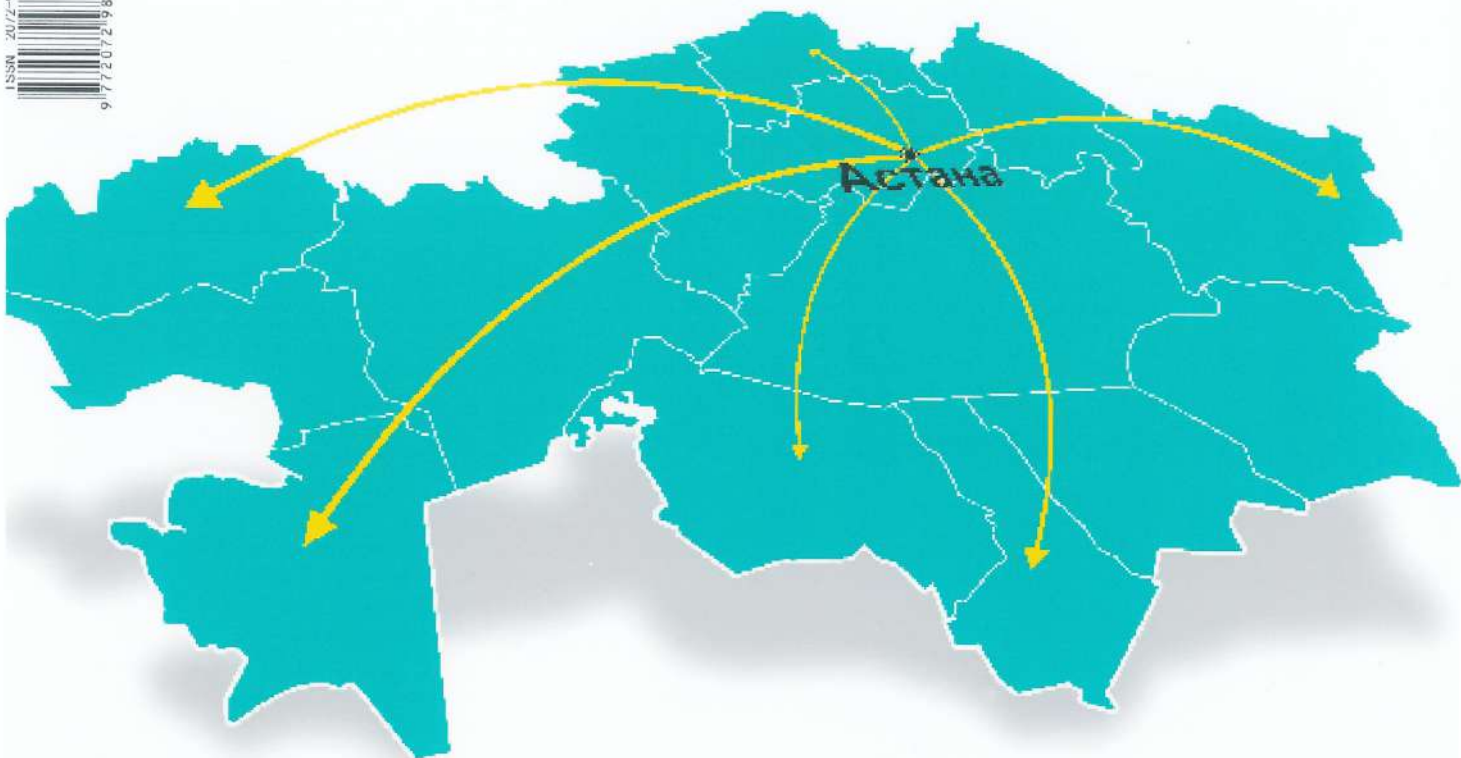
ТЕЛ: +7 (717) 2742196, 2741690, 2741733, HTTP://WWW.CIFN.KZ.

ДИЗАЙН, ВЕРСТКА, ОТПЕЧАТАНО: ТОО «EXPOPRINT», Г. АСТАНА,

ПР. КАБАНБАЙ БАТЫР 48/1

ТИРАЖ: 250 ЭКЗЕМПЛЯРОВ.

ПОДПИСНОЙ ИНДЕКС: ПО КАТАЛОГУ АО «КАЗПОЧТА» - 74167.

ВО ВСЕХ ГОРОДАХ КАЗАХСТАНА

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
МЕМАЛЕКЕТТИК
Аудит

Финансово-экономический журнал по вопросам социально-экономического развития
управления государственными финансами, государственного финансового контроля и аудита

ЖУРНАЛ ВЫХОДИТ ЕЖЕКВАРТАЛЬНО

**Подписку на печатную версию журнала
вы можете оформить**

через отделение АО "Казпочта"
подписной индекс **74167**

Приглашаем к сотрудничеству!

Тел.: 8 (7172) 74 17 33, 74 22 58

факс 8 (7172) 74 19 31

www.cifn.kz

